

Dayanışma

KASDEP

Denizli'de Başarıdan
Başarıya Koşuyor

**SİMAV'IN EKONOMİSİ
DESTEKLERLE CANLANIYOR**

MARDİN'DE GÜMÜŞÜN SİHİRBAZLARI YETİŞECEK

ETKİ ANALİZİ ÇALIŞTAYI RAPORU TAMAMLANDI

**SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA
VAKIFLARI PERSONEL EĞİTİMİ BAŞLADI**

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Aziz YILDIRIM
Genel Müdür

Ülkemizde sosyal yardım faaliyetleri, sürekli ve kapsamlı olarak, 1986 yılında 3294 sayılı Kanun ile kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla yürütülmektedir. Sosyal yardım programları, 81 il ve 892 ilçede mülki idare amirlerimizin başkanlığındaki 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı kanalıyla gerçekleştirilmektedir.

3294 sayılı Kanun ile oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu faaliyetleri, Başbakanlık bünyesinde, Fon Sekreteryası tarafından yürütülmekte iken, 01 Aralık 2004 tarih ve 5263 sayılı Kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Genel Müdürlük, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun kararları doğrultusunda sosyal yardım programlarının uygulanmasını sağlamaktadır.

Fon Kurulu, Fonda toplanan kaynakların sosyal yardım programları ile proje ve yatırım programlarına dağıtım önceliklerini belirlemekte ve il/ilçelerde kurulmuş olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına kaynak dağıtımına karar vermektedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynağı kullanmak suretiyle, ekonomik ve sosyal açıdan değişik yoksunlukları olan, ihtiyaç içindeki insanlarımız için geniş bir yelpazede sosyal yardım programları uygulanmaktadır.

Ülkemizin her vatandaşının onurlu, huzurlu ve standardı yüksek bir hayatı hak ettiği inancı ile eğitime, sağlık programlarına, gelir getirici, üretim ve istihdama yönelik proje desteklerine özel önem verilmiştir. Ekonomik ve sosyal yönden güçsüz olanlar lehine, toplumsal eşitsizlikleri ve sorunları giderici etkin ve yaygın sosyal politikalar uygulanmak suretiyle, bu alandaki kaynakların toplumun en yoksul kesimlerine ulaşması sağlanmıştır. Nüfusun en yoksul kesimindeki ailelerin çocuklarının temel eğitim hizmetlerine tam olarak erişimini hedef alan bir "Sosyal Yardım Ağı" oluşturulmuştur.

Ayrıca, çalışabilir, üretebilir durumdaki yoksul vatandaşlarımızın, işsizlerimizin toplum hayatına "aktif" ve "üretken" olarak katılımını sağlayan proje destek programları da uyguladığımız sosyal politikaların ağırlıklı bir bölümünü oluşturmuştur.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve bütün il ve ilçelerimizde bulunan 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, gerek sosyal yardım gerekse proje destek programları çerçevesinde yerel ve ulusal bazda birçok başarılı sosyal destek uygulamasına imza atmaktadır.

Söz konusu uygulamalar ile sosyal yardım ve hizmet alanına ilişkin konuların, deneyimlerin, araştırmaların ve örneklerin kamuoyu, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar ile paylaşılması amacıyla Genel Müdürlüğümüz tarafından yayımlanan "Dayanışma" adlı bu dergiyi keyifle okumanızı temenni ediyorum.

Dayanışma

Yıl: 1 Sayı: 2 - 2009

Üç ayda bir yayımlanır

Sahibi

T.C. Başbakanlık
Sosyal Yardımlaşma
ve Dayanışma Genel
Müdürlüğü Adına
Genel Müdür Yardımcısı
İslam EMİROĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Pınar GÜNAL

Katkıda Bulunanlar

Semiha BOYBEK
Nur KARABACAK
Ersin KAYA
Sefer DEMİR

İdare ve Yazışma Adresi

Karanfil Sokak No: 67
Kızılay/Ankara
Tel: (312) 424 09 40 pbx
e-posta: sydgm@sydgm.gov.tr

Grafik Tasarım

İsmat - Enver AYDIN

Baskı

İsmat Matbaacılık
Meşrutiyet Cad. No:9/7
Kızılay-ANKARA
Tel: 0312 425 36 34
www.ismat.com.tr

Baskı Tarihi ve Yeri

06 Şubat 2009
Ankara

Yaygın Süreli Yayın

04

SYDGM'nin Faaliyet ve
Projelerine İlişkin Basın
Toplantısı Düzenlendi

21

Suluova'dan Eğitimde
Fırsat Eşitliği Projeleri

08

Sosyal Yardımlaşma ve
Dayanışma Vakıfları
Personel Eğitimi Başladı

24

Mardin'de Gümüşün
Sihirbazları Yetiyecek

11

Genel Müdür Yardımcımız
Sayın İslam EMİROĞLU
İzmir, Manisa ve Denizli İlle-
rinde İncelemelerde Bulundu

31

Simav'ın Ekonomisi
Desteklerle Canlanıyor

18

Darende SYD Vakfı'ndan
Bir Gelir Getirici Proje Daha

43

"Simav SYD Vakfı'nın Her
Başarılı Uygulamanın
Altında İmzası Vardır"

46

KASDEP Denizli'de
Başarıdan Başarıya
Koşuyor

59

Orman Köylerine ve Köylülerine
Yönelik Vakıf Kaynaklı Gelir
Getirici Projeler Bağlamında
Simav İlçesi Örneği

62

2009 Yılı Yatırım
Programında Yer Alan Sosyal
Yardım Alanının Yeniden
Düzenlenmesine İlişkin
Projeler

69

Şartlı Nakit Transferi
ya da Çocuk Parası

13

Etki Analizi Çalıştayı
Raporu Tamamlandı

16

Dünya Bankası Yetkilileri Genel
Müdürlüğümüzü Ziyaret Etti

19

Genel Müdür Yardımcımız
İslam EMİROĞLU
Vakıflar Meclisi Üyesi Seçildi.
Simav SYD Vakfı'na ISO Kalite Belgesi

20

Vakıf Mütevelli Heyetlerindeki
Sivil Toplum Kuruluşları

56

SYD Vakıfları ve Sosyal Devlet

72

Yenilenmiş sosyal ajanda: 21. Yüzyıl
Avrupa'sında fırsatlar, erişim ve dayanışma

76

Ülkemizdeki Sosyal Yardımları
İyileştirme Çalışmalarının Değerlendirmesi

82

Avrupa Ülkelerinde Sosyal
Yardım Politikaları: İrlanda Örneği

86

Sıkça Sorulan Sorular

DAYANIŞMA

içindekiler

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Hayati Yazıcı

SYDGM'nin Faaliyet ve Projelerine İlişkin Basın Toplantısı Düzenledi

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Hayati Yazıcı, 20.01.2009 tarihinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda gerçekleştirdiği basın toplantısında Genel Müdürlüğün 2003 yılından bugüne yürüttüğü faaliyetler ve 2009 yılına ilişkin olarak uygulamaya hazırlandığı projeler konusunda basın mensuplarını bilgilendirdi.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Hayati Yazıcı, 20.01.2009 tarihinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda gerçekleştirdiği basın toplantısında Genel Müdürlüğün 2003 yılından bugüne yürüttüğü faaliyetler ve 2009 yılına ilişkin olarak uygulamaya hazırlandığı projeler konusunda basın mensuplarını bilgilendirdi.

SYDGM'nin faaliyetlerini içeren tanıtım filminin ardından konuşmasına başlayan Sayın Hayati Yazıcı, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan sosyal devlet olma doğrultusunda önemli sosyal politikalar geliştirildiğini; Devletin bütün sosyal faaliyetlerinin sadece Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü faaliyetleri çerçevesinde değil, kamunun çok değişik birimlerinde de icra edildiğini; ancak kamu idaresi

içerisinde çok spesifik olarak tamamen sosyal alanda faaliyet yürütmekle görevli kamu kurumunun Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü olduğunu belirterek, Genel Müdürlüğün faaliyetlerinin önemini vurguladı.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun 1986 yılında 3294 Sayılı Kanunla kurulduğunu ve vatandaşlar arasında Fak-Fuk-Fon olarak nitelendirildiğini ifade eden Yazıcı, Fonun ancak 2003 yılından itibaren kuruluş amacına ve hedeflenen plan doğrultusunda faaliyet icra etmek üzere gerekli fonksiyona kavuşturulduğunu söyleyerek, bu çerçevede 2004 yılının Aralık ayında Fon Genel Sekreterliği'nin Genel Müdürlüğe dönüştürülmek suretiyle Fonun merkezde kurumsal bir yapıya kavuşturulduğunu belirtti. O günden bu yana Fonun kaynaklarının hiç sapmaya meydan vermeden kuruluş amacı doğrultusunda kullanıldığının altını çizen Ya-

zıcı, Fonun sosyal güvenceden yoksun vatandaşların ihtiyaçlarını gidermeye tahsis edildiğini ve çalışmalarını bu çerçevede sürdürdüğünü vurguladı.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün 2003-2008 yılları arasında uyguladığı sosyal yardım ve proje destek programları ile ilgili basın mensuplarını bilgilendiren Yazıcı, 2008 yılında alınan Fon Kurulu kararı ile gıda yardımlarının yılda iki dönemden dört döneme; eğitim materyali yardımlarının da yılda bir dönemden iki döneme çıkarılan periyotlarla dağıtılmaya başlandığını da belirtti.

Sosyal güvenceden yoksun vatandaşların yakacak ihtiyacını karşılamak amacıyla hane başına en az 500 kg olmak üzere kömür yardımı yapıldığını dile getiren Yazıcı, kömürlerin Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğünden sağlandığını söyledi. Geçen yıl 1 milyon 717 bin 228 ton kömürün 2 milyon 84 bin 681 aileye teslim edildiğini anlatan Yazıcı, 142 bin 183 ton kömürün dağıtımının sürdürdüğünü, bunların da teslimiyle 2008 yılında dağıtılan

kömür miktarının 1 milyon 855 bin 429 tonu bulacağını kaydetti.

Yazıcı, sosyal güvenceden yoksun vatandaşların eğitim gören çocuklarının ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla da Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına kaynak aktarıldığını söyledi. Nüfusun en yoksul yüzde 6'lık kesimine çocuklarını okula göndermeleri şartıyla Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımı yapıldığını anlatan Yazıcı, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Bu kapsamda, ilköğretim çağındaki kız çocuklarına ayda 25, erkek çocuklara ise ayda 20, ortaöğretimdeki kız çocuklara ayda 45, erkek çocuklara ise ayda 35 TL veriyoruz. Geçen yıl itibariyle 1 milyon 951 bin 420 öğrencimize 294 milyon TL ödenmiştir. Ayrıca 2008 yılında öğle yemeği yardımlarından 692 bin öğrenci faydalanmış, bu amaçla Vakıflara 167 milyon TL kaynak aktarılmıştır. Ücretsiz kitap dağıtımı kapsamında ise geçen yıl 217 milyon TL ayrılmıştır. 2004-2008 yılları arasında ücretsiz kitap yardımı için top-

lam 952.6 milyon TL kaynak kullanılmıştır. Geçen yıl 25 bin 933 özürlü çocuğumuz okullarına ücretsiz taşınmış, bunun için Vakıflara 30.3 milyon TL kaynak aktarılmıştır.”

Şartlı Nakit Transferi Sağlık Yardımı kapsamında ise 0-6 yaş arasındaki çocuklarını düzenli olarak doktor kontrolüne götürüp, aşılarını yaptıran sosyal güvenceden yoksun vatandaşlara yardım verildiğini anlatan Yazıcı, bu kapsamda geçen yıl 1 milyon 26 bin 725 çocuğun faydalanması için 118.25 milyon TL kaynak aktarıldığını bildirdi.

Genel Müdürlüğümüzün proje desteklerine ilişkin uygulamaları konusunda da basın mensuplarını bilgilendiren Yazıcı, çalışma gücü yerinde olan ancak iş kurmak için yeterli imkanı bulunmayanlara iş kurmaları için destek verildiğini vurgulayarak, böylece bu kişilerin yoksulluktan kurtulmalarının sağlanmasının hedeflendiğini dile getirdi.

Bu kapsamda, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğine giderek sosyal güvenceden yoksun

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Hayati Yazıcı ve SYDGM Genel Müdürü Sayın Aziz YILDIRIM

vatandaşlara proje desteği sağlandığını kaydeden Yazıcı, 2004'te Fon kaynaklarının yüzde 1.6'sının proje desteklerine ayrıldığını; 2008 itibariyle ise bu oranın yüzde 15.4'e çıkarıldığını bildirdi.

Gelir getirici küçük ölçekli proje destekleri, geçici istihdam proje destekleri, istihdama yönelik beceri kazandırma eğitimleri, işbirliğine yönelik sosyal hizmet proje destekleriyle toplum kalkınması proje desteklerine toplam 279 milyon 192 bin 863 TL kaynak ayrıldığını ifade eden Yazıcı, bu desteklerden 916 bin 202 kişinin yararlandığını kaydetti.

2008 yılında SYDGM'nin yürüttüğü sosyal yardım ve proje destek faaliyetlerine ilişkin verileri basın mensuplarıyla paylaşan Yazıcı, söz konusu faaliyetler için 2008 yılında Fon'dan Vakıflara toplam 1.797.052.769 TL kaynak aktarıldığını belirtti.

2009 yılında SYDGM'nin uygulamayı planladığı yatırım projelerine de değinen Yazıcı, bu kapsamda uygulanacak projelerin amaç ve hedeflerinden söz etti.

Yazıcı, 2009 yılında "Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri" projesinin hayata geçirilmesinin planlandığını belirterek, "Böylece tüm yardımların bir yerde toplanmasını ve sosyal yardım başvurularının elektronik ortamda yapılmasını sağlayacağız. Proje hayata geçirildiğinde sosyal yardım kuruluşları arasında etkin eşgüdüm sağlanacak ve sosyal

yardım alanlarla ilgili veri tabanı oluşturulacak" dedi.

Genel Müdürlük tarafından sosyal yardım yararlanıcılarının belirlenmesine yönelik puanlama formülü geliştirilmesinin planlandığını da anlatan Yazıcı, bu projeye sosyal yardım alanların objektif kriterlere göre belirleneceğini, haksız yararlanmaların önüne geçileceğini ve kamu kaynaklarının etkin kullanımının sağlanacağını ifade etti.

Sosyal yardımlar konusunda vatandaşların ilk ağızdan bilgilendirilmelerinin sağlanması amacıyla "Alo Sosyal Yardım Hattı" devreye sokulmasının amaçlandığını bildiren Yazıcı, "Böylece vatandaşların, sosyal yardım ve proje uygulamaları hakkında doğru bilgiye hızlı erişimi sağlanacak. Yardım uygulamalarıyla ilgili şikayet istatistikleri oluşturulacak" diye konuştu.

Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımlarının ne kadar etkili olduğunun da araştırılacağını belirten Yazıcı, ayrıca "Eşi Vefat Etmiş Kadınlar İçin Nakit Sosyal Yardım Programı" geliştirilmesinin ve tüm Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının hızlı ve ücretsiz iletişim kurmalarının sağlanması amacıyla "ücretsiz internet telefonu" projesinin hayata geçirilmesinin de planlandığını bildirdi.

Sunumun ardından basın mensuplarının sorularını alan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Hayati Yazıcı, kömür yardımlarının maliyetine ilişkin

sorulan bir soru üzerine, söz konusu yardımlardaki kömürün bedelinin Fon tarafından değil, Hazine tarafından karşılandığını; kömürün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan temin edildiğini; SYDGM'nin ve SYD Vakıflarının kömür ile ilgili faaliyetinin sadece kömürün Fonun hedef kitlesi içindeki vatandaşlara dağıtımını planlamakla sınırlı olduğunu söyledi.

Kömür yardımlarının siyasi amaçlarla kullanıldığına dair iddiaların varlığı ve bu yardımların devletin yardımları olduğunun yeterince yansıtılıp yansıtılmadığı üzerine sorulan bir soruya ise Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı şöyle cevap verdi:

"Böyle bir soru sorulduğu için çok üzgünüm. Hükümetle devleti bu kadar kesin çizgilerle ayırt etmek fevkalade yanlıştır. Siyaset ülke yönetiminde en önemli kurumdur. Siyaseti bu kadar horlamak, siyaseti kurumların bu kadar dışında tutmak yanlıştır. Hükümet millet adına yetki alır, millete hesap verir. Devlet şeması içerisinde hesap verilebilirlik açısından en şeffaf, en açık olabilen kurum hükümetlerdir. Meclisin doğrudan doğruya denetlediği organların başında hükümetler gelmektedir. Yaptığımız faaliyetleri TC Hükümeti olarak yapıyoruz. Bu yardımları TC Hükümeti yapıyorsa bu aynı zamanda TC Devleti demektir. Devlet, hükümet dışında apayrı bir şey değildir. Dolayısıyla bunun takdiminde herhangi bir sakınca görmüyorum."

“Hava Kirliliğinin Nedeni Dağıtılan Kömürler Değil”

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının (SYDV) verdiği kömür yardımlarının havayı kirlettiği yönündeki eleştirilerin doğru olmadığını belirtti. Sanayi sektörü ile birlikte, bir yılda kullanılan kömürün 95 milyon ton olduğunu ifade eden Yazıcı, dağıtılan kömürlerin bu miktarın ancak yüzde 1,9’una tekabül ettiğini söyledi.

Haber: Ozan İter

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının (SYDV) verdiği kömür yardımlarının havayı kirlettiği yönündeki eleştirilerin doğru olmadığını belirtti. Sanayi sektörü ile birlikte, bir yılda kullanılan kömürün 95 milyon ton olduğunu ifade eden Yazıcı, dağıtılan kömürlerin bu miktarın ancak yüzde 1,9’una tekabül ettiğini söyledi.

24 Aralık’ta özel bir televizyon kanalında canlı yayınlanan “Görüş Farkı” programına katılan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı, medyada yer alan bazı haberlerin kendilerini karalama amaçlı olduğunu belirterek, “Bunlar bizi karalamaya yönelik eleştiriler. Ne yapacağız? Vatandaşın kendisini ısıtacak malzemeyi alacak parası yoksa devlet bunu ona sağlayacak. Vatandaşa bunu sağlamazsanız ya tezek yakacak ya ağaç kesecek. İlla kaçak kesecek anlamında söylemiyorum. Ya

da kaçak elektrik kullanacak. Bu üçünü de yapmıyorsa evinde battaniyeye sarınıp oturacak. Battaniyesi varsa sarınacak” dedi. Doğalgazın ithal edildiğini, dolayısıyla kömür yardımının önem kazandığını hatırlatan Bakan Yazıcı, “Kırsal alanlar var, köyler var. İsteriz ki biz bunları doğalgazla ısıtalım” diye konuştu.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı, kömür dağıtımını SYDV’lerden gelen verilere göre yaptıklarını belirterek, “Türkiye genelinde bu yıl 1 milyon 750 bin ton kömür dağıtmayı planladık. Bugün itibarıyla bunun yüzde 90’ı tamamlanmıştır. Türkiye genelinde 2 milyon 84 bin aile kömür dağıtımından faydalanacak” şeklinde konuştu.

SYDV’lerin dağıttığı kömürün havayı kirlettiği yönündeki eleştirileri yanıtlayan Bakan Yazıcı, “Elimde resmi veri var. Bir yılda ısıtma amaçlı tüketilen kömür miktarı ortalama

12-13 milyon ton. Bu 12-13 milyon ton kömürün içinde bizim dağıttığımızın oranı yüzde 15’tir. Hava tümüyle temizdir iddiasında değilim. Ama bizim Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü olarak dağıttığımız kömürden kaynaklanmadığını söylüyorum. Sanayi sektörünü de dâhil edersek yılda yakılan kömür miktarı 95 milyon tondur. Bunun içinde bizim dağıttığımızın oranı sadece yüzde 1.9’dur” dedi.

Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı, yakacak yardımının doğalgazlı evlere de yapıldığı iddialarına değinerek, “Vatandaşın evinde doğalgaz tesisatı kurup sonra kömüre döneceğini sanmıyorum. Doğalgaz bağlanmış evlerde doğalgazı ısınma için kullanmayanlar var. Pişirme, banyo amaçlı kullananlar var. Vatandaş evini doğalgazla ısıtamıyorsa sosyal güvenceden yoksunsa kömür vereceğiz” şeklinde konuştu.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Personel Eğitimi Başladı

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun 06/03/2008 tarihli ve 2008/2 sayılı Kararıyla uygun görülen, "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Personeli Eğitim Projesi" kapsamında, Vakıf Müdürlerine yönelik olarak Genel Müdürlüğümüz tarafından verilecek olan eğitimler, 10 Kasım 2008 tarihinde Genel Müdürümüz Sayın Aziz Yıldırım'ın katılımıyla yapılan açılıştan sonra başladı.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun 06/03/2008 tarihli ve 2008/2 sayılı Kararıyla uygun görülen, "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Personeli Eğitim Projesi" kapsamında, Vakıf Müdürlerine yönelik olarak Genel Müdürlüğümüz tarafından verilecek olan eğitimler, 10 Kasım 2008 tarihinde Genel Müdürümüz Sayın Aziz Yıldırım'ın katılımıyla yapılan açılıştan sonra başladı.

Antalya'da Porto Bello Hotel'de yapılacak olan eğitimlerin açılışında saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından konuşan Yıldırım, konuşmasına açılış gününün Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ölüm yıldönümü ile aynı gün olması vesilesiyle Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarını anarak başladı. 10 Kasım'ın Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ün ebediyete intikal ettiği gün ol-

duğunu ve ülke tarihindeki en önemli günlerden birisi olarak görülmesi gerektiğini belirten Yıldırım, "Onlar bu vatan için, kanlarını, canlarını ortaya koydular, bütün her şeyden fedakarlık yaptılar, sırf bu vatani bize bırakabilinler diye. Onların en büyük mutluluğu, muhakkak ki kendilerinden sonra gelecek olan biz nesillere böyle güzel bir vatan bırakabilmek olmuştur," dedi.

Genel Müdürümüz Yıldırım,

1986 yılında Sosyal Yardım-
laşma ve Dayanışmayı Teş-
vik Fonu'nun ve Fon Genel
Sekreterliği'nin kurulduğunu,
2004 yılının Aralık ayında
ise Genel Sekreterliğin Genel
Müdürlük olarak yeniden ya-
pılandırıldığını ifade ederek,
merkezdeki kurumsal değişim
ne olursa olsun aslolanın Vakıf
çalışanları olduğunu belirtti.
Merkezde Vakıf çalışanlarının
görevlerini ve yaptığı işleri
standarda kavuşturmak ve
kolaylaştırmak için bir takım
tedbirler ve kararlar aldıklarını
ve bu amaçlara ulaşabilmek
için çalıştıklarını vurgulayan
Yıldırım, "Çünkü asıl iş siz-
lerde. Sizlerin tavır ve dav-
ranışlarınız, vatandaşa olan
yaklaşımınız, yaptığınız işi,
yardımlaşmayı ve vatandaşa
hizmet etmeyi sevmeniz bizleri
daha da rahatlatır. Bu vatan
ve millete yapılacak en güzel
hizmetlerden bir tanesi de bu-
dur," şeklinde konuştu.

Vakıf çalışanlarının ihtiyaç
sahibi insanlara karşı empati
duygusuyla hareket etmesinin
önemine değinen Genel Müdü-
rümüz Yıldırım sözlerine şöyle
devam etti:

"Bize gelen insanlar muhtaç
durumda olan insanlar, derdini
anlatma gayreti içerisinde olan
insanlar. Biz de onlara öncelik-
le kendimizin, sonra kurumu-
muzun ve devletimizin müşfik,
şefkatli yüzünü göstermek
mecburiyetindeyiz. Bu bizim
için her şeyden önce vicdani bir
borçtur. Karşınızdaki insanlar-
la iletişim kurarken, kendinizi
onların yerine koyun. Ben böyle

"Vakıflar, dünyaya örnek olmuş bir sosyal kurumdur. Böyle bir kültürün içinde olduğumuzu unutmadan hizmetlerimize devam edelim. Şeyh Edebalı'nın Osman Bey'e nasihatinde dediği gibi: "insanı yaşat ki devlet yaşasın". Bu bilinçle çalışıyor olduğunuza zaten inanıyorum. Bundan sonra da bu çalışmalarınızı daha da geliştireceğinize olan inancımı ifade ederken, eğitimlerin sizlere ve hizmet edeceğinize alana daha faydalı ve iyi hizmetlere vesile olmasını temenni ediyorum."

bir durumda böyle bir yere gel-
sem, böyle birinin karşısında
derdimi anlatsam bana nasıl
davranılmasını isterdim diye
lütfen bir düşünün. Sizlerin
onlara vereceğiniz en küçük bir
olumsuz izlenim onların zaten
kırgın olan gönlünün daha fazla
kırılmasına sebep olacaktır.
Onun için herkese lütfen müşfik
ve güler yüzlü davranın. Müş-
fik ve güler yüzlü olmak, aslına
bakarsanız, hepimizin hayatın-
da olması gereken bir şey."

Yıldırım, Vakıf Müdürlerine
verilecek olan eğitimin tek
tarafı bir bilgi akışı şeklinde
gerçekleşmeyeceğini, karşılıklı
bir öğrenme süreci yaşanaca-
ğını belirterek, "Siz bizlerden,
değerli uzman arkadaşları-

mızdan ve eğitmenlerimizden
bir şeyler öğrenirken, aynı
zamanda biz sizlerden bir şey-
ler öğreneceğiz ve yine siz de
birbirinizden bir şeyler öğre-
neceksiniz. Bu arada tanışmış
olacağız birbirimizle," dedi.

Genel Müdürlüğümüz ta-
rafından uygulanacak olan
"Bütünleşik Sosyal Yardım
Hizmetleri Projesi" ve Va-
kıfların birbiriyle ve Genel
Müdürlük ile ücretsiz telefon
görüşmeleri gerçekleştiril-
mesi amacıyla kurulacak olan
iletişim sistemiyle ilgili olarak
da katılımcıları bilgilendiren
Yıldırım, "Bütünleşik Sosyal
Yardım Hizmetleri Projesi"nin
2005 yılında Hükümetin eylem
planı dahilinde sosyal yardım

ve hizmetlerin ortak bir veri tabanından yapılmasına yönelik olarak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'ne vermiş olduğu görev ve sorumluluk çerçevesinde uygulanacağını belirtirken, konu ile ilgili TÜBİTAK'la çalışıldığını ve gayenin sosyal yardım alanı içerisinde çalışan bütün kamu ve özel kurum ve kuruluşları ortak bir veri tabanında buluşturmak olduğunu ifade etti. Aynı zamanda bütün Vakıfların Genel Müdürlükle ve birbirleriyle ücretsiz görüşmelerini temin edecek bir proje başlattıklarını da söyleyen Yıldırım, "Bu proje ile Vakıf başına düşen maliyet ödendikten sonra Vakıfların birbirleriyle ve Genel Müdürlükle yapacağı telefon görüşmeleri ücretsiz olacak. Bu konuda hakikaten rahat edeceğimizi düşünüyoruz," dedi.

Vakıf geleneğinin tarihimizden ve kültürümüzden kaynaklandığına da değinen Yıldırım, "Vakıflar, dünyaya örnek olmuş bir sosyal kurumdur. Böyle bir

kültürün içinde olduğumuzu unutmadan hizmetlerimize devam edelim. Şeyh Edebalı'nın Osman Bey'e nasihatinde dediği gibi: "insanı yaşat ki devlet yaşasın". Bu bilinçle çalışıyor olduğunuz zaten inanıyorum. Bundan sonra da bu çalışmalarınızı daha da geliştireceğinize olan inancımı ifade ederken, bu eğitimlerin sizlere ve hizmet edeceğiniz alana daha faydalı ve daha iyi hizmetlere vesile olmasını temenni ediyorum," dedi.

Üç grup halinde haftalık olarak verilecek olan personel eğitimleri için planlanan

program çerçevesinde Vakıf Müdürlerine sosyal politika ve yoksulluk konusunda kapsamlı ve teorik bilgilerin verilmesinin ardından, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün işleyişi ile Vakıfların uygulamada yaşadığı sorunlara ve bu sorunların çözüm yollarına ilişkin seminerler sunulması planlanıyor.

Eğitimler, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Müdürlüğü personeli ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan uzmanlar ve akademisyenler tarafından verilecek.

Genel Müdür Yardımcımız Sayın İslam EMİROĞLU İzmir, Manisa ve Denizli İllerinde İncelemelerde Bulundu

Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında söz konusu üç ildeki tarımsal kalkınma kooperatiflerini ziyaret eden Emiroğlu, İzmir'in Ödemiş ilçesinde Genel Müdürlük kaynakları ile inşa edilen sosyal hizmet amaçlı barınma evinde de incelemeler yaptı.

Genel Müdür Yardımcımız Sayın İslam Emiroğlu, Proje Değerlendirme ve İzleme Dairesi Başkanı Nermin Akyıl ve Uzman Yardımcısı Semiha Boybek ile birlikte 13-18 Ekim 2008 tarihleri arasında İzmir, Manisa ve Denizli illerinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün

uygulamalarını yerinde incelemek amacıyla ziyaretlerde bulundu.

Özellikle Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında söz konusu üç ildeki tarımsal kalkınma kooperatiflerini ziyaret eden Emiroğlu, İzmir'in Ödemiş ilçesinde Genel Müdür-

lük kaynakları ile inşa edilen sosyal hizmet amaçlı barınma evinde de incelemeler yaptı.

Kooperatif incelemelerinde ortakların hayvanların süt üretiminden memnun oldukları ve sütlerin satışı konusunda herhangi bir sıkıntı yaşanmadığı gözlenirken, Denizli'de Tarım

İl Müdürlüğü yetkilileri ve Denizli ile Manisa'da kooperatif üyeleri ile olmak üzere üç ayrı toplantı gerçekleştirildi.

Denizli Tarım İl Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan toplantıda, kırsala yönelik gelir getirici projelerin başarılı bir şekilde yürütüldüğü, vatandaşların gelir seviyesinin yükseldiği, istihdam olanaklarının arttığı, köyden kente göçün azaldığı ve hayvansal ürünlere yönelik sanayinin geliştiği kaydedildi. Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında programlara alınarak desteklenen kooperatiflerin başkan ve üyeleri ile yapılan toplantıda da kooperatif üyeleri proje kapsamında yaşadıkları deneyimleri anlattılar.

Manisa Tarım İl Müdürlüğü ile yapılan toplantıda ise projelerin başarılı bir şekilde yürütüldüğü, günlük süt verimlerinin

ortalamaya yakın olduğu, yem fiyatlarıyla süt fiyatlarının eşdeğer olmasının elde edilen gelir miktarını düşürdüğü ve süt toplanması hususunda sorunlar yaşandığı dile getirildi.

Genel Müdür Yardımcımız İslam Emiroğlu tarafından gezi süresince incelemelerde bulunan projeler şunlar:

İzmir

Bayındır Çınardibi TKK
Ödemiş Sosyal Hizmet Amaçlı

Barınma Evi
Kaymakçı TKK
Kiraz Yağlar TKK

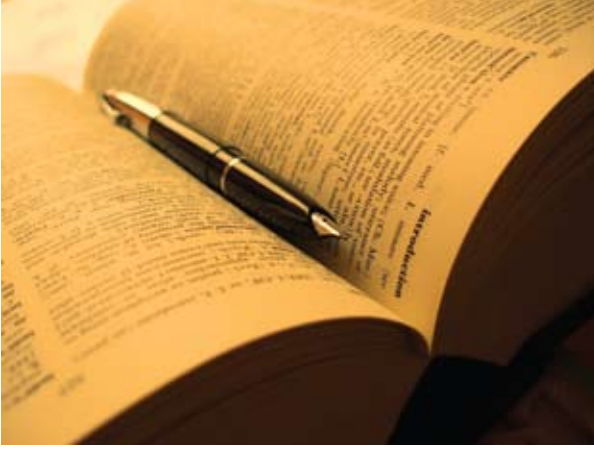
Denizli

Uzunpınar TKK
Kurtluca TKK
Güney Ertuğrul TKK
Buldan Alandız TKK

Manisa

Ahmetli Alahıdır TKK
Kırkağaç İlyaslar TKK
Kırkağaç Karakurt TKK

Etki Analizi Çalıştayı Raporu Tamamlandı

SYDGM ve SYD Vakfı çalışanları, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası örgüt ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve akademisyenlerin katılımı ile 22-23 Temmuz 2008 tarihleri arasında Ankara Dedeman Oteli'nde gerçekleştirilen "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Sosyal Yardım ve Proje Destek Faaliyetlerinin Etki Analizi Çalıştayı"nın değerlendirme ve sonuçlarını içeren rapor hazırlandı.

SYDGM ve SYD Vakfı çalışanları, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası örgüt ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve akademisyenlerin katılımı ile 22-23 Temmuz 2008 tarihleri arasında Ankara Dedeman Oteli'nde gerçekleştirilen "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Sosyal Yardım ve Proje Destek Faaliyetlerinin Etki Analizi Çalıştayı"nın değerlendirme ve sonuçlarını içeren rapor hazırlandı.

Raporda yer alan ve çalıştay süresince gerçekleştirilen atölye çalışmaları sonucunda yoksullukla mücadelede sosyal yardım ve proje desteklerinin rolü ile mevcut sosyal yardım ve proje destekleri ve sosyal yardım uygulamalarının daha etkin hale getirilmesine ilişkin görüş ve öneriler şöyle:

- Yardımların lütuf değil; hak temelli olarak verilmesi gerektiği; öte yandan Devlet kanalıyla yürütülen sosyal yardımın bir hak olarak verilmesi halinde sosyal yardımların fayda sahipleri üzerinde bir beklenti oluşturarak vatandaşların kolaycılığa alışmasına neden olabileceğinin de göz önünde bulundurulması gerektiği konusunda mutabakata varılmıştır.
- Çalışabilenler istihdam piyasasına yönlendirilebilmeli, diğerleri için yardımlara devam edilebilmelidir.
- Etki Analizi çalışmaları kapsamında projeler ve sosyal yardımlar ayrı olarak değerlendirilmelidir.
- Etki değerlendirilmesi çalışmalarında bütçe sınırları mümkün olduğu kadar genişletilmeli ve "özellikli projeler" olarak ihale edilmelidir.
- Muhtaçlık kriterleri, yoksulluk ve yoksulluğun düzeyleri konusunda çeşitli tanımların yapıldığı, her tanımın içeriğinin ve niteliğinin birbirinden farklı olduğu belirtilmiştir. SYDGM'nin kamu adına bu alanda çalışan akademisyenlerle birlikte yoksulluk tanımları ve içerikleri üzerine çalışıp, bundan sonraki çalışmalarda ve özellikle TÜİK'in saha çalışmaları ile yoksulluk göstergelerinde yön gösterici olmasının gereği dile getirilmiştir.
- Sosyal yardım programlarının ve proje desteklerinin tam ve kapsamlı bir tanımlanması yapılmalıdır.
- Eğitim yardımlarının yoksullukla mücadeledeki önemi göz önünde bulundurularak bu yardımların kapsam

ve içeriği genişletilmeli; özellikle eğitim desteği/ŞNT alan aileler için bunları istihdamdan da soğutmaya-
cak gelir desteği uygulamaları gerçekleştirilebilmelidir.

- Yardımların, özellikle ŞNT yardımlarının doğrudan kadınlara yapılmasının kadınların toplumsal hayata katılımını artırdığı konusunda görüşler öne sürülmüştür. Bu nedenle özellikle Şartlı Nakit Transferlerinin ailenin yaşam kalitesini artırıcı rolü dikkate alınmalıdır.
- Okul öncesi eğitim programları ŞNT sistemine dahil edilmeli ve bu programlarda eğitim görececek çocuklar için verilen destek miktarı daha yüksek tutulmalıdır.
- Barınma yardımları için yapılacak çalışmalar artırılmalıdır.
- Yardımların şartlı hale getirilmesi için uygun koşullar yaratılmalıdır. Örneğin, sosyal yardım verildikten sonra kişinin durumu incelenmeli, işe teşvik edilmeli, belirli bir süre sonra Vakfa tekrar yardım için geldiğinde durumu tekrar değerlendirilmeli, eğer işe başlama konusunda

herhangi bir gelişme yok ise bir sonraki yardım uygulaması biraz daha aralığı uzatılarak verilmeli, böylelikle yapılan yardımın yardım yapılan kişiyi üretim ve istihdamdan uzaklaştırmaması sağlanmaya çalışılmalıdır.

- Şartlı çalışma projelerinde verilen işler herhangi bir kurumun görev alanına girmemelidir.
- Yardımlar istihdam piyasasına erişim ve toplum hizmetleri ile entegre hale getirilmeli; tüm sosyal yardım uygulamalarında sosyal rehabilitasyon bütünleştirici bir boyut olarak yer almalıdır.
- Yardımlarda toplumsal dayanışma boyutu da güçlendirilmelidir.
- İş kurma projelerinde diğer kamu kurum ve kuruluşları özellikle mali ve primle ilgili konularda daha esnek davranmaya çalışmalıdır.
- Hane bazlı yardımlarda hane içinde bu yardımlardan yararlanamayan bireyler varsa bu durum göz önünde bulundurularak yardımlar yapılmalı, aynı ve nakdi yardımlarda hane kişi sayısı, kişilerin yaş, cinsiyet,

özürlülük gibi sosyo-ekonomik farklılıklar dikkate alınmalıdır.

- Sosyal yardımlarda hem hane hem de birey birlikte düşünülmeli; öncelikle yoksul haneye sonra o yoksul hanedeki işsiz bireye ulaştırılmalıdır.
- SYD Vakıflarında çalışan personelin gerek nitelik gerekse nicelik anlamında kalitesi ve sayısı artırılmalı, buna paralel olarak Vakıf personelinin mesleki becerilerinin geliştirilmesi için bu alanda eğitici çalışmalar yapılmalı ve geliştirilmelidir.
- SYD Vakıflarının koordinasyon, rehberlik ve yönlendirme işlevleri güçlendirilmelidir.
- SYD Vakıflarının karar verme mekanizmalarının esnekliği, bu esnekliğin hızlı karar verebilme özelliği göz önünde bulundurularak muhafaza edilmelidir.
- Vakıf binaları hükümet konaklarından bağımsız olarak müstakil yerlere taşınmalıdır.
- SYD Vakıfları arasındaki başarılı uygulamaların paylaşımında eylem araştırması yapılmalı, vakıfların başarılı yardım ve proje destek uygulamalarını içeren deneyimleri sistematize edilerek paylaşılmalıdır.
- Sosyoloji bölümü mezunlarına bir sertifika programı uygulanarak SYD Vakıflarında görev alabilmeleri sağlanmalıdır.
- Sosyal Hizmetlerin müracaat temelli yardım ve koruma sistemi yeniden ele alınmalı, bu yapının daha etkin hale

getirilmesi için gerekli olan yasal ve kurumsal düzenlemelere ilişkin çalışmalar yapılmalı; özellikle tespit, inceleme ve izleme çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

- Gezici ve geçici tarım işçileri ve bunların aileleri ve çocukları özel itina gösterilmesi gereken kişiler arasında yer almalıdır.
- Sosyal yardım tutarları bölgesel farklılıklar, kırsal - kent ayrımı ve kentler içindeki alanların sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri gibi alanlara göre belirlenebilmelidir.
- Birey ya da haneye verilen sosyal yardım miktarları asgari ücretin belirli bir oranıyla sınırlandırılmalıdır.
- Sosyal yardım alanında faaliyet gösteren birçok kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve sivil toplum örgütlerinin var olduğu ve bu dağıtık yapının sosyal yardımlar konusunda kullanılan kaynağın etkin şekilde değerlendirilememesine yol açtığı dile getirilmiştir.
- Sosyal yardım alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların ellerinde çarpaz sorgulamalara izin verir nitelikte ve günlük güncelleme yapılabilen ortak bir veri tabanının eksikliğinden bahsedilmiştir.
- Sosyal yardım ve hizmet alanında çalışan kurum ve kuruluşlar ile özellikle belediyelerin muhtaçlık kriterleri arasında farklılıklar bulunduğu ve fayda sahipleri belirlenirken standart bir yapı olmadığı dile getirilmiştir. Bu nedenle

Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesinin ilerleyen ayaklarında ortak muhtaçlık kriteri oluşturulması, ortak form kullanılması ve tek nokta merkezleri kurulması konusunda görüş birliğine varılmıştır.

- SYDGM'nin yürüttüğü sosyal yardımlar ve gelir getirici projeler konusunda yeterli seviyede tanıtımın yapılmadığı ortaya konulmuştur.
- Sağlık yardımlarının Sağlık Bakanlığına aktarılarak yıllık bir fon aktarımı ve bu yardımların nakdi olarak yürütülmesi konusunda mutabakata varılmıştır.
- SYD Vakıfları ile SYDGM arasında iletişimi sağlayacak içerisinde Vakıf elemanlarının da bulunduğu iletişim biriminin kurulması gerektiği ifade edilmiş; bu konuda Çağrı Merkezi benzeri bir yapılanmaya gidilebileceği değerlendirilmiştir.
- STK'ların sosyal yardım alanında daha etkin rol oynaması gerektiği; öte yandan ülkemizdeki STK'larda uzmanlaşma olmadığı, bu yüzden STK konusunda

seçici olunması gerektiği ifade edilmiştir. Bu anlamda; STK'nın yerel şartları bilmesi gerektiği ve işleyiş konusunda bilgi seviyelerinin artırılması gerektiği üzerinde durulmuştur. İşbirliği yapılacak Vakıflarda; geçmiş faaliyetler, başvuru alan ile ilgili tecrübe ve bilgi düzeyi, yöneticilerinin niteliği ve kalıcılığına dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Sosyal hizmetler bakanlığı ya da bu koordinasyonu sağlayacak bir çatı örgüt kurulması ya da SYDGM'nin koordinasyon örgütü rolünü de üstlenmesinin yararlı olacağı dile getirilmiştir.
- Toplum yararına çalışma olanakları iyi incelenmeli angarya gibi onur kırıcı bir biçime dönüştürülmemelidir.
- Sosyal yardım ve proje desteklerinin seçimi ve çeşitlendirilmesinde dezavantajlı grupların öne çıkarılması gerekmektedir. Bu grupların hem iktisadi hem de sosyal hayata kazandırılması bakımından özellikle projeler elzem görünmektedir.

Dünya Bankası Yetkilileri Genel Müdürlüğümüzü Ziyaret Etti

Dünya Bankası Enstitüsü Sosyal Koruma Program yetkilileri tarafından 25 Kasım 2008 tarihinde Genel Müdürümüz Sayın Aziz Yıldırım ve Genel Müdür Yardımcımız Sayın İslam Emiroğlu'nun da katılımıyla Genel Müdürlüğümüzün toplantı salonunda sosyal güvenlik ağlarına ilişkin bir seminer gerçekleştirildi.

Haber: Ozan İlter

Dünya Bankası Enstitüsü Sosyal Koruma Program yetkilileri tarafından 25 Kasım 2008 tarihinde Genel Müdürümüz Sayın Aziz Yıldırım ve Genel Müdür Yardımcımız Sayın İslam Emiroğlu'nun da katılımıyla Genel Müdürlüğümüzün toplantı salonunda sosyal güvenlik ağlarına ilişkin bir seminer gerçekleştirildi.

Dünya Bankası Enstitüsü İnsani Kalkınma Grubu Sosyal Koruma Program Lideri Azedine Ouerghi seminerde yaptığı konuşmada, sosyal

güvenlik ağlarının, büyük çaplı krizlerden etkilenenlere yönelik programlarının içinde bulunduğumuz dönemle yakından ilgili olduğunu belirtti.

Sosyal güvenlik ağlarının koruma ve teşvik aracı olma işlevine değinen Ouerghi, bu ağların bir şekilde yoksul veya şoklara karşı kırılgan olanları hedefleyen primsiz transfer programları olduğunu belirtti. Azedine Ouerghi, sosyal güvenlik ağlarının çeşitli şekillerinden söz ederek bunların şartlı ya da şartsız transfer (ayni,

nakdi yardımlar, gıda kuponu vb.), sağlık ve eğitim için ücret feragatleri ve kamu çalışmaları gibi kalemlerden oluştuğunu dile getirdi.

Güvenlik ağının kronik yoksullar, geçici yoksullar, kırılgan gruplar, reformdan etkilenenler ve büyük çaplı krizlerden etkilenenler için hazırlandığını anlatan Dünya Bankası temsilcisi, kronik yoksul sayısının 300-420 milyon arasında değiştiğini, bu grupla özel araçlar yardımıyla ilgilenilmesi gerektiğini dile getirdi. Ouerghi, geçici yoksulların yoksulluk sınırı civarında yaşadığını, bu insanlarla özel olarak ilgilenilmesi gerektiğini, durumlarının ekonomik gelişmelere göre iyileşip kötüleşebildiğini anlattı.

Sosyal Koruma Program Lideri Azedine Ouerghi, kırılgan kesimin ise engelliler, yaşlılar, ülkesinde yerinden edilenler gibi gruplardan meydana geldiğini kaydetti. Reformdan etkilenenlere de değinen Ouerghi, ülkenin şirket yapısı değiştiğinde işsiz kalanları örnek gösterdi.

Azedine Ouerghi, büyük çaplı krizlerden etkilenenleri anlatırken de sosyal güvenlik ağının bu işlevinin güncel bir konu olduğunu ve 1997'deki krizden dolayı Güney Kore'de yoksulluk oranının yüzde 9.2'den yüzde 23.1'e yükseldiğini dile getirdi.

Güvenlik ağlarının en çok bilinen faydasının kaynakların yeniden dağıtımını yoluyla yoksulluğun ve eşitsizliğin azaltılması olduğunu belirten Ouerghi, güvenlik ağının hane halklarının çocuklarının insan sermayesine yatırım yapmasını sağladığını kaydederek, "Geçim kaynaklarına da yatırım yapmalarını sağlıyor" dedi. Bu ağların hane halklarının riskleri yönetebilmelerine de yardım ettiğine değinen Dünya Bankası yetkilisi, "Geri dönülemez kayıpların önlenmesi, daha yüksek getirili faaliyetlere olanak tanınması gibi yararları var" diye konuştu.

Sosyal güvenlik ağlarının hükümetlere reform yapma olanağı verebileceğini söyleyen Ouerghi, "Ağlar sosyal istikrar ve reform için çok önemlidir. Örneğin enerji sektöründe reform yapıldığında kaybedenlerin durumu sosyal güvenlikle biraz iyileştirilebilir" dedi.

Sosyal güvenlik ağlarındaki harcamaların düşük olduğunu aktaran konuşmacı, harcama seviyelerinin ECA (Avrupa ve Orta Asya) bölgesinde çeşitlilik gösterdiğine, OECD ülkelerinde Gayri Safi Yurt İçi Hâsılanın ortalama yüzde 2.5'inin bu alanda harcandığına işaret etti.

Ouerghi, iyi bir sosyal güvenlik ağı sisteminin birbirlerini ve diğer sosyal politikaları tamamlayan birkaç programdan meydana geldiğini kaydederek, "Her bir program ve tüm sistem etkili ve etkindir. Programlar ayrı ayrı tasarlanırlar ve uygulanırlar" diye konuştu. İyi bir sosyal güvenlik ağının 7 kriteri olduğunu dile getiren konuşmacı, "İyi bir sosyal güvenlik ağının ihtiyaçları karşılayacak miktarda olması, anlamlı olması lazım. Ayrıca, eşit koşullardaki insanlara eşit davranılması, daha az yoksul olanlara daha az cömert davranılması gerekir. Maliyet etkindir. İhtiyaç duyulandan daha fazla kaynak kullanmaz. İyi bir sosyal güvenlik ağı mali, siyasi ve idari bakımdan sürdürülebilirdir. Dinamiktir. Öngörülemeyen olaylara cevap verebilmelidir. Zamanla değişebilmelidir" şeklinde konuştu.

Dünya Bankası temsilcisi, seçilen tasarım özelliklerine de değinerek, "İyi bir teşhis yapmak lazım. Teşhis-tasarım bağlantısı olmalıdır. Hedef kitlenin büyüklüğünü bilirsem kaç kişiye ulaşmam gerektiğini ve bunun ne kadara mal olacağını bilebilirim. Yoksulların özelliğini bilirsem uygunluk kriteri ve doğru hedefleme yönteminin seçilmesi açısından uygun olacaktır" dedi. "Onları yoksullaştıran sebepleri ortaya koyabilirsem o zaman müdahalelerimi doğru şekilde yapabilirim" diye konuşan Ouerghi, "Bu durumda verilmesi gereken diğer yardımların seviyesini bilebilirim. Bu tasarım

"Sosyal Güvenlik Ağları sosyal istikrar ve reform için çok önemlidir. İyi bir sosyal güvenlik ağı mali, siyasi ve idari bakımdan sürdürülebilir ve dinamik olmalıdır, öngörülemeyen olaylara cevap verebilmelidir, zamanla değişebilmelidir."

güvenlik ağında çok önemlidir. Bunları bir bütün olarak düşünmezsek ülkede farklı kurumların uyguladığı farklı programlar ortaya çıkabilir" ifadesini kullandı.

Konuşmacı, Meksika'da sosyal güvenlik ağı bakımından çok iyi bir teşhis yapıldığını belirterek, "Teşhisi yaptıklarında ülkede 105 farklı program olduğu tespit edildi. Bütün bu programları tek çatı altında toplamaya karar verdiler. Biri, tüm nüfusa hitap eden programlardı. Diğerleri hassas gruplar için programlardı. Örneğin Şartlı Nakit Transferi (ŞNT)," dedi.

Her ülkenin sosyal güvenlik ağı olması gerektiğini vurgulayan Azedine Ouerghi, şöyle devam etti:

"Mutlak yoksulluk ortadan kaldırılsa bile nispi yoksulluk olabilir. Bir sistem gerektiğinde küçülüp büyüebilmelidir. Bir insan yardıma ihtiyaç duyduğunda bu güvenlik ağı onu yakalar ve yoksulluktan çıkmasına yardım eder."

Darende SYD Vakfı'ndan Bir Gelir Getirici Proje Daha

Genel Müdürlüğümüzün uyguladığı "Gelir Getirici Küçük Ölçekli Projeler" kapsamında Malatya Darende Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ekonomik ve sosyal yoksunluk içerisinde bulunan ve işsiz olan bir genci daha iş sahibi yaptı

Genel Müdürlüğümüzün uyguladığı "Gelir Getirici Küçük Ölçekli Projeler" kapsamında Malatya Darende Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ekonomik ve sosyal yoksunluk içerisinde bulunan ve işsiz olan bir genci daha iş sahibi yaptı. Vakıf, Uzakdoğu sporları dalında uzmanlık belgesi olan, ancak bu mesleğini icra edebilecek bir mekandan ve gerekli teçhizatın yoksun bulunan Özlem Güzel'e iş yeri açma konusunda destek verdi.

Spor merkezinin açılışına katılan Darende Kaymakamı Vural Karagül, elinde bir mesleği olduğu halde maddi imkânsızlıkları nedeniyle iş yeri açamayanlara verilen desteklere devam edeceklerini belirterek,

Darende SYD Vakfı'nın proje destek faaliyetleri konusunda katılımcıları bilgilendirdi. Karagül şunları söyledi:

Şartları tutan vatandaşlarımıza, kanunların müsaade ettiği herhangi bir iş kolunda açacakları iş yerleri için desteklerimizi sürdürmeye devam ediyoruz. Daha önce üst limiti 10 bin YTL olan destek, yapılan yeni düzenleme ile 15 bin YTL'ye çıkartılmıştır. 2006 yılından günümüze kadar, Geçici İstihdam'a yönelik 1 projeden 25 aile, İstihdam Eğitimi konusundaki 2 projeden 50 aile, Gelir Getirici (işyeri açma-seracılık-damızlık süt inekçiliği vb) 52 projeden toplam 177 aile yararlandırılmıştır. Ayrıca sosyal içerikli 17 proje

ile birlikte tüm projeler için kullanılan kaynak 1.279.527 YTL olmuştur.

Bugün burada Özlem Güzel adlı vatandaşımıza, vücut geliştirme başta olmak üzere Uzakdoğu sporları ve diğer sporların yapılabileceği bir merkezin açılışını yapmış bulunmaktayız. Bu iş yerinin açılmasıyla birlikte hem Özlem Güzel adlı vatandaşımız gelir elde edip ailesini geçindirecek hem de ilçemizdeki sporun geliştirilmesi yönünde önemli bir adım atılmış olacak.

Vakıftan iş yerinin açılışı için destek alan fayda sahibi Özlem Güzel ise, "Benim elimde federasyondan onaylı çalıştırıcı belgem var. Ancak uzun süredir maddi imkânsızlıklar nedeniyle böyle bir salonu açamıyordum. Kaymakamlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından iş kuracaklara yönelik sıfır faizli 1 yılı ödemesiz toplam 5 yılda ödemeli kredi verildiğini duydum ve başvurumu yaptım. Başvurum sonunda talebim kabul edildi. Bu krediyle spor merkezi için gerekli aletler alınarak tarafımıza teslim edildi. Çok mutluyum", dedi.

Genel Müdür Yardımcımız **İslam EMİROĞLU** Vakıflar Meclisi Üyesi Seçildi

Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Vakıflar Meclisi üye seçimlerinde Genel Müdür Yardımcımız Sayın İslam Emiroğlu aldığı 427 oyla Vakıflar Meclisi'nde asil üye olmaya hak kazandı.

28.12 2008 tarihinde 5737 Sayılı Vakıflar Kanununun 41. maddesi gereğince yapılan Vakıflar Meclisi üye seçimlerinin kesin sonuçları açıklandı. Elde edilen sonuçlara göre Yeni Vakıflar tarafından seçilecek olan üç üye için yapılan oylamada İslam Emiroğlu aldığı 427 oyla Vakıflar Meclisi üyeliğine seçildi. Genel Müdür Yardımcımız üyelik görevini üç yıl boyunca sürdürecektir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün en üst seviyedeki karar organı olan Vakıflar Meclisi'nin görevleri arasında; Genel Müdürlüğe, mazbut ve mülhak vakıflara ait akar ve hayrat taşınmazların tahsis, satış ve trampasına yönelik tasarruflarla, kamulaştırmalarda kamu yararı kararını vermek, Genel Müdürlük ve işletme müdürlüklerinin bütçelerini onaylamak, Genel Müdürlük ve vakıflarla ilgili tüzük ve yönetmelik tasarımlarını karara bağlamak ve Genel Müdürlükçe gerek görülen hususları karara bağlamak yer alıyor.

Simav SYD Vakfı'na ISO Kalite Belgesi

Kütahya Simav Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, 3294 sayılı yasa çerçevesinde ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan Simavlılara verdiği kalite yönetimi standartlarına uygun kamu hizmeti göz önünde bulundurularak uluslararası ISO: 9001 2000 belgesini almaya hak kazandı.

Konu ile ilgili bir açıklama yapan Simav Kaymakamı Samet Ercoşkun, "Vakfımızın özverili ve kaliteli hizmet anlayışı Vakfımıza uluslararası ISO 9001 2000 kalite belgesini kazandırmıştır. Bu belgenin kazanılmasında ve Vakfımızda kalite bayrağının dalgalanmasında emeği olan Vakıf Mütevelli Heyetine, Vakıf çalışanlarımızın tamamına ve çalışmalarını halkımızla paylaşmamıza vesile olan yerel basınımıza teşekkür ederim" diye konuştu.

Elde edilen kalite belgesini almanın ötesinde onu korumak ve sürekli taşımaya daha zor olduğunu ifade eden Ercoşkun, "Vakıf Mütevelli Heyeti arkadaşlarımla ve Vakıf çalışanlarımızın bu belgeyi ilelebet koruyacaklarına hiç şüphem yoktur" diyerek Vakıf Mütevelli Heyetinin tamamına Vakıf çalışmalarını nedeniyle tek tek şükran belgesi sundu.

ISO kalite belgesine ilişkin bir konuşma yapan bağımsız denetim gurubu baş denetçisi Fuat Erdoğan ise 11 aylık bir süre içinde çalışmalarını yakından takip ettikleri Simav Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının, hizmet üretme yanında bu üretimde yakaladığı kalite ve sürekliliğin, Vakfa bu belgeyi kazandırmasında vesile olduğunu belirterek, "Kuruluşumuz tarafından bu belge Türkiye'de sadece iki ilçeye verilmiştir. Bunlardan birisi Gediz, diğeri de Simav'dır" dedi.

Vakıf Mütevelli Heyetlerindeki Sivil Toplum Kuruluşları

Haber: Ozan İlter

Yurt çapındaki 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından alınan verilere göre, Vakıf Mütevelli Heyetlerinde en fazla temsil edilen sivil toplum kuruluşunun Türk Kızılay Derneği olduğu belirlendi. Kızılay temsilcilerinin sayısı geçtiğimiz yıla göre yüzde 13.66 oranında artarak 208'e ulaştı.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından alınan

verilere göre geçtiğimiz yıl 183 olan Kızılay temsilcisi sayısı bu sene 208 oldu. 2007'de Mütevelli Heyetlerindeki Türk Hava Kurumu (THK) temsilcilerinin sayısı ise 47'den 2008 faaliyet döneminde 43'e düştü. Türkiye Yardım Sevenler Derneği'ne mensup Mütevelli Heyet üyeleri de azaldı. Derneğin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarındaki temsilcilerinin rakamı geçtiğimiz yıl 39 iken bu faaliyet döneminde 32 oldu.

329 SYD Vakfında ise sivil toplum kuruluşu temsilcisi bulunmadığı için STK'lar yerine 5263 sayılı kanunun "İl ve ilçede bu kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşu olmaması halinde hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği üçüncü bir kişi mütevelli heyetinde görev yapar" hükmü uyarınca hayırsever vatandaşlar yer alıyor.

2008 YILI FAALİYET DÖNEMİ MÜTEVELLİ HEYETLERİNDE "EN FAZLA GÖREV ALAN" SİVİL TOPLUM KURULUŞU YÖNETİCİ TEMSİLCİLERİ

	SİVİL TOPLUM KURULUŞU	TEMSİL ADEDİ
1	TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ	208
2	TÜRK HAVA KURUMU	43
3	TÜRKİYE YARDIM SEVENLER DERNEĞİ	32
4	KURS VE OKUL TALEBELERİNE YARDIM DERNEĞİ	9
5	TÜRK ANNELER DERNEĞİ	9
6	TÜRKİYE SAKATLAR DERNEĞİ	5
7	TÜRK KADINLAR BİRLİĞİ	3
8	EĞİTİM GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ	4
9	FAKİR VE MUHTAÇLARA YARDIM DERNEĞİ	4
10	ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ	4
11	ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ	2

Suluova'dan

Eğitimde Fırsat Eđitliđi Projeleri

DAYANIŞMA

Suluova Kaymakamlığı tarafından başlatılan "Eğitim Seferberliği ve Eğitimde Fırsat Eđitliđi" alıŐmaları kapsamında Suluova Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan Okul ncesi eğitime yönelik "Minik Adımlar Büyük Gelecek", SS'ye yönelik "Dönüm Noktası" ve SBS'ye yönelik "Eğitim Köprüsü" projeleri hazırlandı.

Suluova Kaymakamlığı tarafından başlatılan "Eğitim Seferberliği ve Eğitimde Fırsat Eşitliği" çalışmaları kapsamında Suluova Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan Okul öncesi eğitime yönelik "Minik Adımlar Büyük Gelecek", ÖSS'ye yönelik "Dönüm Noktası" ve SBS'ye yönelik "Eğitim Köprüsü" projeleri hazırlandı.

2008 Yılı yaz döneminde hazırlanan ve uygulanan "Suluova'nın Gülleri" isimli proje ile soğan tarlalarında ve kırsal alanlarda çalışan ailelere ait çocuklara "Yaz Dönemi Okul Öncesi Eğitim" verilmişti. Suluova SYDV, projenin sonucunda çocuklarda görülen olumlu gelişmelerin ardından bu konudaki çalışmalarını tüm yıla yaymak amacıyla yeni projeler hazırladı.

Bu projelerden biri olan "Minik adımlar Büyük Gelecek" isimli projenin amaçları arasında, ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarının anaokulu eğitimi

almalarını sağlamak, olgunlaşma ve gelişme açısından akranlarından geri kalmamalarını, duyuşal, bilişsel ve zihinsel gelişimlerini tamamlamalarını sağlayacak imkânlar sunmak, eğitimde fırsat eşitliği ilkesini gerçekleştirmek bulunuyor.

Projenin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünce kabul edilmesinden sonra, ilçede bulunan "Maarif İlköğretim Okulu", İlçe Kaymakamı Osman Aslan CANBABA'nın gayretleriyle "Proje Uygulama Okulu" olarak belirlenerek, çalışmalara başlandı. Yapılan bu çalışmaların ardından "Maarif İlköğretim Okulu"nun adı ilçede sosyal kaynaşmayı sağlaması amacıyla "Suluova Anaokulu" olarak değiştirildi ve çocuklara "sıcak bir yuva" ortamı yaratıldı.

Suluova merkez ve köylerinde yaşayan ve ekonomik imkânsızlıklar nedeniyle okul öncesi eğitime gönderilemeyen 350 öğrenciye Sosyal Yardım-

laşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nden tahsis edilen kaynaktan;

- Kışlık elbise, yazlık elbise, yedek kıyafet, iç çamaşırı, ayakkabı, bere, eldiven ve atkı tedarik edildi.
- Kahvaltı, öğle yemeği ve ikinci kahvaltısı sağlandı.
- Öğrencilerin gelişimine yardımcı olacak her türlü oyuncak ve oyun malzemesi eğitim dönemi boyunca kullanılacak olan her türlü kırtasiye malzemesi ve kişisel sağlık ve bakım ürünleri alındı.
- Öğrencilerin evlerinden servislerle alınması ve evlerine yine aynı servislerle bırakılması amacıyla servis ağı oluşturuldu.
- Öğrencilerin sağlık kontrollerinin ilçe doktorları; sağ bakımlarının ise ilçe Çıracılık Eğitim Merkezi öğrencileri tarafından yapılması için gerekli işlemler gerçekleştirildi.

26 Aralık 2008 tarihinde Amasya Vali Yardımcısı Sayın Ali ARSLANTAŞ, İlçe Kaymakamı Osman Aslan CANBABA, Suluova Belediye Başkanı Mahmut BOZ, İlçe Milli Eğitim Müdürü Fatih ÜÇÖK, İlçe Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ethem KODAMAN, çeşitli kurum müdürleri ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin de katılımıyla gerçekleşen açılış töreniyle "Suluova Anaokulu" eğitime başladı.

Bir diğer proje, Seviye Belirleme Sınavı ile ilgili hazırlanan "Eğitim Köprüsü" isimli proje. Projenin amacı, İlköğretim 6.7.8. sınıflarda her yıl yapılacak olan ve öğrencilerin geleceğinde önemli etkisi bulunacak olan S.B.S. sınavına hazırlanmalarını sağlamak.

Proje kapsamında, SBS kursundan faydalanacak 400

öğrencinin, defter ve kırtasiye ihtiyaçları, konu testleri, deneme sınavları, kitap setleri, soru bankaları, öğle yemekleri ve sınav ücretleri Vakıf kaynaklarından karşılanıyor. Kursiyer öğrenciler mahallelerinden eğitim alacakları "TOKİ Mehmet Çelebi İlköğretim Okulu"na servislerle getiriliyor ve kurs sonunda yine servislerle mahallelerine bırakılıyor.

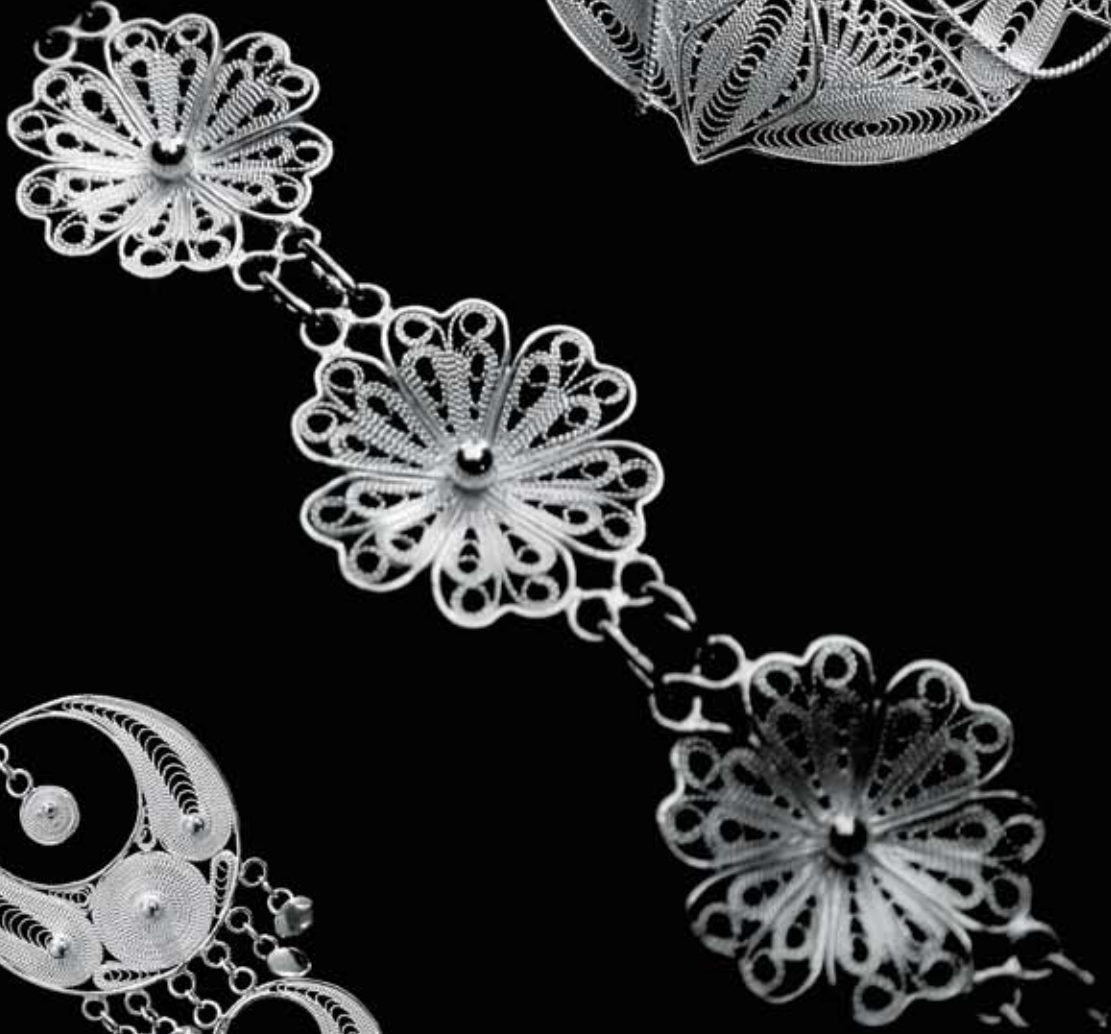
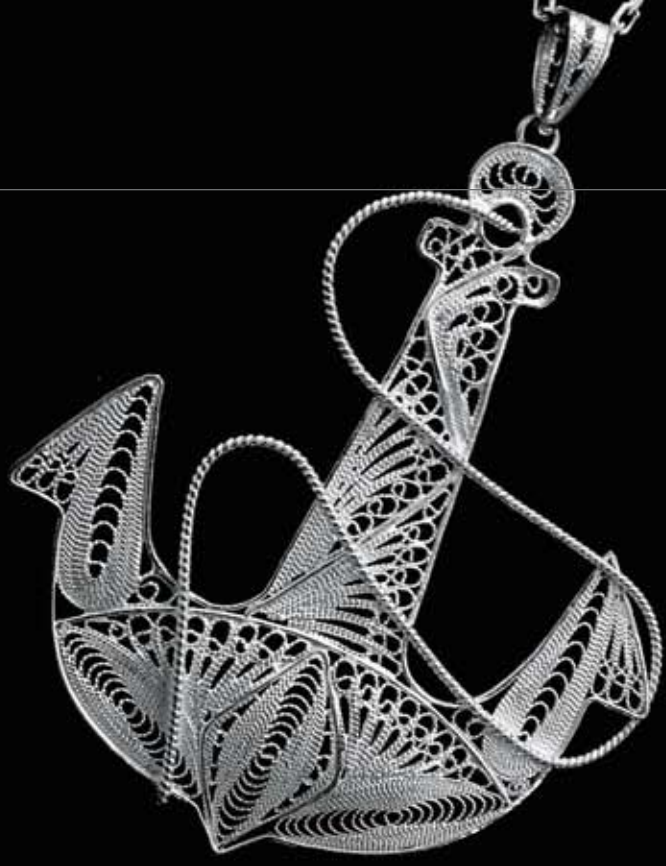
ÖSS kursuna yönelik olarak hazırlanan "Dönüm Noktası" isimli projeden ise 3294 sayılı kanun kapsamında bulunan ailelere ait 150 adet öğrenci faydalanıyor. Projeden faydalanan öğrencilerin, kırtasiye, deneme testleri-sınavları, ÖSS hazırlık kitapları, soru bankaları ve öğle yemekleri Vakıf kaynaklarından karşılanıyor.

Mardin'de Gümüşün Sihirbazları Yetiştirilecek

Ekonomik ve sosyal yoksunluk içindeki kişilere destek olma amacı taşıyan bütün şahıs, kurum ve kuruluşların bir araya gelerek birer ayağını oluşturduğu çok paydaşlı bir ağın tam merkezinde yer alan Toplum Kalkınması Projelerinin her alandaki gelişim potansiyeli, 9 Kasım 2008 tarihinde "Mardin İli Gümüş İşlemeciliği Mesleki Eğitim Üretim ve İstihdam Projesi" kapsamında açılışı yapılan Gümüş İşlemeciliği Atölyesi"nde açığa çıkıyor.

DAYANIŞMA

Genel Müdürlüğümüzün bütüncül entegre bir yaklaşımla geniş alanlarda birbirini tamamlayıcı birden fazla projenin birlikte uygulanması ve bu kapsamda toplum kalkınmasına yönelik çalışmalar ile gelir getirici, eğitim içerikli ve sosyal hizmet projelerinin birlikte uygulanabilmesine olanak tanınması amacıyla yürüttüğü "Toplum Kalkınması Proje Destekleri", çok amaçlı yapısı ile şehirlerimizin kültürel, toplumsal ve ekonomik kalkınmasının en önemli itici gücü haline geliyor.

Ekonomik ve sosyal yoksunluk içindeki kişilere destek olma amacı taşıyan bütün şahıs, ku-

rum ve kuruluşların bir araya gelerek birer ayağını oluşturduğu çok paydaşlı bir ağın tam merkezinde yer alan Toplum Kalkınması Projelerinin bu her alandaki gelişim potansiyeli, 9 Kasım 2008 tarihinde "Mardin İli Gümüş İşlemeciliği Mesleki Eğitim Üretim ve İstihdam Projesi" kapsamında açılışı yapılan "Gümüş İşlemeciliği Atölyesi"nde açığa çıkıyor.

Atölyenin bir kadın girişimci tarafından fikri temellerinin atılmasından üretime geçişine kadar ilerleyen hikayesi ise, aynı zamanda özveri, inanç, işbirliği ve umut kelimelerinin vücut bulduğu bir sürecin ve toplum kalkınması ülküsünün de hedefe ulaşmasının hikayesi.

"Çarkı Döndürebilecek Desteği Bize SYDGM Verdi"

Birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan kadim şehir Mardin'in tarihi dokusu ve mimarisi kadar ünlü bir başka özelliği de kuşkusuz telkari işlemeciliği. Yüzyıllar önce Mazıdağı ve Midyat ilçelerinden çıkarılan gümüşün yörenin ustaları tarafından Ortadoğu'nun gösterişli maden işleme sanatı ile yoğrulmasıyla ortaya çıkan Telkari işlemler, günümüze kadar birçok takıda hayat bulmaya ve turistik olarak ilgi çekmeye devam etse de gerek bu zanaatın ustaları olan Süryanilerin Mardin'den göç etmesi gerekse takıların hem tasarımının hem de üretiminin talebi karşılayamayacak düzeyde olması bu geleneksel sanatı bitme noktasına getirmiş.

Aslında gümüş işlemeciliği yöre halkı ile merkezi ve yerel yönetimler tarafından çokça önemsenirse de, bu sanatın yeniden canlandırılması ve Türkiye'nin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında son sıralarda bulunan ve işsizliğin çok yoğun olduğu bir şehir olan Mardin'de ekonomik ve toplumsal gelişimin sağlanmasında bir lokomotif olması için ne yapılması gerektiği yönündeki somut adımın ne olacağı bir kadın girişimciden gelir.

Sultan Acar, yıllarca yurtdışında çalışmış ve kültürel mirasımızın motif ve sanatlarını eserlerinde modernize ederek tekrar yorumlamış olan uluslararası bir takı tasarımcısı. Türkiye'ye dönmeden önce en

son Çin’de faaliyetlerini sürdüren Sultan Hanım, dönüş yaptıktan sonra çeşitli uygarlıklardaki farklı inançlara ait sembelleri yeni tasarım koleksiyonuna tema olarak seçmeye karar verince, tüm işaretlerin dinlerin ve medeniyetlerin çıkış noktası olan Mezopotamya’yı ve tabii ki Mardin’i gösterdiğini görür. 2003 yılında gittiği Mardin’i “görsel bir zenginlik ve tarih sureti” olarak nitelendiren Acar, Mardin’de neden bir Gümüş İşlemeciliği Atölyesi açılması ve gümüş işleme ustalarının yetişmesi gerektiğini ve bunun için bir proje hazırlamaya başladığını şöyle anlatıyor:

“Tasarımları tamamlayıp, koleksiyonumu çıkardıktan sonra, bu tasarımlarımın Mardin’de işlenmesini çok istedim. Ancak yeterli düzeyde bir atölye bulamadım. Gümüş işleyen usta sayısının da çok az olduğunu fark ettim. Benim oradaki çalışmalarım dönemin Valisi Temel Koçaklar’ın çok dikkatini çekmişti. Mardin’de bir şeyler yapmamı istediğinde ona bu

tespitlerimden söz ettim. Önce inanmadı; ancak sonra dedi ki, “Sultan Hanım bize biraz zaman verin araştıralım”. Gerçekten de araştırdılar. Toplantı yaptılar. Bütün esnaf ve üreticilerle konuştular ve problemi tespit ettiler. Vali Bey bunun üzerine bana “Sizin gibi bu işi bilen birine şehrimizdeki gençlerimizin ve kadınlarımızın ihtiyacı var, yardımcı olur musunuz?” dedi. “Siz konuya ilişkin bir proje hazırlayın, biz de valilik olarak destekleyelim,” deyince de projeyi kurgulamaya başladık.”

“Mardin şehri çağlar boyu gerçekten gümüşün merkezi. Ancak, işin ekonomik boyutu da var. Yok olmak üzere olan bir sanatı yeniden canlandırmak ve gelir getirici istihdam yaratıcı bir döngü kurmak, atölye kurmak ciddi bir yatırım istiyordu ve bu yatırımı karşılayabilecek gelir kaynakları yoktu buradaki küçük esnafın. Zanaat 60 yıl öncesinde donup kalmış gibiydi bu yüzden. Bu nedenle, neler yapılabileceğini bir buçuk yıl araştırdım. Ben orada herhangi bir atölye kurmak istemedim. Şehrin sektörünü canlandırabilecek bir altyapı, bir ortak atölye kurmak istedim. Hem gençleri eğitecek ve istihdam yaratacak hem oradaki esnafın her anlamda ihtiyacını karşılayacak İstanbul’a gitmesini gerektirmeyecek şekilde orada çarpan ve çoğaltan oranda toplumsal kalkınma sağlayacak bir yatırım düşündüm. Çünkü kendilerine ait çok kapsamlı bir atölyeleri olursa, orada tasarımdan üretime her

şey yapılırsa ve ustalarımız da yetişirse, bu sektörün zaman içinde hızla gelişeceğini öngördüm. Özellikle altını çizmek istediğim bir olgu var ki Mardin insanının genlerinde sanat var. Yaşadıkları muhteşem şehir ve içinde buldukları çok kültür-lülük genlerinden ve ellerinden sanat olarak yansıyor. Atölye çalışmalarında gençlere bir şey gösteriyorsunuz hemen yapıyor. Onların o becerikliliği ve estetik duyguları beni çok etkiledi.”

Sultan Hanım, projenin koordinatörlüğünü üstlenince, Mardin’de ne kadar kamu ve sivil inisiyatif varsa projeye dahil etmeye karar verir. Çünkü bilir ki, altyapısı kuvvetli, bütün ayakları düşünülmüş, hammadde alımından tasarıma, üretimden hizmet ve pazarlamaya kadar her süreci yerli yerine oturan bir atölyenin kurulması ve bu atölyede mesleki eğitim görecektir gençlerin birer gümüş ustası olarak yetişmesi ancak Mardin’in kalkınması için

uğraşan her aktörün el ele vermesiyle gerçekleşebilir. Mardin Valiliği, GAP İdaresi, Mardin Belediyesi, MEB Çıracılık Eğitim Merkezi, Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) projeye çeşitli alanlar da destek olurken, bir diğer en önemli ve kapsamlı destek ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nden gelir:

“90 kişilik bir atölye kurmayı planladım ben. Projenin süresini üç yıl olarak hesapladık. Genel Müdürlük, bize 200 Bin YTL'lik büyük bir kaynak aktardı. Bu kaynak malzeme ve makinelerin bir kısmının alımı ile Atölye binasının tefriş ve tadilatını içeriyordu. Dört kişilik de bir proje ekibimiz var. Bunların maaşlarını da SYDGM verdi. Yani Genel Müdürlüğünüzün katkısı çok büyük oldu. Gerçekten çarkı döndürebilecek, bu sistemi entegre edebilecek parayı bize SYDGM verdi.”

Ancak SYDGM'nin katkısı bunlarla sınırlı kalmaz. Çünkü Mardin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın yardım ve destek verdiği sosyo-ekonomik sıkıntılar yaşayan Mardinliler aynı zamanda Sultan Hanım'ın Atölye'de yetiştirmek istediği gümüş ustalarıdır: Töre cinayetleri nedeniyle koruma altına alınan genç kızlar, tek başına yaşam mücadelesi veren kadınlar, işsiz gençler, eski mahkûmlar ve engelliler. Hepsi de ekonomik sıkıntılarının yanında sosyal sorunlar yaşayan insanlar olunca, Mardin SYD Vakfı'nın yararlanıcı profili, Atölyenin 90 kişilik muhtemel

kadrosu ile çakışır ve Vakıf ile eğitim görecekt kişilere yönelik bir başka işbirliği gelişir kendiliğinden:

“Yoksulluğun en yüksek olduğu ve istihdam oranının da çok düşük olduğu illerden bir tanesidir Mardin hepimizin bildiği gibi. Aynı zamanda çok fazla genç nüfusu var ve genç nüfusunu çaresizlikten dolayı civar illere, İstanbul'a, Ankara'ya göndermek zorunda kalıyor ve yine çok iyi biliyorsunuz, bu gençlerin büyük illere göçtüğünde hangi sektörlerde hangi işlerde çalıştırıldığını.

Bu çok ciddi bir kayıp o şehir için de o gençler için de. Ayrıca Mardin'in kozmopolit bir yapısı var. Bu projenin de kucaklayıcı bir proje olmasını istedim. Kadınlar ve engelliler olsun istedim bu projede ve bu projeyi ben yoksullar, kadınlar ve engelliler üzerine entegre ettim. Yani önce kadın olacak, önce engelli olacak, önce yoksul olacak, benim kotam dolarsa biraz daha durumu iyi olan gençleri alacağım. Bunlara öncelik tanıdım. Kadın mahkûmlar benim için öncelikliydi, töre cinayetinden koruma altına alınan genç kızlarımız

“90 kişilik bir atölye kurmayı planladım ben. Projenin süresini üç yıl olarak hesapladık. Genel Müdürlük, bize 200 Bin YTL'lik büyük bir kaynak aktardı. Bu kaynak malzeme ve makinelerin bir kısmının alımı ile Atölye binasının tefriş ve tadilatını içeriyordu. Dört kişilik de bir proje ekibimiz var. Bunların maaşlarını da SYDGM verdi. Yani Genel Müdürlüğünüzün katkısı çok büyük oldu. Gerçekten çarkı döndürebilecek, bu sistemi entegre edebilecek parayı bize SYDGM verdi.”

önemliydi, yetiştirme yurtlarında kalan gençlerimiz önemliydi, meslek edinsinler istedim. Bu nedenle, kursiyerleri biz Vakfın kriterlerine göre seçtik. Form aldık Vakıftan. Mardin SYD Vakfının kira yardımı yaptığı, kömür yardımı yaptığı, kıyafet yardımı yaptığı bir kitle var. Zaten benim kitlem de bu kitle. O yüzden ilk önce onları tercih ettik biz.”

“Hem Vakfın hem de eğitimin kuralları bizim için önemliydi. Gümüş ustaları Mardin’de yetişsin ve tüm Türkiye’ye buradan yayılsın istedim. Aynı zamanda Mardin bir sınır şehri. Irak, Suriye, Rusya, bunların çoğunun Avrupa’yla bağlantısı var. Yani bu eğitimi çocuklar, yetişmiş çocukların iş bulması çok kolay uluslararası platformda da. Bu nedenle bu

gençlerin hem gelir düzeyleri hem de prestijleri artacak. O yüzden ben aslında temeli sağlam kurmak istedim. Laf olsun diye değil, gerçekten orada bir sektör oluşturmak istedim. Bütün doneleri, bütün aktörleri de ona göre seçtim.”

Hiçbir nokta atlanmaz projede. Seçilen öğrencilerin bu işi yapıp yapamayacağı, onların bu iş için nasıl motive edileceği, 90 kişilik atölyede çıkacak ürünlerin nasıl ve nerelere pazarlanacağı, üretilen arzın talebi ne kadar karşılayacağı ve atölyenin hem kendi maliyetini kurtarıırken hem de öğrencilere daha öğrenim aşamasında nasıl para kazandıracağı hesaplanır ince ince, tıpkı bir gümüş işlenirken her desenin ustalıklı ve sabırla işlenmesi gibi:

“Gerçekten bir sanat eseri gibi düşünülüyor proje. Hem onların geleneksel ürünü olan telkariyi geliştirecektik hem de tasarımla bütünleştirecektik ve yine Mardin’in bir avantajını kullanacaktık biz. Mardin sınır kenti ve kültür olarak, takı kullanma alışkanlığı olarak Ortadoğu’ya çok benziyor. O yüzden Ortadoğu ülkelerinden ve İstanbul’un ulaşamadığı Doğu Anadolu’dan çok talep var. Yani bizim satamama gibi bir kaygımız hiç olmadı. Talep çokken arz konusunda ciddi bir sıkıntı vardı asıl. Atölyenin sabit giderleri ve kuruluş maliyetleri Valilik, SYDGM vb. kuruluşlarca karşılandığı için de pazara oldukça düşük bir maliyetle çıkacağız. Çocuklar daha ustalık eğitimi görürken para kazansınlar istedim. Eğitimleri bitince kendi yerlerini

açma imkanları da olacaktı bu sayede. Gerçi kendi işyerini de açmasa o atölyede devam edebilir. Gidenin yerine yeni öğrenciler alacağız ki çark sürekliliği dönsün. Şu da bir gerçek ki oradaki gençlerin 10 liraya bile ihtiyacı var. Günde 5-10 lira kazanmak gençler için çok önemli. Projenin aylık üretim kapasitesine göre ayda en az ortalama 350 lira kazanacak. Düşünün öğrencinin o anda bütün masrafları karşılanıyor, bu işi öğreniyor ve öğrenirken para kazanıyor. Kendi işyerini açtığı anda ise çok daha fazla kazanacak tabii ki. Zaten biz ilerisi için bu atölyeyi kooperatifleştirmeyi düşünüyorduk. Kendi şirket veya kooperatiflerini kursunlar ve o 90 kişilik yapı kooperatif sistemi içinden devam etsin.”

Gümüş İşlemciliği Atölyesi, Sultan Acar'ın kişisel kariyeri için de bir dönüm noktası olur aslında. Örneğin 2006 yılında Mardin'de kadınlara, gençlere ve engellilere yönelik böyle bir proje geliştirdiği için ABD'de verilen "Atatürk'ün Kızları" ödülünü kazanır. Sonrasında ise takı tasarımcılığının yanına bir başka meslek eklenir: Sosyal girişimcilik. Çünkü Sultan Hanım Mardin'deki deneyimi sayesinde artık birçok sosyal projenin de tasarımcısı haline gelir.

Ve Atölye....

Projenin her ayağında birçok kurum veya kuruluş olduğu için Atölyenin kurulma süreci biraz sıkıntılı olsa da Mardin'deki Gümüş İşlemciliği Atölyesi 9

Kasım 2008 tarihinde faaliyete geçti. Mardin Valiliği'nin girişimiyle eksiksiz bir şekilde 90 öğrencisiyle hizmet vermeye başlayan Atölye'de Mardin SYD Vakfı'ndan yardım ve destek alan öğrenciler, kuyumculuk teknikleri, takı tasarımı, malzeme bilgisi, pazarlama ve satış ve pazarlama teknikleri konusunda eğitim görecektir.

Güvenlik ve havalandırma sistemleriyle atölyede çalışanlara modern ve sağlıklı koşullar yaratılarak düzenlenen Atölye'de eğitim görüp, gümüş ustası olarak iş hayatına atılacak

olanların büyük kısmını kadın ve engelliler oluşturuyor. Hepsi de işsiz olan bu gençlerin, edindikleri mesleki bilgi ve beceri sayesinde özgün eserler yaratmaları ve kaliteli ürünler üretmeleri amaçlanıyor. Eğitimden sonra ya kendi işyerlerini açarak ya da atölyede çalışmaya devam ederek hem meslek hem de gelir sahibi olacak olan bu gençlerin Mardin'deki gümüş sektörüne de büyük katkıları olacak. Projenin en büyük hedefi Mardin'in bu atölye ile kendi gümüş markasını yaratması ve bu markanın uluslararası bir ün kazanması.

Simav'ın Ekonomisi Desteklerle Canlanıyor

Kırsal nüfusun ilçe merkezindeki nüfusa baskın çıktığı Simav'da hem çiftçilikle ve hayvancılıkla geçinen halkın geçim kaynaklarının verimsizleşmeye başlaması hem de ilçe esnafının ekonomik faaliyetlerini besleyen üretici ve tüketici dinamiklerin yeterli olmaması Simavlıların sosyo-ekonomik sıkıntılar yaşamalarına yol açarken, bu sıkıntıları aşmaları için Simav Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı çeşitli proje destekleriyle Simavlıların umudu oluyor.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün sosyo-ekonomik sıkıntılar yaşayan kişilere yönelik olarak uyguladığı ve onlara kendi hayatlarını idame ettirebilmeleri için bazen mesleki beceri kazandırarak bazen de verilen küçük desteklerle kendi işyerlerini açmalarını ya da kendi topraklarında tarım ve hayvancılık yapmalarını sağlayarak destek olmayı amaçlayan "Proje Destekleri", sadece fayda sahiplerini değil, aynı zamanda bu kişilerin yaşadığı coğrafyayı da olumlu yönde etkiliyor.

Bireysel ya da grup bazlı desteklerle geçim derdi azalan insanlarla bu insanların hayatlarını sürdürdüğü bölgeler arasındaki bu karşılıklı ve olumlu etkileşimin en göze çarpan örneklerinden biri ise Simav'da yaşanıyor.

Kütahya'nın "Eynal Kaplıcaları" ile meşhur ilçesi Simav, halkının büyük kısmının tarım ve hayvancılıkla geçindiği, ancak Kütahya ve İzmir gibi büyük şehirlere genç nüfusunun gitmesine de mani olmak için kent merkezindeki küçük işletmelerle ekonomisini ayakta tutmaya çalışan bir ilçe.

Kırsal nüfusun ilçe merkezindeki nüfusa baskın çıktığı Simav'da hem çiftçilikle ve hayvancılıkla geçinen halkın geçim kaynaklarının verimsizleşmeye başlaması hem de ilçe esnafının ekonomik faaliyetlerini besleyen üretici ve tüketici dinamiklerin yeterli olmaması Simavlıların sosyo-ekonomik

İlçenin SYD Vakfı ve Kaymakamlık "Simavlılara nasıl daha iyi hizmet edebiliriz" diye düşünen pırıl pırıl insanlarla dolu. Sonucu ise yardım ve desteklerden yararlanan yüzlerce Simavlının gözlerindeki ışıltıdan, yüzlerindeki gülümseyişten okumak mümkün.

sıkıntılar yaşamasına yol açarken, bu sıkıntıları aşmaları için Simav Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı çeşitli proje destekleriyle Simavlıların umudu oluyor.

Proje Desteklerinin Yüz Güldüren Yansımaları

Simavlıların yaklaşık % 75'i çiftçilik ve hayvancılık ile uğraşiyor. İlçe arazisinin % 37'si ekilebilir tarla, % 23'ü ormancılık, % 6'sı mera, % 8'i meyvelik geri kalan kısım ise

dağlık ve kayalık. Arazinin bu çok çeşitli yapısı, gerek tarım ürünleri gerekse hayvancılık için gayet elverişli bir ortam oluşmasını sağlıyor. Ayrıca kaplıcanın varlığı sayesinde jeotermal su ile ısıtılan seralarda da üretim yapılıyor. Ancak ekonomik durumu kötü olan Simavlıların topraklarını daha verimli hale getirmesi, farklı tarımsal üretim tarzları denemesi ya da kaliteli hayvan alabilmesi çok zor. Başka bir deyişle, üretim potansiyeline sahip topraklar mali yetersizlik yüzünden işlenemezken, hem tarımsal verim hem de gelir düzeyi düşmeye başlıyor.

Öte yandan, ilçe esnafının ve eğitilmiş genç nüfusun da seçenekleri sınırlı. Doğal güzellikleri ve sağlık turizmi her ne kadar Simav'ı farklı kılsa da yine de ekonomik durgunluk ve buna paralel olarak baş gösteren dışa yönelik göç ilçenin önemli sorunlarından.

Ancak, Simav'ın en büyük şansı da burada ortaya çıkıyor. Çünkü ilçenin SYD Vakfı ve Kaymakamlık "Simavlılara nasıl daha iyi hizmet edebiliriz" diye düşünen pırıl pırıl insanlarla dolu. Hal böyle olunca, kırsalda olsun kent merkezinde olsun desteklenmeyen proje, verilmeyen destek kalmıyor. Sonucu ise yardım ve desteklerden yararlanan yüzlerce Simavlının gözlerindeki ışıltıdan, yüzlerindeki gülümseyişten okumak mümkün. İlçenin ve ilçe halkının kaderi SYD Vakfının katkıları sayesinde değişmeye başlamış bile.

“Üretimde Sorunum Yok Benim, Çok Güzel Ürün Aldım”

Simav'ın Güney kasabasında yaşayan Mehmet Başbudak, Simav SYD Vakfı'ndan “Gelir Getirici Küçük Ölçekli Proje Destekleri” kapsamında seracılık projesi için destek alan onlarca Simavlıdan biri.

Mehmet Bey, sera kurmak için Vakıf'tan destek almadan önce hayvancılık ve çiftçilikle geçimini sağlamaya çalışıyordu. Ancak, son yıllarda yaşanan kuraklık ve süt fiyatlarındaki gerileme birçok çiftçi gibi onun da belinin bükülmesine neden olmuş:

“Son iki yıldır hayvancılığın da tarımın da durumu çok kötü. Kanser desen yeri var yani. Denge tutmuyor birbirini. Yem fiyatlarıyla süt fiyatlarının birbirini karşılaması için hayvan adedinin birden fazla olması gerekiyor. Ona da biz yetişemiyorduk, imkanlar el vermiyordu. Tarımda da arazim küçük ve yetersizdi. Bir de kuraklık olunca ihtiyaçlarımızı karşılayamaz duruma geldik.”

Evli ve iki çocuk sahibi olan Başbudak, kendisinin ve ailesinin sağlık ihtiyaçlarını karşılamak için yeşil karta başvurmasına SYD Vakfı'na gittiği sırada proje desteklerinden haberdar olmuş. Daha önce hiç seracılıkla uğraşmasa da, en azından hava şartlarına bağlı kalmadan daha fazla ürün alırım umuduyla ve biraz da bu işin altından kalkıp kalkamayacağı konusunda yaşadığı hafif bir

tereddütle proje desteği almak için Vakfa başvurmuş. Ancak Vakıf, onu öylesine cesaretlendirmiş ki desteği aldığı zaman içindeki o ufak endişe hissi de hızla kaybolmuş.

2007 yılında aldığı 7500 YTL'lik destekle kurduğu serası ve 10 tona yakın yetiştirdiği domatesleri onu ve ailesini bütün sıkıntılardan kurtarıırken, geleceğe dair kaygıları da oldukça azalmış Başbudak ailesinin.

“Vakıf, seranın bütün sistemini kurdu. Ürünün tonajında hiç sorunum yok. En yüksek verimi aldım desem yeridir. Sadece domates yetiştiriyorum. Tek seferde 10 ton ürün aldım. 8 tonunu satmışımdır. Hatta ar-

tık burayı bile büyütmeyi düşünüyorum. Maliyeti de yok, aşırı işçiliği de yok. Günde iki saat çalışmak bu işi çözüyor.”

Eski günlerle karşılaştırınca kazandığı paranın artışı ise gözle görülür düzeyde artık Mehmet Bey'in. Aylık gelirinin 2000 YTL'ye yakın olduğunu ve sekiz ay boyunca seradan ürün alabildiği için bu gelirin süreklilik kazandığını, bu kazancı aksatacak risklerin de çok az olduğunu belirten Başbudak'ın bugünden sonra ne hayvancılıkta ne de tarımda gözü var:

“Elimde kalan para hayvancılıkta kalan paradan daha fazla. Ben bundan sonra sadece seracılıkla uğraşmak istiyorum.”

Mantar Yetiştiricinin Farklı Yolları da Var

Simav'ın Güney Kasabası'nda yaşayan Salih Kaçmaz için mantar yetiştirmek hayatının neredeyse son yirmi yılının tek ve en zevkli uğraşı haline gelmiş. 1990 yılında Atatürk Üretim Çiftliği'nde mantar yetiştiriciliği üzerine kurs alan Kaçmaz, kursu biter bitmez soluğu oradan aldığı tohumlarla evin bodrumunda almış. Samanların içinde üretilen mantarlar onun ekmek kapısı haline gelmiş. Beş yıl boyunca bodrumda ya da evin önünde kurduğu sera ile çok sevdiği bu işi yapmış yapmasına ama hem samanların sıcak suda kaynatılarak bekletilmesi ve sonrasında yapılan işlemlerin zorluğu hem de çocuklarının başka şe-

hirlere gitmesiyle baş gösteren yalnızlık işine ara vermesine neden olmuş.

Mantar yetiştiriciliğini bıraktığı 1995 yılından 2007 yılına kadar çiftçilik yapan Kaçmaz'ın ekonomik durumu gitgide bozulmuş. Sebep, Simav'daki diğer çiftçilerin durumunun bozulmasıyla aynı: verimsizleşen toprak, kuraklık, yanlış ekim ve sulama teknikleri. Ancak, Salih Bey'in elinde beş yıllık bir tecrübe ve içinde mantar üretimine karşı bitmeyen bir heves olduğu için o çözümü kendi bulmuş. Yeniden ama bu defa saman mantarından farklı bir metotla üretilebilen kayın mantarı yetiştiriciliği

yapmaya karar verince, konu hakkında uzman kişilerle görüşmek üzere Bursa'nın ve daha önce mantarcılıkla ilgili eğitim aldığı Yalova'nın yolunu tutmuş:

“Ben beş yıl boyunca, yani bu işi yaptığım müddetçe hiç pazar sorunu yaşamamıştım. Mantarcılık benim kar ettiğim bir iş olmuştur. Zorluğa düşünce de ilk iş bunu yapmak geldi aklıma. Yalova'da Tarım İl Müdürü ile görüştüm. Onunla görüşünce içimdeki heves arttı. Kayın mantarcılığı yapmaya karar verdim ben de.”

Ancak, hevesi maliyetin yüksek olmasıyla deyim yerindeyse

kursağında kalır Salih Bey'in; çünkü zaten ekonomik sıkıntı içindeyken bu işe girişmesi mümkün değildir. Kaynı Halil Arı ise işsizdir ve onun gibi ekonomik zorluklarla yaşamını sürdürmek zorunda kalmıştır. İki akraba yapacakları işin ne olduğundan emin ancak işi yapacak parayı bulamazken, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının kırsal alana yönelik projelere destek verdiği haberi ulaşır kulaklarına. Vakıfla konuştuğundan ve durumlarının destek almaya uygun olduğunu öğrendikten sonra da girişimler kayın mantarcılığı projesini hazırlamaya. Sonuç ise iki girişimcinin hedeflerine ulaşmasıdır:

“Daha önce Vakıftan hiç yardım almamıştık. Kaynım Halil Arı'yla birlikte Vakfın bu projelere destek verdiğini duyduk ve müracaat ettik. Tek başımıza altından kalkamayacağımız bir işte elimizden tuttular.”

Kayın mantarcılığı oldukça ilginç bir şekilde yapılıyor. Diğer mantar yetiştiriciliklerin-

den en büyük farkı açık havada, daha kolay ve daha ucuza yetiştirilebiliyor olması. Adı her ne kadar kayın mantarcılığı olsa da kurumuş kavak ağaçlarının takozlarının üstten bir kısmının kesilmesi, mantarın ekilmesi ve üstünün tekrar kesilen parça ile kapatılması yoluyla yapılıyor. Tohumların ekilmesinden sonraki gerekli koşulları ve mantarın nasıl ürediğini Salih Bey şöyle anlatıyor:

“Bu işi açık havada yaptığında hava şartları çok önemli. Sıcaklığın 5-20 derece aralığında seyretmesi lazım. Yoksa yetişmiyor. 5 derecenin altına düştüğü zaman mantar duraklamaya girer ama ölmez. Bir kez ekilen tohum 3 sene devam eder. Biz doğal olarak yetiştirdiğimiz için ucuza mal oluyor.”

Burası eski yaptığım yere göre daha geniş. 1000 tane takoz sığar buraya. Her takozdan 1500-2000 gram mantar alırım. Takozun her tarafından çıkış yolu bulur mantar. Yani şöyle söyleyeyim, Vakıftan al-

duğum destek 7500 YTL ve ben bu sene bu parayı tek üretimde çıkarırım.”

Peki, elde edecekleri gelir, daha önce yaşadıkları ekonomik sıkıntıların azalmasını sağlamış mı? “Elbette” diyor Salih Bey ve devam ediyor:

“İki ortağız. Benim dört çocuğum var, kaynımın da öyle. Yani nereden bakarsan 12 kişinin ekmek parası burası ki buradan kazanacağımız bu iki aileye yeter de artar bile.”

“Bu işi açık havada yaptığında hava şartları çok önemli. Sıcaklığın 5-20 derece aralığında seyretmesi lazım. Yoksa yetişmiyor. 5 derecenin altına düştüğü zaman mantar duraklamaya girer ama ölmez. Bir kez ekilen tohum 3 sene devam eder. Biz doğal olarak yetiştirdiğimiz için ucuza mal oluyor.”

Bir Köye Bir Ürün Ya Da Çileğin Tadı

Simav Kaymakamlığının ilçe tarımının kalkınması amacıyla başlattığı ve modern tekniklerle tarım yapılabilmesini mümkün kılan "Bir Köye Bir Ürün Projesi" kapsamında Simav SYD Vakfı da 3294 sayılı yasanın hedef kitlesi içinde yer alan çiftçilere destek sağlıyor. Konusunda uzman kadroların bölge coğrafyasında yetiştirilecek en iyi ürünlerden biri olarak belirlediği ve merkezi sulama sistemi ile verimi artırılacak olan çilek ekimi ve üretimi, bu destekle birlikte tarlasında ilk defa farklı bir ürün ekecek olan çiftçinin toprağına

olan bağlılığını ve umudunu tazeliyor.

Simav'ın Koyunoba Köyü'nde yaşayan Mine Dilek de SYD Vakfından aldığı destekle tarlasına ilk defa çilek eken çiftçilerden biri. Çilekten önce topraklarına çavdar ektiğini belirten Mine Hanım, son yıllarda ürünlerden hiç verim alamadığını, Kaymakamlık ve Vakıf sayesinde tarlasının kurulan sulama sistemi ile düzenli sulanabildiğini ve ektikleri çileklerin olgunlaşmasını merakla beklediklerini söylüyor.

Mine Hanım'ın eskiden bütün vakti tarlanın sulanması için heba olurken, ürünün yetiştirilmesi için gereken bakımı da hakkıyla yapamıyormuş. Ancak şimdi çileklerinin ne kadar çok ve kaliteli olacağıyla yakından ilgilenebiliyor:

"Daha önce hiç çilek ekmedim. Nasıl yetiştirildiğini de pek bilmem. Sağolsunlar, ilgili herkes geldi, bu işin nasıl yapılacağını gösterdi, biz de ekimi yaptık. Buna bakmak çok kolay. Nerdeyse hiç vaktimi almıyor. Çıkacak çilekleri çok merak ediyorum."

El Emekleri Gelire Dönüştü

Vakıf destekleri bölgelerin ekonomilerini canlandırırken, geleneksel sanatların da tekrar günışığına çıkmasını ve devam etmelerini olanaklı hale getiriyor. Simav'ın Karacahisar Beldesi bunun tipik bir tezahürü.

Simav'ın Karacahisar Beldesi, yörenin geleneksel halıcılık mesleğini hala sürdürebilmiş nadir yörelerinden biri. Ancak belde kadınlarının evlerinde küçük tezgahlarda dokudukları halılar ne alıcı bulabiliyor ne de bu nedenle kadınlara ve aile bütçelerine bir gelir veya katkı sağlıyor.

Kıt kanaat geçinen ailelerdeki kadınların halı dokuma mahareti, Karacahisar'ın Belediye Başkanı'nın dikkatinden kaçmamış olmalı ki Başkan, Simav Kaymakamlığı ile kadınların evlerde dokudukları kilimleri profesyonelce, iyi kurulmuş büyük tezgahlarda yapması ve topluca pazarlanıp bu kadınların hepsine gelir sağ-

lanması konusunu konuşmak için temasa geçiyor ve Halı Dokuma Atölyesi'nin temelleri böylece atılıyor:

“Öncelikle Kaymakamımızla kadınlarımızın istihdamı için ne yapabileceğimizi konuştuk. Ben halı dokuma konusundaki becerilerinden bahsedince konuya sıcak bakıldı. Böylece projeyi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına sunduk. Sağolsun gerek Vakıf, gerek

“Vakfın verdiği destek ve kadınlarımızın duyarlılığı işi başarılı kıldı. Evde de halı dokumalarına rağmen hem düzenli değildi hem de alıcı bulmakta zorlanıyorlardı. Bu atölye sayesinde üretici ile alıcı arasında köprü kurduk. Yerel yönetimin ve Kaymakamlık ile diğer ilgili kuruluşların desteğini kadınlarımız asla boşa çıkarmadı.”

Kaymakamlık gerekse Halk Eğitim hiçbir desteği bizden esirgemedi. Biz belediye binasından yer tahsis ettik, Vakıf da kadınların becerilerini geliştirmeleri için gerekli olan mesleki eğitimde aylık olarak para verip kadınlarımızı yöreleştirdi. Vakfın verdiği bu destek ve kadınlarımızın duyarlılığı işi başarılı kıldı. Evde de halı dokumalarına rağmen hem düzenli değildi hem de alıcı bulmakta zorlanıyorlardı. Bu

atölye sayesinde üretici ile alıcı arasında köprü kurduk. Yerel yönetimin ve Kaymakamlık ile diğer ilgili kuruluşların desteğini kadınlarımız asla boşa çıkarmadı. Canla başla çalışıyorlar.”

Belediye binasının zemin katında üç büyük atölyede ikişerli üçerli gruplar halinde halı dokuyan Karacahisarlı yaklaşık 60 kadın, Belediye Başkanı'nın da ifade ettiği gibi sipariş verilen halıları bitirmek için canla başla çalışıyor. Kadınlar, daha önce evlerinde halı dokur ve bu halılardan neredeyse hiç para kazanamazken, şu an Halk Eğitim tarafından görevlendirilen eğitimcileri ve eğitim süresince Vakıf tarafından verilen

aylıkları sayesinde profesyonel olarak dokudukları halılarını anlaşmalı oldukları firmaları aracılığıyla yurtdışına pazarlıyorlar. Başka bir deyişle, yerel bir geleneksel el işi, ilgili yönetimlerin işbirliği ve kadınların emeklerinin birleşmesiyle dünya piyasasına sürülen kaliteli bir ürüne dönüşmüş durumda.

Atölyedeki emekleriyle ailelerinin ekonomik yükünü hafifleten ve aynı zamanda ev dışına çıkarak toplumsal hayatta hak ettikleri yeri alan kadınlar Atölye'deki eğitim sürecini ve bugünkü kazanımlarını şöyle anlatıyorlar:

“Bir halıyı iki üç kişi birleşerek yaklaşık 16-17 günde bitiriyoruz. Halıdan elde ettiğimiz gelir buna göre bölüşülüyor. Daha önce evlerimizde dokurduk ama daha güzel dokumak ve satabilmek için Atölyedeki bu kurstan faydalandık. Halılarımızın sürekli müşterileri olduğu için boşta kalmıyoruz. İplikleri firma getirdiği için ek maliyet de çıkmıyor. SYD Vakfının kurs sırasında verdiği destek ise kursa katılımı artırdı ve eğitim sırasında bize aylık vererek işe yönelik şevkimizi pekiştirdi. Bu destek bizim için çok önemliydi. Köy yerinde geçim zor olduğu için bu atölye gelirimize katkı sağladı. Nereden baksan ayda kişi başı en az 400 YTL kazanır duruma geldik.”

Gençler Hem Kendilerini Hem Simav'ı Zenginleştirecek

Simav SYD Vakfı, onlarca genç, eğitilmiş ve meslek sahibi genci Simav'da tutarak hem onların topraklarından kopmamasını, kendi işlerine sahip olmasını hem de ilçenin ekonomisini canlandırmayı başarmış. Yaşları henüz otuz bile olmayan bu gençler, Vakıftan aldıkları 10000 YTL'lik küçük bir destekle küçük işletmeler grubu oluşturmuşlar. Faizsiz olarak verilen ve ilk yıl ödemesiz beş yıl içinde parça parça ödeme kolaylığı sağlayan desteklerden yararlanan Sevilay Kacıkoğlu, Nadide Erçelik, Mustafa Erkul ve Ömür Şahin bu pırıl pırıl gençlerden sadece bir kaçı.

“İnsanlar Bizi Duyunca Bir Şeyler Yapmak ve Vakfa Başvurmak İstiyorlar”

“Ben aslında Orduluyum. Kardeşimin rahatsızlığı nedeniyle buradaki kaplıcalara geldik ve sonra ailemle birlikte buraya yerleştik. 20 yaşındayım. 14 yaşımdan itibaren kuaförlerde çalışmaya başladım. Burada Kız Meslek Lisesi'nde kuaförlük ve cilt bakımı üzerine eğitim aldım. Mesleğimle ilgili uzmanlık belgelerimi aldıktan sonra çalışabilmek ve eğitime devam edebilmek için İstanbul'a gittim, ancak ailem burada olduğundan geri döndüm. Kendi işyerimi açmak istiyordum ve elimde hiç para yoktu. En büyük hayalim kendi

dükkanımı açmaktı. Böyle bir imkan olduğunu ve koşullarının bana uygun olduğunu duyunca da hiç düşünmeden başvurduğum. Projenin kabul edildiğini duyunca mutluluktan ne yapacağımı şaşırardım.”

“Çok genç olduğum için ilk gelen müşterilerim önce biraz tedirgin oluyor ama nasıl çalıştığımı görünce bu tedirginlik de ortadan kalkıyor. Yanımda bir kişi çalıştırıyorum ve işlerim geliştikçe daha da eleman almayı düşünüyorum. Desteğin geri ödemelerinde sorun yaşayacağımı ise düşünmüyorum.”

“Bu desteklerin ilçe ekonomisini geliştirdiğini düşünüyorum. İnsanlar daha da girişimci davranıyor artık. Bizi duyunca bir şeyler yapmak ve başvurmak istiyorlar. Arkadaşlarımdan biliyorum böyle olduğunu. Ben de tavsiye ediyorum tabii.” (Sevilay Kacıkoğlu, Kadın Kuaförü)

“Babam Çiftçi, Çalışmıyor, Yeri Geldiğinde Onlara da Destek Oluyorum”

“25 yaşındayım. Evliyim ve iki çocuğum var. 13 yaşında başladım terziliğe. Kalfalık belgem de var. Yanında çalıştığım ustam Uşak'a taşınmak zorunda kalınca dükkan kapandı ve ben işsiz kaldım. Gerçi elimde mesleğim olduğu için işsiz kalmam korkusu yaşamadım, ama artık ne yeterli birikmiş param ne de gelirim vardı. Devletin

“Bu desteklerin ilçe ekonomisini geliştirdiğini düşünüyorum. İnsanlar daha da girişimci davranıyor artık. Bizi duyunca bir şeyler yapmak ve başvurmak istiyorlar. Arkadaşlarımdan biliyorum böyle olduğunu. Ben de tavsiye ediyorum tabii.” (Sevilay Kacıkoğlu, Kadın Kuaförü)

“Devletin böyle bir destek verdiğini duyunca hemen Vakfa koştum koşulları öğrenmek için. Sağolsunlar, çok yardımcı oldular bana. Dükkanımı böylece açtım.”
(Ömür Şahin, Erkek Giyim Mağazası)

böyle bir destek verdiğini duyunca hemen Vakfa koştum koşulları öğrenmek için. Sağolsunlar, çok yardımcı oldular bana. Dükkanımı böylece açmış oldum.”

“Malları İstanbul veya İzmir’den kendim gidip getiriyorum. Destek sayesinde çok çeşitli mal getirebiliyor, dükkanımı zenginleştirebiliyor ve satışlarımı artırabiliyorum. Kazancım ailemi geçindirmem için yeterli hale geldi. Maliyeti çıkardığım zaman elimde yaklaşık 1500 YTL kalıyor. Desteğin ödeme şekli de çok uygun. Banka kredisi gibi değil. Bir kere faizsiz ve ilk yıl ödemiyorsun. Yani toparlanman için sana vakit kazandırıyor. Ayrıca ödemeyi de sonraki dört yıl içinde yapıyorsun.”

“Buralarda genelde yaşlılar çalışmıyor, işler gençlere

emanet. İş tutabilirse kalıyor buradaki gençler, yoksa büyük şehirlerin yolunu tutuyorlar. Ama ben her iki konuda da şanslıyım. Çünkü hem kendi dükkanımda işimi yapıyorum hem de artık çalışamayan çiftçi babama para gönderebiliyorum. Kardeşim de işsizken, arada gelip benim yanımda çalışmaya ve meslek öğrenmeye başladı. Bu da Vakfın desteği sayesinde oldu. Memnunum hayatımdan.” (Ömür Şahin, Erkek Giyim Mağazası)

“Kurs Verdiğim Kızlar Yaptıklarını Pazarlarda Satıyorlar”

“23 yaşındayım. Lise mezunuyum. Atölyeyi açalı bir yıl kadar oldu. Daha önce başka bir yerde çalışmadım gerçi ama evde takı tasarımı üzerine kendi kendimi eğittim. Küçükken

“Şu an evlere iş verir duruma geldim. Bir yandan da takı yapmayı öğrenmek isteyenlere elimden geldiğince kurs vermeye çalışıyorum. Yüzü aşkın kıza böyle kurslar verdim. Kurs verdiğim kızların bir kısmı yaptıklarını pazarlarda satıyorlar.”
(Nadide Erçelik, Takı Tasarımı Atölyesi)

vitrinlerden baka baka yapmaya başladığım bu işi yedi yıldır evde yapıyordum. Takılarımı önce eşe dosta yaparak, sonra da birer birer satarak üretmeye devam ederken, bunu bir atölyede profesyonelce yapmak için yollar aramaya başladım. Babam da esnaftı, ancak hastalığı nedeniyle artık işini yapamaz duruma gelince, ondan da herhangi bir destek alabilmem söz konusu değildi. Daha sonra SYD Vakfının bu tarz küçük işyerleri açmak isteyen ama ekonomik durumu buna elvermeyen kişilere destek olduğu yönünde duyumlar aldık. Vakfa müracaat ettik ve projemiz kabul edildi.”

“Takıların hepsini doğal taşlardan yapıyor ve ben tasarlıyorum. Bunların hepsi sağlığa faydalı taşlar. Birbirinden farklı özellikleri var. Bunların çoğu Hindistan’dan geliyor. Mesela Kaplangözü başağrısına iyi gelir, akik taşı tansiyonu dengeler. Hepsinin farklı bir dili var aslında. Bunlarla uğraşmak bana zevk veriyor. Evdeyken bir iki tane satıp harçlığımı çıkarıyordum, ama şimdi burası benim gelir kaynağım ve hem kendimi hem ailemi geçindirmeye başladım bu atölye ile. Gelirim iyi olduğu için de geri ödemeleri yapamam diye bir kaygıyı hiç yaşamıyorum.”

“Şu an evlere iş verir duruma geldim. Bir yandan da takı yapmayı öğrenmek isteyenlere elimden geldiğince kurs vermeye çalışıyorum. Yüzü aşkın kıza böyle kurslar verdim. Kurs verdiğim kızların bir

“Biz dükkan açtık, kapılar açıldı bize. Biz de geri adım atmadık. Bırakıp gitmek istemiyorum Simav’ı artık. Karımız da kazancımız da iyi. İki aile buradan para kazanıyoruz biz. Burada kazandığım para işçi olarak çalıştığımda kazandığım paranın en az beş katı. Bu desteği sağlayan herkese çok teşekkür ediyorum.”
(Mustafa Erkul, Elektrik Elektronik Ticaret)

kısmı yaptıklarını pazarlarda satıyorlar. Parça başı iş veriyorum onlara. Zaten işimi genişletmeyi de düşünüyorum aynı zamanda. Zamanla işimi büyüttükçe başka kızlara da iş imkanı sağlayabilirim çünkü.”

“Çok memnunum aldığım destekten. İki sene sonra ödemeye başlıyorum, bana bu imkanı sunuyor. Tam bir kolaylık. İnsan tam işlerini oturtmaya başladığı zaman ödemeler başlıyor. Bu çok güzel.” (Nadide Erçelik, Takı Tasarımı Atölyesi)

“Kapılar Açıldı Bize, Artık Burayı Bırakıp Gitmek İstemiyorum”

“25 yaşındayım. Simav Elektrik ve Endüstri Meslek Lisesi’nden mezun oldum. Mezuniyetten sonra bir iki

işletmede elektrikçi olarak çalıştım. Hepsi kısa süreli işlerdi. Askere gidip geldikten sonra ise iki ay kadar işçi olarak büyük bir firmada çalıştım. Ancak arayış içindeydim. Çalışma koşullarımdan ve aldığım ücretten memnun değildim. Bir işyeri açma fikrim vardı ama böyle bir sorumluluğun altına nasıl girerdim, sermayeyi nereden bulurdum, bilmiyordum. Simav küçük yer olduğu için ne olup bittiğini, devletin destek ve teşvikleri az çok biliniyor tabii. Ben Vakfın desteğini duyunca oradaki ilgili kişilerle gidip konuştum. Koşulları çok iyiydi, hemen başvurduğum ben de. bir de ortağım var ama genelde dükkanın bütün sorumluluğu bana ait.”

“Destek henüz elime geçmediği halde Vakfın bana verdiği gü-

“Destek olmasalardı bir makine alamaz, dükkanı da açamazdım. Kolay mı öyle 10000 YTL’yi bir araya getirip dükkan açmak. Şimdi hiç borcum kalmadı. Çalışıyorum. İş aldığım müddetçe geri ödememi yıllara yaymayı düşünmüyorum.”
(Mustafa Gündoğdu, Mermer Atölyesi)

ven ve içimdeki hevesle hemen toptan mal almaya gittim, tabii desteğin güvencesiyle. Çünkü daha elimde para yoktu. Ancak bu güvenceyi verince mal sahipleri mallarını herhangi bir kaygı duymadan verdiler. Eskiden bir takım çantam vardı, şimdi ise içi kaliteli malzeme ile dolu bir dükkanım.”

“Biz dükkan açtık, kapılar açıldı bize. Biz de geri adım atmadık. Bırakıp gitmek istemiyorum Simav’ı artık. Karımız da kazancımız da iyi. İki aile buradan para kazanıyoruz biz. Burada kazandığım para işçi olarak çalıştığımda kazandığım paranın en az beş katı. Bu desteği sağlayan herkese çok teşekkür ediyorum.” (Mustafa Erkul, Elektrik Elektronik Ticaret)

Atölyesini Kapatana Vakıfla Bir Şans Daha

Simav SYD Vakfı, sadece genç girişimcileri desteklemekle kalmıyor, aynı zamanda daha önce iflas ederek işyerini kapatmak zorunda kalan ve işsiz olan kişilere de yeni bir işyeri açma şansı tanıyor. 2000 senesinde darboğaza giren işyerini kapatmak zorunda kalan Mermer ustası Mustafa Gündoğdu da bu şanstı yararlanıyor ve şimdi iş hayatının bu ikinci dönemini yaşamının mutluluğu içinde.

11 yıl boyunca kardeşi ile birlikte işlettiği mermer atölyesini kardeşinin böbrek rahatsızlığı, hastane masrafları ve piyasadaki olumsuz koşullar nedeniyle sekiz yıl önce kapatan Mustafa Bey, bir de 2004 yı-

linda eşinin ölmesiyle maddi ve manevi olarak bunalım yaşamaya başlamış. İkinci evliliğini yapıp, yeni eşi ve çocuklarıyla geniş bir aile olduktan sonra ise kurduğu yeni hayat yine maddi engeller yüzünden gölge-lenir olmuş. Kardeşinin rahatsızlığının ilerlemesi onu birçok konuda desteksiz bırakırken, inşaatlardan aldığı ufak tefek işlerle ayakta kalmaya çalışı-yormuş. Tam bu sırada bir arkadaşını onu bu durumdan kurtaracak fırsat haberini getirmiş ona. Kaymakamlık’taki SYD Vakfının işyeri kurmak isteyen maddi durumu kötü ve sosyal güvencesi olmayan meslek sahiplerine çok uygun koşullarda destek olduğunu öğrenmesi yeni hayatını tamamlayan en büyük halka olmuş. Projeye başvurduğu ve projesinin kabul edildiği günler, artık onun yeni hayatının ilk sayfaları olarak hafızasında yerini almış:

“Destek olmasalardı bir makine alamaz, dükkanı da açamazdım. Kolay mı öyle 10000 YTL’yi bir araya getirip dükkan açmak. Şimdi hiç borcum kalmadı. Çalışıyorum. İş aldığım müddetçe geri ödememi yıllara yaymayı bile düşünmüyorum. Böyle bir imkan bana sunuluyor ama tek seferde Vakıftan aldığım desteği ödemeyi düşünüyorum açıkçası.

Ayrıca hasta olan ağabeyimin de babamın da emekli olmasını sağladım bu sayede. Tek çalışıyorum ama işlerim çok olduğunda geçici elemanlar da alıyorum yanıma. Yani demem o ki eski hayatımı çok daha iyi koşullarda yeniden kazandım.”

“Simav SYD Vakfı’nın Her Başarılı Uygulamanın Altında İmzası Vardır”

Simav’daki bütün bu güzel gelişmelerin yaşanmasında şüphesiz Simav Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı çalışanlarının büyük katkısı var. Türkiye’nin her il ve ilçesinde bulunan diğer başarılı SYD Vakıflarında olduğu gibi Simav SYDV çalışanları da bir ekip olarak özveri ve titizlikle çalışıyor. Sadece proje destekleri ile değil, aynı zamanda sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamalarıyla da adından söz ettiren Vakfın Müdürü Çetin Balamur ile SYD Vakfının çalışmalarından ve yeni hedeflerinden söz ettik.

Vakfın işleyişinden biraz söz eder misiniz? Kaç aktif dosyanız var? Bugüne kadar kaç projeye destek verdiniz?

Vakfımızda aktif olarak 6000-

7000 kişinin dosyası var. Proje dosyalarımız ise 150’nin üzerinde.

Eğitim alanındaki yardım ve hizmet uygulamalarınız oldukça fazla. Biraz bu uygulamalardan bahsedebilir misiniz?

356 aileye Şartlı Nakit Transferleri kapsamında eğitim yardımı yapıyoruz. Bunun yanında 106 öğrenci kapasiteli kız öğrenci yurdumuz var. 2003 yılında açılan yurdumuzda kalan kız öğrencilerimiz ilçe merkezindeki ortaöğretim okullarında okuyorlar. Yurttan barınma konusundaki koşulumuz ise günlük geliş-gidiş için köylerinde herhangi bir araçlarının bulunmaması. Ayrıca zaten öğrencilerimiz yoksul ailelerin çocuklarıysa ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Daya-

nışmayı Teşvik Fonu Kanunu kapsamındaysa o öğrencinin eğitim masrafları için ailesine yardım yapılıyor.

Taşınmalı eğitim kapsamında da okullara geliş-gidişleri sağlanıyor aynı zamanda.

Tabii onlar zaten sağlanıyor. Biz bu yurdu “Haydi Kızlar Okula Kampanyası” çerçevesinde açtık. Yurdumuzun açılışını da Köylere Hizmet Götürme Birliği ile Simav Eğitim Vakfı, Simav Kadınları Kültür ve Dayanışma Derneği vb. STK’larla birlikte yaptık. 2003 yılından beri faaliyet gösteren ve 56 öğrenci ile başladığımız yurdumuzdan şu an 120 öğrencimiz faydalanan. 120 kız öğrenci eğitime kazandırıldı bu sayede. Diyelim ki bir köyde hiç kız öğrenci okumamış. Lise mezunu dahi değil. Bu kız getiriyorsunuz buraya ilköğretimden sonra ve liseyi bitiriyorsunuz. Başarılı oldu mu üniversiteye devam ediyor. O çocuk artık o köyde öğretmen olduğunda köydeki diğer okuyacak olan öğrencilere iyi bir örnek olmuş oluyor. Bizim gıda ve kömür dağıtımımız o kadar da önemli değil aslında. Önemli olan insana yatırım. İnsanların belirli seviyeye gelmeleri. Onların devlet kademelerinde iyi yetişmiş olarak hizmet verebilmeleri bizim için çok önemli. Nitekim 2003 yılından beri

öğretmenlik okuyup da mezun olan 20'ye yakın öğrenci var bu yurttan.

Bu sayede köyündeki ulaşım gücünü nedeniyle liseyi okuyamayan 20 kız öğrenci öğretmen oldu.

Evet. İlk yurdu açtığımızda 11 öğretmen lisesi vardı. Bunları istisnasız kazandılar. Hepsi de daha sonra eğitim fakültelerini kazandılar. Çoğu da görevlerine başladı. Aşevlerimizde ise biri belediye çalışanı olmak üzere iki personelimiz bulunmaktadır. Aşevimizi Simav Belediyesi ile birlikte ortak işletiyoruz. Aşevimizde pişirilen yemekler yurda gönderiliyor. Orada 3 tane geçici görevli var. Onlar oradaki hizmeti sağlıyorlar. Simav eğitimde Kütahya'nın lokomotifi şu anda. Bu sene fen liselerinden mezun olan öğrenci sayımız 26. Bunda da Vakfın önemli bir katkısı var. Yani Simav SYD Vakfı'nın ilçede neyin bereketi neyin hareketi varsa hepsinin altında imzası vardır.

Merkezi yönetimin de çok büyük katkıları tabii ki vardır Vakfın çalışmalarında; ama en önemlisi Vakfın çalışanlarından oluşan ekip. Siz bir ekip olarak bugüne kadar neler yaptınız?

Ben 10 yıldır burada çalışıyorum. Bizim ilk işimiz 1997 yılında süt toplama merkezleri açmak oldu. Bu bir ilkti. Hatta Trabzon gibi illerden de bu proje istendi. Dört ay kadar biz işlettik bu merkezi; ondan sonra Köylere Hizmet Götürme

Birliği'ne devrettik. Peki bunun yoksullara ne gibi bir faydası var diye düşünecek olursanız, şunu söylemek gerekir: Önceden belki duymuşsunuzdur, köylerde süt toplayan vatandaşlar, sattıkları firmalardan süt paralarını alamıyorlardı bazen. Çok mağdur olan insanlar vardı. Bu proje sayesinde her şey resmi oldu. Vatandaş aylık süt parasını düzenli olarak almaya başladı. Artık hemen hemen her köyde süt toplama merkezleri var ve bunun ilk örneğini Vakfın 1997 yılında başlattığı bu proje oluşturdu.

Önce kırsaldan başlamış olduğunuz böylece. Peki şimdi de Simav'ın sosyo-ekonomik durumundan söz edelim isterseniz. Görebildiğimiz kadarıyla Simav dışarıya çok fazla göç veren bir bölge. Aynı zamanda hem kırsal alanda hem de merkezde bazı sorunlar var insanların yoksullaşmasına neden olan. Bunları aşmak için neler yaptınız?

Tarım ve hayvancılıkta iki proje yaptık. Biri Söğüt Kooperatifi Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesiydi (KASDEP). Bir tanesi de Esenbağ Kooperatifi. Şu anda ahırları bitti, işletme binalarının yapımı devam ediyor. Bazı küçük işletmelerin büyümesi için ayaklarına kadar gittik. Bursa'dan AB projeleri için danışmanlar geldi. Küçük işletmecilere proje eğitimi verdik. Bir köy bir ürün projesi başlatıldı.

Bir köy bir ürün projesi neleri kapsıyor?

Seracılık, meyvecilik ve damlasulama sistemlerini kapsıyor. Şu anda yer altı sularına sahip olan Hisarbey, Çaysimav, Ahmetli köylerinde, AB destekli projelerle sulama sistemleri oluşturulmaya başlandı. Önümüzdeki yıl bu büyük ovalarda damlama-sulama sistemi olacak.

Bunun dışında Fon kaynaklarından 24 aileye sera için destek verildi. Toplamda yaklaşık 12-13 dönümlük bir arazi seralar için ayrılmış oldu.

Çilekçilik projelerine ne zaman destek vermeye başladınız?

Sizden mi bir teşvik geldi, yoksa başvurular çilekçilik üzerine yoğunlaştığı için mi böyle bir adım atıldı?

Kaymakam Bey önderliğinde Bir Köy Bir Ürün Komisyonu kuruldu. Emekli ziraat teknisyeni ve aynı zamanda gönüllü TEMA temsilcisi olan Ömer Öner'le beraber neler yapılabileceği görüşüldü. Amaç, Simav'daki dışarıya yönelik olan büyük göçü önlemektir. Bunun için çeşitli toplantılar yapıldı. İlçenin resmi temsilcilerini içeren bir komisyon kuruldu. Vakfı temsilen ben komisyonda yer aldım. Köylelerimiz için ne yapabiliriz sorusundan yola çıkarak çalışmalar yapıldı. Çilekçiliği destekleme kararı alındı. Köyler gezilerek halk çilek ekimi konusunda teşvik edildi, bilgilendirildi.

Sivil toplum kuruluşları ile aranınız nasıl? Mütevelli Heyetinde bir sivil toplum kuruluşu

temsilcisi var zaten. Bu kuruluşla ortak işler yaptınız mı? Karşılıklı işbirliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Heyetteki kuruluşumuz ile sevgi mağazası projesi yaptık. Sevgi mağazası adı altında üç tane yerimiz var. Kaymakamlığın hemen yanında teşhir salonumuz var.

Bir teşhir salonumuz da ileride var. Bir de evlerinde kullanmadıkları eşyaları ihtiyaç sahibi kişiler için verenlerin katkıda bulunduğu sevgi mağazamız var. Bir nevi sosyal market aslında. Biz buna 2003 yılından beri devam ediyoruz. Örnek bir proje oldu. Simav Kadınları

Kültür ve Dayanışma Birliği ve Yeşil Simav Turizm Derneği ile birlikte yaptık biz bu projeyi.

Halı dokuma atölyesinden de biraz söz edelim isterseniz. Hem yerel yönetimle hem de çeşitli kuruluşlarla ortak hazırlanmış bir proje.

Bir buçuk yıl önce başladığımız bir proje. Köylerimizi gezme-

teğimiz ne oldu? İlk önce 12 kişiyle başlandı. Bunlar hâkâten ihtiyaç sahibi insanlardı. Onlara aylık 100 lira yardım yapıldı. Bizim verdiğimiz 100 lira onları ateşledi. Bir ay sonra gittiğimizde 30'un üzerinde çalışan kadın gördük. En son gittiğimizde ise bu sayı 60'ın üzerindedeydi. Yardımlarımızı devam ettirdik biz de. Simav halılarının canlanmasına da katkı sağlanmış oldu. Çünkü evlerde dokunan halılar kaliteli olmuyordu.

Desteklediğiniz gelir getirici proje desteklerine baktığımızda genç, işsiz ama elinde mesleği olan insanların bu projelere başvurduklarını ve şu an çok memnun olduklarını görüyoruz. Kaç tane bu tarz gelir getirici projeniz var ve bunun ilçe ekonomisine katkıları neler oldu?

Simav'da köyleri dolaştığımız zaman elinde mesleği olan ama bunu icra edemeyen kişilere bu projeleri tek tek anlattık. Daha sonra bu sonuç verdi ve başvurular artmaya başladı. 100'den fazla kişiye iş kurduk. Bunları çocukları, aileleriyle birlikte düşünürsek yaklaşık 500 kişi yapar. Bu projeler olmasaydı, ilçe merkezinin nüfusu doğrudan düşecekti. Zaten büyük bir fabrika da yok. En büyük işveren Simav Belediyesi. Sonuçta bu gençleri kaybedecektik. İlçe ekonomisi küçük işletmelerle yürüdüğü için zayıflayacak ve daha çok göçe neden olacaktı. Biz Simav'ı bu kısır döngüden kurtarmaya çalıştık. Hatta başarı olmuş olmalıyız ki bu projeler sayesinde Simav'a gelen insanlar bile var.

KASDEP Denizli'de Başarıdan Başarıya Koşuyor

Kırsal alanda ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan kişi ve ailelere en uygun organizasyonla, gelir seviyesini yükseltme, istihdamı artırma, üretilen tarımsal ürünleri mahallinde değerlendirme ve pazarlama alanlarında gerekli maddi ve teknik desteği zamanında ulaştırarak, onların üretime katılmaları ve üretimde sürekliliklerinin sağlanmasını amaçlayan ve 2003 senesinde Genel Müdürlüğümüz tarafından uygulanmaya başlanan Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi, Türkiye genelindeki Süt Sığırcılığı, Koyunculuk ve Seracılık uygulamalarını kapsayan 763 proje ve bu projeler için aktarılan yaklaşık 447 milyon YTL'lik kaynak ile beş yılda büyük bir yol kat ederken, projeleri hayata geçiren bazı illerde ise projenin başarısı gözle görülür ölçüde artıyor. Bu illerin başını ise Denizli çekiyor. Proje kapsamındaki onlarca tarımsal kalkınma kooperatifi ile hayvancılığın gelişimine yardımcı olduğu Denizli'de binlerce köylü, bu kooperatifler sayesinde ortak hareket ederek bütün köyün kalkınmasını sağlamaktan tutun da hayvancılıkla her mevsim düzenli gelir elde etmeye, süt ve süt ürünleri ile kendi besinlerini üretmeye kadar sayısız olumlu gelişmenin öznesi haline geliyor.

Kurtluca Tarımsal Kalkınma Kooperatifi

Denizli'nin ulaşımı oldukça zahmetli bir dağ köyü Kurtluca. Sarp bir arazide kurulmuş, bu arazinin üzerinde dağınık ve seyrek bir şekilde konumlanmış evleri sanki kendi başının çaresine bakıyormuş, köyün geri kalanıyla ilgilenmiyormuş gibi. Ama köyün neredeyse yarısı ortakları olduğu kooperatif ile hep beraber kazançlarına kazanç katarken, aslında köydeki bu kayıtsız hava göreni aldatan bir maskeden başka bir şey değil.

Kurtluca Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Mustafa Acak'ın söylediklerine göre, 270 haneli bu küçük köyün 2004 yılından önceki tek gelir kaynağı tarımmış. Kimi zaman tütün kimi zaman buğday ve çavdar ekerek, yaz aylarının kavurucu sıcağında geçimlerini sağlamaya çalışan çiftçiler, kış aylarında ise tarımdan elde ettikleri az bir gelirle hayatlarını idame ettirirken, köyün kadınları tekstil fabrikasında çalışmaya; erkekleri ise köy kahvesine zaman öldürmeye

giderlermiş. Hayvancılık yapan kişi sayısı ise bir elin parmaklarından daha azmış. Mustafa Bey bunlardan biriymiş; ama onun da iyi süt vermeyen bir ineği varmış ve bu inekle doğru düzgün ilgilenmezmiş; daha doğrusu ilgilenmek içinden gelmezmiş. Ta ki TRT'de yayınlanan bir programı izleyene kadar. Gerisini ondan dinleyelim:

"Sabah kalktım, TRT 2'de haberleri seyrediyordum. Haberlerin birinde Tarım ve Köy İşleri Bakanı açıklama yapıyordu. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün bir projesiyle 100 aileye 2'şer baş düve dağıtılacağını; hayvanlar için Fon tarafından verilecek paranın faizsiz bir şekilde ilk iki yıl ödemesiz üç taksitle geri alınacağını söyledi. Bir de dedi ki, "Bu hayvanları kırsal alanda durumu kötü olan kişilere vereceğiz". Duyduklarım benim içime işledi. Dedim ki, "Ne iyi bir şey 100 kişi faydalanacak". Hoşuma gitti benim, etkilen-

dim bundan. Ertesi gün gittim Tarım İl Müdürlüğü'ne. Haberlerde duyduklarımı aktardım ve ne yapmam gerektiğini sordum. Öncelikle kooperatif kurmam gerektiğini, sonra projeye başvurmamı söylediler. Ben de bunun üzerine hemen işe koyuldum. Aralık ayının 23'ünde kooperatifi kurduk."

Mustafa Bey, kooperatifi kuruyor kurmasına ama köylülerin şüphelerini de üstüne çekiyor. Çünkü daha önce hayvancılık yapılmayan bir köyde süt sığırcılığı yapıp, süt üretmek ve bu sütü pazarlamak köylülerin aklına pek yatmıyor. Gerekli işlemleri yaptırmak için kooperatif üyesi arkadaşlarıyla Ankara'ya geliş gidişleri bile göze batmaya başlıyor bir süre sonra. Ancak bu Mustafa Bey'i pek de yıldırıyor:

"İlk etapta zaten milleti toplamak hiç kolay olmadı. Ankara'ya gittikçe "Bunlar iş yapmaya değil gezmeye gidiyorlar", diyorlardı. Millet böyle dedikçe ben daha çok hırslandım ve "Bu projeyi bu köye kazandıracam" dedim. Ekinim tarlada kaldı ben Ankara'dayken; toplayamadım bile. Ama sonuçta başardık, çok da memnunuz. Şimdi diyorlar ki sen bırakırsan biz de bırakırız."

23 Aralık 2003 tarihinde kurulan kooperatif, KASDEP için hazırlanan proje ve akabinde projenin kabulü ile birlikte nihayet 14 Kasım 2004 tarihinde

kurulur ve hayvancılığı biraz bildiği için Tarım İl Müdürlüğü uzmanları ile birlikte seçmeye gittiği inekleri köylülere teslim eder ve onlarla beraber hayvanları ahırlarına yerleştirir Mustafa Bey. 200 düve ile başlarlar süt üretmeye. Tamamı maddi durumu zayıf olan köylülerden oluşan kooperatif ortakları toplanan günlük bir tondan fazla sütün süt ve süt ürünleri satan büyük firmalara verilmesi ve elde edilen kazancın fazlalığı sayesinde kısa sürede sırtlarındaki ekonomik yüklerden kurtulurlar:

Şimdi projeden faydalanınca, bir işleri oldu ve düzenli gelire sahip oldular. İlk başta iki inek sağıyorlardı ve 350-400 lira para kazanıyorlardı. Sonra inek sayısı arttıkça daha çok kazanmaya başladılar. Örneğin bir köylümüz vardı. 3 çocuk sahibiydi ve hiç durumu yoktu. Şimdi hayvan sayısını çoğalttı, kazandığı paralarla traktör aldı. Şu an nereden baksan 6-7 tane hayvanı var. Köyün nüfusu 1100 civarında. Biz aylık 120-130 bin YTL'lik süt satıyoruz. Baharda 200 tona kadar çıktık biz sütte. Bağ-Kur'daki borç indiriminden faydalanmak için

getirdikleri. Kooperatif ayrıca köylülerin birliğini sağlıyor. Beraber konuşma, köyün sorunlarına birlikte çözüm bulma gibi özellikler köylülerin arasında gitgide daha fazla görünür oluyor. Daha önce Vakıftan gıda ve yakacak yardımı alan köylüler, Vakfın sürekli gelir getirici bu projesi sayesinde gıdasını da yakacağını da karşılıyor. Hem de elde ettikleri gelirle değil, tamamıyla aynı olarak. Nasıl mı? Peynir ve yoğurdu daha önce dışarıdan alırken, artık kendi evlerinde yapıyor ve tüketiyor Kurtlucalılar. Kooperatif ise süt satışından elde ettiği gelirin bir kısmını köyün yakacak ihtiyacı için kullanıyor. Ve belki de projenin en önemli getirisi daha üretken bir hayat ve memnun insanlar:

“Köylüler, “Çok memnunuz bize böyle bir destek verildiği için”, diyorlar. Kışın burada hiç dışarı çıkılmazdı, bir yere gidilmezdi. Şimdi sabah kalkıyoruz, ahıra gidip inekleri sağıyoruz, akşam nereye gidersek gidelim, sağım saatine yetişiyoruz. Köydeki iki kahveden biri kapandı mesela.”

“2005 yılının ilk aylarından itibaren süt toplanmaya başlandı. 98 tanesi projeden faydalanan olmak üzere kooperatifin toplam 170 tane üyesi var. Hepsisi de sütünü buraya veriyor. Köylünün durumundaki iyileşme hepimizi mutlu ediyor. Yararlanan ailelerin hepsinin durumu çok kötüydü, yiyecek ekmek zor buluyorlardı. Eskiden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan yardım alıyorlardı.

fazla hayvanını satan, satıştan elde ettiği para ile borcunu kapatan ve şu an Bağ-Kur'lu olanlar var. Düşünsenize yeni bir geçim kaynağı bulmakla kalmadılar, aynı zamanda geleceklerini de garanti altına almış oldular. Bu hayvanlar olmasaydı, borçlarını ödeyebilecekler miydi?”

Sadece süt üretimi ve bundan elde edilen gelir değil elbette kooperatifin Kurtluca Köyü'ne

Önceden köyün çoğu Denizli'ye göç etmek zorunda kalmış. Şimdi ise şehirde asgari ücretle çalışamayıp, köye geri dönenler var hayvancılık yapmak için. Hatta başka köylerden gelenler de:

“Başka bir köyden genç bir adam geldi. Ben ona bir yıl vade ile bir düve verdim onu çoğaltsın, üretsın diye. Şimdi o adamın dört tane hayvanı oldu; adam köyünü bırakıp ailesiyle buraya yerleşti.”

Tavas Garipköy Tarımsal Sulama ve Kalkınma Kooperatifi

Denizli'nin Tavas ilçesine bağlı Garipköy, nüfusunun büyük kısmını çeşitli Avrupa kentlerine göndermiş, geri kalan kısmının ise genellikle tütün-cülikle kıt kanaat geçindiği bir belde. Ancak, on yıllar önce yurtdışına çıkan ilk kuşak gurbetçilerin emekliliklerinin tadını çıkarmak için baba ocağına dönerken, baba ocağında kalanların yaşadığı sıkıntılara sırtlarını dönmediği bir yer aynı zamanda burası. Zaten Garipköy'ün en önemli özelliği, köy halkı arasındaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın çok güçlü olması. Başka bir deyişle, Garipköy'ün hikayesini farklı kılan, aynı sosyo-ekonomik düzeyde olan kişilerin birlik içinde hareket etmesinden ziyade, her düzeyden insanın köyün kalkınması için el birliği ile mücadele etmesi ve sonunda

bütün köyün refahının bu yekvücut olma halinde saklı olması. Garipköy Tarımsal Sulama ve Kalkınma Kooperatifi ise bu söz konusu dayanışmanın en somut örneği.

Garipköy Tarımsal Sulama ve Kalkınma Kooperatifi Başkanı Osman Cun, 1970'lerde Almanya'ya işçi olarak giden, yani köyün sılaya dönen gurbetçilerinden biri. Aslına bakılırsa, Osman Bey'in hayat hikayesi de hem oldukça ilginç hem de Kooperatif'in neden bu denli başarılı bir şekilde kurulduğunun ve işletildiğinin de bir kanıtı.

1943 doğumlu olan Osman Bey, Almanya'ya gitmeden önce her Garipköylü gibi ailesi ile birlikte tütün tarlalarında geçirmiş çocukluk ve ilk genç-

lik dönemlerini. Daha sonra kendi deyişi ile "hep yenilikçi ve girişimci" olduğu için önce 13 yıl boyunca köydeki kahvehaneyi işletmiş, sonra da Torbalı'da amelebaşı olan babasının yanında çalıştığı çiftlik sahibinin teklifi ile çiftliğin kahyalığına soyunmuş. Burada hep başka işler denemekle geçmiş zamanı. Dağdaki deli zeytinleri çubuk haline getirip, toprağa gömerek, filizlendirip aşı yaparak ve onları hakiki zeytin ağacı haline getirdikten sonra çekirdeklerini tekrar toprağa gömüp zeytin üretmeye çalışmış ve başarılı da olmuş. Ancak 1973 senesinde Türkiye'den Avrupa kentlerine başlayan işçi göçünün etkisi altına giren ve Almanya'nın yolunu tutan Osman Bey, burada da büyük bir otomobil firmasının fabrikasında işe başladık-

tan bir süre sonra sendikacılık yapmaya başlamış ve 11 yıl kadar da sendikada yönetici kadrosu içinde bulunmuş. Bunca zaman içinde bu denli hareketli bir yaşama 2001 yılında en azından bir süreliğine ara verirken, emekli olan diğer hemşerileri gibi üç çocuğunu ve 28 yılını geride bırakarak köyüne geri dönmüş.

Ancak Garipköy'ün halkının içine işlemiş olan dayanışma duygusu, kendi topraklarında sakin ve rahat bir emeklilik geçirmek arzusuyla yaşamının geri kalanını devam ettirmek isteyen Osman Bey'in sürekli çalışma ve içinde bulunduğu topluma faydalı olma konusundaki bitmeyen azmi ile birleşince ortaya Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi kapsamında SYD Vakfı'ndan aldıkları destekle kurulan Tarımsal Sulama ve Kalkınma Kooperatifi çıkmış. Köydeki dayanışmayı ve Kooperatif'in kuruluş aşamalarını Osman Bey şöyle anlatıyor:

"Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı köydeki bütün yoksullara gıda ve kömür yardımı yapar. Ramazan ayında ise köyden durumları iyi olan

ailelerin kurduğu iftar çadırları vardır. Bugün ben öbür gün bir başkası iftar çadırının o günkü maliyetini karşılayarak bu çadırın kurulmasını sağlar. Köyümüz dayanışmayı çok seven bir beldedir bu anlamda. Severler yardımlaşmayı, misafirperverliği; gerçekten tokgözlüdürler. Ben kendi adıma konuşmak istersem, 30 yaşımıdayken Avrupa'ya gittim, ama köyümde ihtiyaç sahipleri kimlerdir, onlara neler yapılabilir sorularını hep sorarım kendime; çünkü Garipköy olarak 300'ün üzerinde nüfusumuz var Avrupa'da. Benim gibi dönenler de var. Bugün üzerinde durmam gereken noktalardan biri de yurtdışından dönüp de kooperatifimizi ayakta tutmak için bağışta bulunan insanların varlığıdır. Kooperatif bu düzeye geldiyse biraz da onların sayesinde. Kooperatifimize gelince; köyde bir sulama kooperatifi vardı önceden. Kooperatiften bizi zor durumdan kurtar şeklinde talepler geldi, biz de tabi dedik. Çünkü daha önce de söylediğim gibi, köyünü seven, köyü için her şeyin en güzelini en iyisini isteyen bir kişiliğe sahip olduğumun bilincindeyim.

En büyük azmim bir şeyler üretmek üzerine. 15 Şubat 1994'te kurulmuş bulunan Kooperatifimiz için, 18 Ağustos 2005 itibariyle beni Başkanlık görevine getirdiler. Hiçbir projeleri yoktu. 13 Eylül 2005'te biz artık kolları sıvadık ve bu sulama hususunda nerelere müracaat edebiliriz ve Garipköy kasabasını nasıl suya kavuşturabiliriz diye uğraştık. 29 Mart 2006'da 9 kuyu açtırdık. Bir sene boyunca biz 10 tane kuyu açtık ve bugünün verisiyle 293 litre suya sahibiz."

"Kuyular açılmaya devam ederken bu projenin üzerinde durdum ben. 50x2'yi gündeme getirdim; projeyi hazırlayıp vakfa başvurdum. Sulama varken neden hayvancılık kooperatifi kurduğuma gelince, köyümde hayvancılık da olsun istedim. Hayvanları 17 Aralık 2007'de ortaklarımıza teslim ettik."

Peki o günden bugüne neler değişti?

"Öncesinde Garipköy tarımsal faaliyetler yürüten, tütünle, arpa ve buğday yetiştiriciliği ile uğraşan bir kasabaydı. Or-

taklarımız Fonun hedef kitlesi içinde olan yoksul köylüler. Zaten yönetim kurulu olarak biz ortaklar içinde değiliz. Sadece süt toplama, firmaya sütü satma, işletmeyi yürütme ve sütün karını ortaklara dağıtma konularında çalışıyoruz. Hayvanlar ortaklarımıza dağıtıldıktan sonra onlara sıkı bir disiplin içerisinde bu inekten çıkan sütü çocuklarınıza içirin, doğan buzağıya bakarsanız bu da sizin için kar olur, bunun faizi yoktur, 2 yıl ödemesiz 3 yıl ödemeli olacağından sizin hanenize bir ışık yakar sözünden yola çıkarak, süt üretimimize başladık. Bugün bana gelen duyumlara göre keşke 200 tane daha ineğimiz olsaydı diyor ortaklar. Daha önce hayvancılık yapmayan ya da yapmak istemeyenlerdi bun-

lar. Hayvan seçimine gittiğim gün buraya hayvan gelmez, bu köyde bir şey olmaz, sözünden yola çıkanlar çok idi. Bu başarıya ulaştıktan sonra çalıştıktan sonra her şey oluyormuş, denilmeye başlandı.”

Henüz çok yeni bir kooperatif olmasına rağmen, kooperatif işletmesinin süte yönelik karı giderek yükseliyor. Süt kaliteli olduğu için pazarlanması konusunda hiçbir sorun yaşanmıyor. Osman Bey, ekonomik sıkıntılarından kurtulmaları için kooperatife ortak olan köylülerin işletme bir yılını doldurduktan sonra ulaşması gereken refaha ulaşacağına kesin gözüyle bakıyor. İşletme binasında bir de işçi istihdam eden Osman Bey, “Hayvanlara güzel bakıldıktan sonra kazanmamaları mümkün değil” diyor ve ekliyor:

“Düşün, tarımdan günü birlik para kazanamazsın; ama sütü her şekilde satar, parasını da her gün alırsın. Bu Garipköy’ün maaşı olmayanlar için bulunmaz bir nimettir, emekli maaşıdır. Çünkü her ay parası gelecek. 6 bin YTL ile başladık, 25 bine çıkardık. Günden güne Kooperatifimiz güçlendikçe hem bu miktarı yukarıya taşıyacağız hem de köylümüze her ay düzenli gelir sağlamış olacağız. Kooperatifi kendi ayakları üzerine sağlam bir şekilde basar hale getirdikten sonra da emekliliğimin tadını çıkarmak için ben kenara çekileceğim ve güvenli ellere teslim edeceğim. Şimdi ben bütün ortaklarla bir aile oldum artık, bu büyük bir başarı.”

Denizli Güney Ertuğrul Tarımsal Kalkınma Kooperatifi

Denizli'nin Güney ilçesinde yer alan Ertuğrul Köyü'nde kurulan kooperatif yalnızca tarımla uğraşan yoksul köylülerin düzenli gelir elde etmelerinin ve yoksulluk sarmalından çıkmaya başlamalarının umut dolu öykülerini değil, ayrıca ve özellikle köy kadınlarının engeller karşısındaki bitmeyen azmini de gözler önüne seriyor.

Mübeccel Beyoğlu, 45 yaşlarında, sosyal ve ekonomik nedenlerle dışa göç veren nüfusuyla gittikçe tenhalaşan ve kırsalın bu makus akıbetini yaşamaya başlayan Ertuğrul Köyü'nün beklenen sonunu tersine çevirmek için köyü harekete geçirenlerin başında yer alan sakinlerinden biri ve aynı zamanda 100 ortağının neredeyse hepsinin (sadece

bir erkek üyeye sahip) kadın olduğu bir tarımsal kalkınma kooperatifinin de başkanı. Bir kooperatif kurma fikrine öncülük eden Mübeccel Hanım, köyün erkeklerinin "asla başaramayacakları" gözüyle baktıkları bu macerada geldikleri başarılarla dolu noktada herkesi şaşırtan bir maceranın kahramanı aynı zamanda:

"10 yıl önce gelir düzeyimiz yüksekti, ancak git gide düzey düşmeye başladı ve yoksullaştık. Çare bulmaya çalıştık. Aynı zamanda bir de göç başladı köyümüzde. Daha önce bağcılık, sebzeçilik, zeytincilik vardı; ancak bağların en güzel yerleri baraj yapımı nedeniyle istismal edildi, bu yüzden arazilerimiz kısıtlandı. Biraz gelir düzeyimiz de bu yüzden düştü.

Biraz da Türkiye şartlarının belirsiz olması da tarımsal üretimi zorladı, pazarlamada ürünlerin fiyatları sabit kaldı ya da çok az arttı. Bu yüzden de göç başladı köyümüzden. Durumları iyi olanlar gitti aslında. Kalanlar şehre de gitse iş tutamayacak yoksul köylüler oldu. Çünkü şehirde anca karınlarını doyuracaklar. Biz de "Acaba bu göçleri nasıl önleyebiliriz?" diye kadın erkek oturduk, toplantı yaptık. Bizim ana mesleğimiz sebzeçilik olduğu için önce sıcak su projesi hazırladık, ama sıcak suyumuz çıkmadı. Hayvancılığı hiç düşünmüyorduk; çünkü daha önce bu alanda hiçbirimiz çalışmamıştık."

Köyün yoksulluk sorununa çare bulmak için yapılan toplantılar

ve çözüm yollarının herhangi bir sonuç vermemesi üzerine Tarım İl Müdürlüğü'nün ziraat danışmanı ile görüşür Mübeccel Hanım. "Neden hayvancılık yapmıyorsunuz?" sorusu üzerine kimsenin cesaret edemediği bu yola kendisi ve 6 arkadaşı "Peki" der ve başlarlar sonu belirsiz bir yolda kooperatif kurma çalışmalarına. Ziraat danışmanının da yardımlarıyla ortak sayısını kısa sürede 67'ye çıkaran Mübeccel Hanım, "Erkekler bize hiç sıcak bakmadı, "bu işi beceremezsiniz" deyince ortaklarımızın hepsi kadın oldu böylece", diyor.

Ancak elde ne hayvan vardır ne ahır ne de bunların alınması ve yapılması için gerekli olan sermaye. Tarımsal desteklerin varlığından haberdardılar ama kendi durumlarına uygun koşullarda nasıl bir destek alabileceklerini bilemezler. Tarım İl Müdürlüğü'nde durumlarını anlattıkları zaman pek de umutlu değillerdir aslında. Ancak bu umutsuzluk Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından

yoksul köylülere KASDEP adı altında verdiği desteği ve koşullarını duyunca büyük bir umuda ve hevese dönüşür. Hemen 50x2'lik bir süt sığırcılığı projesi için kolları sıvarlar. 2005 yılında ahırlarını da yapar, hayvanlarını da yapılan ahırlara yerleştirirken, kendi köylerinin erkekleri onlara inanmadığı gibi diğer hayvancılık yapan köylüler de pek destek vermezler Mübeccel Hanım ve kooperatif ortaklarına:

"Yakın köyler bize "siz hayvancılık görmediniz. Eğer hayvancılık yaparsanız herkes

yapar artık," dediler. Hem daha önce hayvancılık yapmamış olmamız hem de hepimizin kadın olması bize olan inançlarını zayıflattı; ama bir senenin sonunda başarımızı görünce çok şaşırdılar. Düşünsenize, 18 yaşındaki kızlarımızı bile bu işin içine kattık. Daha evlenmeden bu işlerin başına geçtiler."

Her şey ilk başta güllük güllüştü tabii. Sütün günlük 500 litreye düştüğü de oluyor, bazı ortakların hayvanlarının süt üretmediği, düve doğuramadığı da. Ancak pes etmiyorlar; çünkü zamanla el ele verdikçe ve birbirlerinin sorunlarına hep beraber ortak oldukça işlerin yavaş yavaş düzeldiğini görüyorlar. İlk başta eşleri onlara inansa da onların bu iş için çok çalıştıklarını gördükçe destek olmaya başlıyorlar:

"Sütümüz 500 kiloya düştüğü zaman, bazen bazı ortaklarımızın parası yetmez, süt parası olan arkadaşlarımız bir ay süre ile onu idare ederdi.

Genel Müdürümüz Sayın Aziz YILDIRIM: "Sadece para göndermekle başarının sağlanamayacağını, başarının asıl kaynağının çalışkan ve üretici fayda sahipleri olduğunu Denizli Güney Ertuğrul Kooperatifi bir kez daha kanıtladı."

Böyle böyle biz bu kooperatifi bu seviyeye getirdik. Yıl geçtikçe durumumuz hep daha iyiye gitti. Bunda ortaklar arasındaki dayanışmanın da büyük payı var. Günlük ortalama bir tondan fazla sütümüz oluyor. Son zamanlarda artık seviyesi bir buçuk tonlarda seyrediyor. Düvelerimiz doğum yaptı. Yeni yeni katkı yapmaya başlıyor."

"Başta bizi desteklemeseler de biz aslında eşlerimizle aynı görüşteyizdir. Kadın ve erkek ayrımı yoktur. Biz beraber çalışırız, öyle bir köyüz. Söz hakkı beraberdir. Eşlerimiz en büyük destekçimiz. Kocamız çiftte gidince biz sulamaya gideriz. Sabah sütü beraber saçar, birlikte sütümüzü götürürüz."

Ancak kooperatif ve köyün kadınları eş zamanlı olarak güç kazanmaya başlamış köyde. Daha önce erkeklerin gittiği çınar dibindeki köy kahvesini kooperatif toplantıları için

kullanmak ve erkekleri dışarı çıkarmaktan tutun da yine daha önce dışarı bile çıkmaya çekinen kadınların şimdi topluca köy meydanında bir araya gelmesine, birlikte günler yapmasına ve buna paralel olarak kadınların köy hayatında sözünün daha çok geçmesine kadar gelişen bir süreç yaşanmaya başlanmış köyde. Ancak Mübeccel Hanım'a göre kimse bundan şikayetçi değil; çünkü ortakların ve ailelerinin durumu şu an eskiye oranla oldukça iyi:

"Sütümüz çok temiz, pazarlama sıkıntısı da çekmiyoruz o nedenle. Yerel bir firmayla üç yıldır çalışıyoruz. Kendimiz yiyecek kadar yoğurt, peynir üretimi de yapıyoruz. Daha önce süt ve süt ürünlerimizi dışarıdan alıyorduk. Şimdi kendimiz üretip tüketiyoruz. Biz 100 haneli bir köyüz. Hayvanı olmayan arkadaşlarımıza da veriyoruz. Bunların ihtiyaç-

larını da görüyoruz. Dışarıdan artık süt, yoğurt, peynir gelmiyor köye."

"Durumu daha önce çok kötü olan, geçimini sağlayamayan köylülerimiz kooperatife ortak olduktan ve hayvanlardan süt almaya başladıktan sonra hayli iyi duruma geldiler. Hem de çok memnunar, yeniden proje ister hale geldiler. "Tekrar yapalım" diye hevesleniyorlar. Hayvanlarla da bağ oluştu aralarında. Bir hayvanın nasıl yetiştirileceğini bilmedikleri için doğan buzağılara bazen evde bazen de ısıtarak çocuk gibi bakıyorlardı. Sonradan alıştılar. "Hayvancılık gerçekten çok iyi bir şeymiş" diyorlar. Tarıma göre hem daha kolay hem de iyi gelir getiren bir iş çünkü."

"Bütün kooperatif üyeleri içli dışlıyızdır birbirimizle, birbirimize sürekli desteğiz. Toplantılarımızı yaparız aylık, hiç aksatmayız. Düzeyimiz, gidişatımız, gelirimiz şu, acaba ne yapalım, bu ay nasıl hareket edelim gibi konuları bütün üyelerimiz tartışırız, bazen kavga da ederiz, ama sorunlarımızı tartışarak hallediyoruz. Ayrıca, bizim köyümüzde bundan beş altı yıl önce bir kadın yalnız başına dışarı gidemiyordu, bir ben yapıyordum bunu ve çok tuhaf karşıyorlardı. Bu kooperatif kurulalı artık beraber gidiyoruz, tek başına sokağa çıkabiliyoruz, hayat özgürlüğümüz var. Dayanışma olduğu için de artık erkeklerin bu tarz değişikliklere sesi çıkmıyor.

Kadınlar örgütlü yani. Ay sonunda paralarını gene kadınlar, ortaklar alıyor.”

“Yola çıktığımızda amacımız köyden göçleri önlemektir ve biz bu amacımıza ulaştık. Kooperatif kurulduğundan bu yana tek bir ailemiz bile göç etmedi köyden. Kızlar fabrikaya gidiyorlardı önceden, artık hayvan aldıktan sonra gitmiyorlar. Hatta dönüp gelen arkadaşlarımız da var geriye. Bir üyemiz kentten geri gelen bir aileye mensup. “Orada çıraklık yapacağıma, karın tokluğuna çalışacağıma, ben burada kendi işimde çalışırım, rahat ederim,” dedi.”

SYD Vakfı çalışanlarının ve Tarım İl Müdürlüğü’ndeki yetkililerin kendilerine çok yardımcı olduklarını ve kooperatifle ilgili her sorunla yakından ilgilendikleri için bu başarıda büyük payları olduğunu belirten Mübaccel Hanım, aldıkları

desteğin geri ödemelerini de düzenli yapacaklarını belirtiyor. “Çünkü” diyor, “Artık biz yararlandık, bizim ödemelerimizden de başka insanların yararlanacağını bildiğimiz için biz ödemelerimizi yapacağız.” Ödeme koşullarının ise çok yerinde olduğunu söylerken, “Bu ödeme koşullarını yani 3 yıl ödemesiz, faizsiz desteği insanın annesi babası bile vermez. Biz çok memnunuz bu yüzden. Devletimiz ve tabii ki Vakıflarımız insanlara çok yardımcı ve destek oluyorlar”, diye de ekliyor.

Bütün kooperatif ortaklarının Bağ-Kurlu olması için çalıştığını belirten Mübaccel Hanım, bir sene içinde Bağ-Kur ödemelerini süt üretiminden gelen para ile karşılayacağını ve herkesi sigortalı yapacağını ifade ediyor.

Aynı zamanda Ertuğrul Köyünün kooperatif ortakları, diğer

köylerde KASDEP kapsamında kooperatif kuran kişilerle de sürekli temas halinde. Yem fiyatlarının durumu, sütlerin kaç YTL’den pazarlandığı, işletme giderleri ve sair birçok konuda iletişimlerini koruyorlar bu kooperatiflerle:

“Diğer kooperatif başkanlarıyla da irtibat halindeyim devamlı. Bir sorun yaşadığımda böyle bir sorunla karşılaşmış olsaydık, karşılaşmış olsaydık bunu nasıl aştıklarını soruyorum. Birbirimize faydalı olmaya çalışıyoruz bu yolla.”

Bireysel ve toplu ahırlarda 100 inekle başladıkları kooperatif faaliyetlerine şu an 230 hayvan ve günlük bir tonu aşkın süt üretimiyle devam eden Mübaccel Hanım ve ortakların hedefleri hala bitmemiş. İlk hedefleri öncelikle hayvan sayısını 1000 adede çıkarmak ve günlük 3-5 ton arası süt toplamak. Zeytin üretimini gelire dönüştürüp pazarlayarak kooperatifin kazancını artırmak da bir diğer hedefleri. Ayrıca, borçlarının tümünü bitirdikten, geri ödemeleri yaptıktan sonra bir seracılık projesi hazırlamak ve kooperatif üyesi olmayan köylüleri bu projeden faydandırmak istiyorlar. Bir kooperatif kurmak isteyen ama buna cesaret edemeyen kadınlara da bir mesajı var Mübaccel Hanım ve kooperatif ortaklarının:

“Cesareti olmayan kadınlara derim ki, kadınların yapamayacağı hiçbir iş yoktur. İş ki kendilerine güvensinler, azmetsinler. Her işin başı azim.”

Proje Değerlendirme ve İzleme Dairesi Başkanı Nermin AKYIL: “Bizi en çok etkileyen şey, sorunlarına sahip çıkmaları, makro düzeyde tartışıp, çözüm üretmeye çalışmalarıydı. Sorunları olsa da bu sorunları aşabilmek için nerelere müracaat etmeleri gerektiğini çok iyi biliyorlar.”

SYD Vakıfları ve Sosyal Devlet

İslam EMİROĞLU

SYDGM Genel Müdür Yardımcısı

1. Vakıf ve Sosyal Devlet İlişkisi

Devletin anayasal niteliklerinden biri olan sosyal devlet anlayışı, devletin sosyal ve ekonomik hayata müdahalesi yoluyla, sınıf çatışmalarını yumuşatan ve milli bütünleşmeyi sağlamaya çalışan bir devlet anlayışıdır.

Sosyal devletin gerçekleştirilmesi bakımından Anayasaya bazı düzenlemeler getirilmiştir. Anayasanın "Temel Haklar ve Ödevler" kısmının Üçüncü Bölümünde yer alan "Sosyal ve Ekonomik Haklar" bu konuyla ilgilidir ve bireyin devletten isteyebileceği haklar bu bölümde ele alınmıştır. Ailenin korunması, çevre, sağlık ve konut hakları; eğitim ve öğretim hakkı, sosyal güvenlik hakları ile kültürel ve sanatsal ödevler bunlardan bazılarıdır. Ancak Devlet bu görevini ifa ederken, Anayasanın 65. Maddesinde belirtilen esaslara uymak zorundadır. Anayasanın

65. Maddesi "Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirtilen görevlerini ekonomik istikrarın korunmasını gözeterek, mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir" esasını getirmiştir.

Devletin Temel Amaç ve Görevlerini düzenleyen Anayasanın 5. Maddesi "... kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" olduğunu ve başlangıç bölümünün altıncı paragrafı "Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu"nu, başka bir deyişle,

"insan haysiyetine yaraşan bir hayat sürdürülebilmesini temin etmek" için devletin bu mahiyette altyapı hazırlaması diğer bir ifadeyle "asgari yaşam düzeyini" sağlaması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu asgari yaşam düzeyinin sağlanması ve bununla birlikte diğer ekonomik ve sosyal hakların temini için devlet çeşitli aygıtlar kullanmaktadır. Sosyal devlet, çeşitli hukuki vasıtalar kullanılarak oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Devletin, sosyal devleti oluşturmak için kullandığı önemli aygıtlardan biri de Vakıf kurumudur. Aslında, Vakıfların bir sosyal siyaset kurumu olarak teşvik edilip oluşturulmaları yeni değildir. Özellikle günümüzde, başta ABD olmak üzere, birçok Avrupa ülkesinde de bu kurumların önemli işlevleri yerine getirdiğine şahit oluyoruz.

Özellikle, Osmanlı Devleti'nde,

bugün sosyal devletin görevleri arasında sayılan ekonomik ve kültürel hakların hemen hemen tamamı Vakıf kurumu aracılığıyla yerine getiriliyordu. Eğitim, sağlık, bayındırlık, imar, şehircilik gibi hizmetlerin yanı sıra, sosyal yardım ve dayanışma, sosyal güvenlik ve istihdamı artırıcı fonksiyonlar Vakıflar tarafından devrin şartları çerçevesinde yerine getiriliyordu. Bu dönemden bizlere miras kalan pek çok müessese halen bu tür faaliyetler için kullanılmaktadır. Günümüzdeki özellikle sosyal güvenlik kuruluşlarının görevleri, Osmanlı'da Vakıflar tarafından üstlenilmiş; sahih ve gayri sahih Vakıf kategorileriyle Osmanlı ülkesi tam bir Vakıf cenneti haline gelmiştir. Osmanlı'nın son dönemlerinde bilhassa gerilemenin de etkisiyle, devlet başta olmak üzere bütün toplumsal kurumlarda görülen bozulma Vakıf kurumuna da sirayet etmiş; hatta zaman zaman bu çöküşün bütün kabahati toplumun bazı kesimlerince Vakıf kurumunda görülmeye başlanmıştır. Osmanlı'da Vakıf kurumunun bu derece kamu içinde yer almasına Devlet, bir yandan Vakıfları teşvik edip denetleyerek ve oralarda yolsuzlukları önleyerek, diğer taraftan da bizzat kendisi de (gayri sahih) Vakıflar oluşturarak katkıda bulunmuştur.

Günümüzde de Vakıflar, devletin sosyal devlet olarak üstlenmesi gereken görevlerden birçoğunu az veya çok üstlenmiş bulunmaktadır. Yeni Vakıflar tarafından da, toplumun hemen bütün ihtiyaçlarına yönelik az veya çok faaliyetler yürütülmektedir. Bu hususta istatis-

tiksel bilgiler bulunmamakla birlikte, Vakıflar tarafından en çok yapılan hizmetlerin başında eğitim-öğretim yardımları gelmektedir. Burs verilmesi ve yurt hizmeti, en çok rastlanılan yardım şekilleridir. Yoksullara Vakıflar tarafından da yardım amaçlı çeşitli hizmetler yapmakta, düşkünler evi oluşturulmakta ve sair yollarla birçok sosyal hizmet yürütülmeye çalışılmaktadır.

Devlet birtakım makro politikalarla sosyal devlet niteliğini oluşturma çabasına devam edecektir. İşte tam bu noktada, Vakıfların teşvik edilmesi de aynı çerçevede içerisinde ele alınabilir. Türk Medeni Kanunu'nda yapılan değişikliklerle birlikte Vakıf sayısında meydana gelen çok hızlı artışın nedenlerinin iyi tahlil edilmesi gerekir. Bu artışın nedeni Vakıf kavramından kaynaklanabileceği gibi tamamen bu düşünceden bağımsız bazı nedenlerden de kaynaklanmış olabilir. Batı tipi Vakıf müessesesinin Türkiye'ye uyarlanması olarak değerlendiren hukukçuların yanı sıra İslam Hukukunun önemli bir müessesesinin yeniden canlandırılması olarak değerlendirenler de vardır.

Vakıf müessesesi her iki düşüncenin etkisi ile 1967 yılından sonra tahminlerin ötesinde bir gelişme göstermiştir. Her yıl kurulan vakıf sayısında meydana gelen artışın kamu yükünü bu artış miktarı düzeyinde azalttığı söylenemese de önemli miktarda bu yükün hafiflemesine katkı sağladığı inkar edilemez. Bu nedenle, temeli yardımlaşma duygusundan ibaret bulunan vakıf kurumu

teşvik edilerek, devletin kamu yükü azaltılmalıdır. Sosyal bütünleşmenin sağlanması için bu türden kurumlara ihtiyaç vardır.

2- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV)

2.1. SYDV'nin Kuruluşu

Devlet sosyal adaleti gerçekleştirmeye katkıda bulunmak amacıyla kaynakları kendisinden sağlanan bir özel hukuk tüzel kişiliği olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarını kurmuştur. Her ne kadar Vakıf kuruluş kanununda vakıf gelirleri sayılırken, her nevi bağış ve yardımlar belirtilmiş olsa da uygulamada diğer şahıs ve kurumların önemli katkılarına rastlanılamamıştır. Sosyal adalet, bir toplumda servet ve gelirlerin fertler arasında hakkaniyet ölçülerine uygun bir şekilde dağıtılmasıdır. Bu bütün millete eşit miktarda gelir ve servet dağıtımı değil, her ferde asgari bir yaşam standardı sağlanması gerektiği şeklinde değerlendirilmiştir.

3294 Sayılı Kanunla il ve ilçe merkezlerinde, mülki amirlerin başkanlığında çoğunluğu kamu görevlilerinden oluşan heyetler eliyle yönetilmek üzere kurulan ve kaynağı kamu gelirlerinden oluşan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, eski hukukumuzdaki "gayri sahih vakıf" şeklindeki tashihlerle büyük benzerlik göstermektedir. Kamu vakıflarından, özellikle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, eski hukukumuzda yoğun şekilde görülen gayri sahih (tahsisat kabilinden= irsadi) vakıflara

benzemektedir. Bu vakıflar da, tıpkı eski benzerlerinde olduğu gibi, kamu makamlarınca belli kamu gelirlerinin belirli kamu hizmetlerine tahsisinden ibarettir. Hatta, bu tür tahsislerin günümüzdeki bir uygulama örneği olarak gösterilmesi mümkündür.

Fonksiyonları itibariyle bu vakıfları mahalli düzeyde örgütlenen "avarız" vakıflara benzetmek daha doğru olacaktır. Fakat burada, kanun koyucu, kanunla bir kamu tüzel kişisi yaratmamış, bilakis birer özel hukuk tüzel kişisi (vakıf) kurmayı hedeflediğini açıkça beyan etmiştir.

2.2- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Amacı

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının amacı özetle, "Fakr-u zaruret içinde bulunanlara" yardım etmektir. Bu vakıfların, her il merkezi ile her ilçe merkezinde, mülki amirin başkanlığında, çoğunluğu kamu görevlilerinden oluşan mütevelli heyet tarafından yönetilmek üzere kurulması 29.5.1986 tarih ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kanunu ile öngörülmüştür. Söz konusu 3294 sayılı Kanun, kurulması öngörülen bu vakıfların amacını (1. madde), yönetimini (7. madde), gelirlerini (8. madde) ve vergi muafiyetlerini (9. madde) düzenlemektedir.

2.3- SYDV'nin Günümüz İtibariyle Değerlendirilmesi

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının (SYDV) amacı, fakir ve ihtiyaç sahibi

kişilere yardım etmek, toplumda sosyal yardımlaşma ve dayanışma ile sosyal adaleti sağlamaktır. Amacından da anlaşıldığı gibi öncelikli hedefi, toplum bireyleri arasındaki dayanışma ve adaleti sağlamak olduğundan, vakfın sosyal yönü hemen göze çarpmaktadır.

Toplumsal hayatı düzenleyici bazı fonksiyonları ister istemez bu müesseseye sosyal boyut kazandırmaktadır. Vakıf müessesesi ferdiyetçi bir sistemin kuruluşu olup, ferdi iradeye bağlı olarak kurulur ve faaliyet gösterirler. SYD Vakıfları ise ferdi irade yerine resmi irade ile kurulur ve faaliyet gösterirler. Bu nedenle SYD Vakıflarını daha çok Osmanlı Dönemi gayri sahih vakıflarına benzetmek mümkündür. Devlete ait bir gelirin, vakfın amaçları doğrultusunda fakir ve yardıma muhtaç kişilere aktarılması, sonuçta sosyal bütünleşmeyi sağlayacak önemli bir mekanizmadır.

Osmanlı Devletinde vakıfların aldığı şekil daha çok devlete ait bir hizmetin vakıflar kanalıyla yerine getirilmesi şeklinde tezahür ettiği için sosyal bütünleşme dolaylı olarak sağlanıyordu. Oysa SYD Vakıflarında direkt devlet, yardım yapan konumunda olduğu için milletle, yani vatandaşla arasında herhangi bir aracı yoktur.

Devletin mahalli yöneticileri (Vali, Kaymakam, Defterdar, Mal Müdürü) ve yerel halktan seçilmiş üyelerden oluşan mütevelli heyet, Devlet tarafından 3294 sayılı Kanunla belirlenen ve vakfa aktarılmış bulunan kaynakları, ihtiyaç sahibi şahıslara aktarmak suretiyle

le sosyal adaleti sağlamaya çalışmaktadır. Her ne kadar adı geçen vakfın kuruluşunda yerel imkanların kullanılması açısından bağış gelirleri sayılmışsa da gözlemlediğimiz Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarında bağış gelirlerinin önemli bir yer tutmadığı anlaşılmaktadır. Yerel imkanların bu vakıflarda kullanılmaması, devlet-halk yakınlaşmasının yeterli düzeyde olmamasının bir nedeni olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bu vakıfların amaçlarını gerçekleştirmek için yerel imkanların olabildiğince yüksek miktarda sağlanmasının gerektiğini düşünüyoruz.

Bugün yurdumuzun bütün il ve ilçelerinde örgütlenen mezkur vakıfların sayısı 973'ü bulmuştur. Yukarıda bahsettiğimiz vakfın eksiklerinin yanında yurt çapında devlet kapısına gelen ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılama suretiyle devlet-halk dayanışmasının sağlanmasında önemli roller oynadığı inkar edilemez bir gerçektir. Yerel kaynakların devreye sokulması halinde, vakıfların şu anki yaptığı katkıların çok daha üzerinde yararlar sağlayacağı aşikardır. Günümüzde bütün il ve ilçelerde kurulmuş bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, yoksulların, yolda kalmış olanların, ihtiyacı olan öğrencilerin ve doğal afete uğramış bulunanların en önemli güvencesi olmanın yanı sıra, son yıllarda istihdam sağlayıcı projelerin de devreye sokulmasıyla önemli toplumsal hizmetler görmektedir.

Orman Köylerine ve Köylülerine Yönelik Vakıf Kaynaklı Gelir Getirici Projeler Bağlamında Simav İlçesi Örneği

Samet ERCOŞKUN*

Afyonkarahisar Sandıklı Kaymakamı

Basit bir araştırmayla, ülkemizde yaklaşık 7,5 milyon civarında orman köylüsü ve 20293 kadar da orman köyü olduğunu Çevre ve Orman Bakanlığı'nın resmi internet sitesinden öğreniyoruz (www.cevreorman.gov.tr). Yine site-de, bu kesimin milli gelirden en az pay alan (yaklaşık yıllık 250-300 \$ civarı) grupta yer aldığı ve genellikle geçimlerini tarım ve hayvancılık ile orman işçiliğinden sağladıkları bilgisi yer alıyor. Orman köylüsünün milli ekonomi içinde çok önemli bir kaynağı teşkil eden ormanlarımızın fakir bekçileri olduğu gerçeği, anayasa tanzim çalışmalarında mutlaka dikkate alınmış ve orman köylüsünün korunmasına yönelik hükümler ihdas edilmiştir. Ni-

tekim 1982 anayasasının 170. maddesinde bu durum, "Orman Köylüsünün Korunması" başlığı altında düzenlenmiştir. Ancak tüm bu korumacı girişimlere rağmen, orman köylüsünün kaybı devam etmiş; yine yoksulluk ve göç bu kesimin alinyazısı olmuştur. Nitekim Simav orman köyleri de bu olumsuz gelişmelerden etkilenmiş olup, 2000 yılı itibariyle bu yerleşim yerlerinde yaklaşık 31 bin vatandaşımız yaşarken, bu rakam bugün itibariyle 20 bine gerilemiştir.

Hal böyle olunca, Mülki İdare Amirlerinin kırsal kalkınmadaki rolünün göz ardı edilemez önemini dikkate alarak Kaymakamlığımızca orman köylüsünün köyünde karnının doyması,

altyapısı sağlıklı bölgelerde yerleşiminin temini amacıyla bir dizi çalışma yapılmıştır. Bu kapsamda orman köylüsüne alternatif gelir kaynakları oluşturma çalışmaları kapsamında, 3294 sayılı kanunla kurulmuş olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı imkanları kullanılarak köylümüzün meslek edinmeleri veya farklı bir alanda üretim yapmaları teşvik edilmiştir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından vatandaşlarımıza sağlanan imkanlar, Simav'da Kaymakam başkanlığında oluşturulan heyet marifetiyle köy köy, belde belde dolaşarak anlatılmış ve köylünün bu imkanlardan faydalanması istenmiştir. Yürütülen çalışmalar sonucunda kısa bir zaman

*Bu metin, metnin yazarı Simav Kaymakamlığı görevini ifa ederken kaleme alınmıştır.

dilimi içinde 23 aileye seracılık projesi yapılmış olup, yaklaşık 172.000.YTL tutarında kaynak temini sağlanmış ve projeler hayata geçirilmiştir. Bölgenin iklim ve doğa yapısı dikkate alınarak "organik tarım" yöre halkının gündemine sokulmuş; konuyla ilgili eğitim çalışmalarına başlanmıştır. Eğitim çalışmaları ve üretime geçiş aşamalarının tamamlanmasının ardından, ilçemizde "organik tarım ürünleri pazarı" kurulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda yapılan bir diğer çalışma ile yine Vakıf kaynakları kullanılarak, suyu tasarruflu kullanma ve verimliliği artırma hedeflenmiş olup, 5 aileye toplam 37.500.YTL değerinde damlama - sulama sistemli meyve bahçesi kurulmuştur. Kırsalda yaşayan vatandaşlarımıza ekipman desteği verilmesi hedefine uygun olarak, hazırlanan projelerle 22 aileye çapa motoru temin edilmiş ve yine Vakıf kaynaklarından 165.000.YTL kaynak kullanılmıştır.

Bu amaca yönelik bir diğer çalışma ile köylümüzün ahşap malzeme kullanarak yaptıkları el sanatları ile bayanların el işi ürünlerinin pazarlamasına yardımcı olmak amacıyla Vakıf destekli proje hazırlanmış ve "El Ürünleri Teşhir Merkezi" adıyla hayata geçirilmiştir. 8.500 YTL kaynak kullanılarak hayata geçirilen bu çalışma ile kırsaldaki bayanlar üretmeye teşvik edilmiş ve el emeği çalışmalarını görevli nezaretinde satabilecekleri bir adres kendilerine gösterilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü imkanları kullanılarak köylerimizde atıl durumda olan çitlenbik ağaçlarına antep fıstığı ve az miktarda da sakız aşısı yapılarak önümüzdeki yıllarda köylünün gelir elde etmesi hedeflenmiştir. Vakıftan sağlanan 40.000 YTL kaynak ile Orman Genel Müdürlüğü kaynakları birleştirilmiş ve yaklaşık 2 yıl içinde 30 bin ağacın aşılama tamamlanmıştır.

Orman Genel Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü imkanları kullanılarak köylerimizde atıl durumda olan çitlenbik ağaçlarına antep fıstığı ve az miktarda da sakız aşısı yapılarak önümüzdeki yıllarda köylünün gelir elde etmesi hedeflenmiştir. Vakıftan sağlanan 40.000 YTL kaynak ile Orman Genel Müdürlüğü kaynakları birleştirilmiş ve yaklaşık 2 yıl

İçinde 30 bin ağacın aşılama tamamlanmıştır.

Vakıf imkanları kullanılarak yapılan bir başka çalışma ile de, iki köyümüzde Tarım Bakanlığı işbirliği ve Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri aracılığı ile büyükbaş hayvan dağıtım projeleri hazırlanmış olup, kabul edilen bu projelerin hayata geçirilmesi süreci devam etmektedir.

Alternatif geçim kaynaklarını teşvik çerçevesinde, yörede geçmişten gelen öneme sahip yerel değer olan halıcılığın "atölye" ortamında teşvik edilmesi için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ile Halk Eğitim Müdürlüğü'nün ihracatçı firmalarla üretim için işbirliğine gitmesi sağlanmıştır. Örnek olarak Karacahisar Beldesi'nde belediyenin desteğiyle 60 kişinin halı doku-duğu atölye açılmış olup, fiziki ortamı uygun olan köylerimizde atölyelerin yaygınlaştırılması düşünülmektedir.

Yeni projeler ve kaynaklar konusunda her fırsatı değerlendirmeyi öncelik olarak kabul eden Kaymakamlığımızın AB fonlarından da yararlanma gayretleri sonuç vermiş ve orman köylüsünün geleneksel geçim kaynağı tarımda verimliliği artırmak için Kaymakamlığımızca AB Fonlarının kullanımı için, mevcut su kaynaklarından azami derecede istifade etme amacıyla, "Damlama ve Yağmurlama Sulama Sistemine" dayalı 3 proje hazırlanmış ve projelerimiz kabul edilmiş ve ihale süreci tamamlanmıştır.

2008 yılı için 4 proje daha hazırlanmış ve Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na gönderilmiştir. Yeni projelerin kabul edilip hayata geçirilmesi durumunda yaklaşık 2 milyon YTL kaynak sağlanacak ve 8.500 dekar alanda yağmurlama ve damlama sulamaya geçilmiş olacaktır.

Kaymakamlığımız Köylere Hizmet Götürme Birliği ve yöre kooperatifleri işbirliği ile yapılan bu projelerde başarılı olunması halinde, şartları uygun olan diğer belde ve köylerimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

İlçemizdeki orman köylerimizin bazılarında, yöre için önemli bir ekonomik girdi olan kestanenin üretimi yapılmaktadır. Ülkemizin toplam üretiminin % 6'sına tekabül eden bu potansiyelin, sadece ham olarak satışı değil, fakat işlenmiş halde ilave katma değer oluşturarak değerlendirilmesi amacıyla, Kaymakamlığımız-

ca, üretimin yapıldığı Belediye Başkanlıkları ve sivil toplum kuruluşlarının desteği ile kestanenin hasat zamanı olan 2007 yılı Kasım ayı içerisinde "Kestane Festivali" düzenlenmiştir. Festival kapsamında, akademisyenlerin katıldığı panel çalışmasıyla kestanenin bilinçli üretimi, hastalıklarla mücadele yöntemleri, pazarlama ve değerlendirilmesinde yeni fırsatlar gibi konu başlıkları ele alınmıştır. Ayrıca sektörde üretim yapan firmalar davet edilerek ve onlara stand açılarak sektördeki yatırımcıların dikkatinin ilçemizdeki kestaneye potansiyeline çekilmesi ve yeni iş alanları açılması hedeflenmiştir.

Kırsala dönük olarak toplu üretimin teşvik edilerek üründe kalite sağlanması, pazar probleminin yaşanmaması gibi gerekçelerle köylerde "bir köy bir ürün" projesi geliştirilmiş ve 3 köyde hayata geçirilmiştir. Bu amaçla köylerde başıboş akan sular büyük kapasiteli

havuzlarda toplanarak kapalı sistemle tarlalara taşınmış ve damlama sulama kullanılarak çilek üretimine başlanmıştır. Vakıf kaynaklarından 380 bin YTL ve Köylere Hizmet Götürme Birliğinden de yaklaşık 300 bin YTL harcanarak 3 köyümüzde takriben 5 bin dekar alanda damlama sulamaya geçilmiş olacaktır.

Yapılan çalışmalar, yöre insanının ayağa kaldırılması için elbette yeterli değildir. Ancak bu çalışmaların görev anlayışı zorlanarak, idarecilerin şahsi gayretleri üzerine bina edildiği gerçeği gözardı edilmemelidir. Takım çalışması ruhuyla yapılan çalışmalarda kamu görevlileri ve sivil toplum kuruluşları ile meslek odalarının özverili gayretleri vardır.

Bu çalışmaların daha planlı yürütülebilmesi için önümüzdeki yıl ve yıllar itibarıyla köylümüze götürülecek hizmetler için kalkınma stratejileri yerel düzeyde hazırlanmalı; çalışmaların amatörce çabalar olmaktan çıkarılıp kurumsal hale gelmesi sağlanmalı ve kırsal kesimdeki üretim ile el sanatlarının desteklenmesi için teşvik, sigorta gibi ilgili mevzuat gözden geçirilmelidir.

Yine Kaymakamlıkların profesyonel şirketlerle işbirliğine gidebilmelerinin zemini hazırlanmalı ve teşvik edilmelidir. Bu amaca dönük atılacak adımlar, elde edilen başarıların "sürdürülebilir" olmasını sağlayacaktır.

2009 Yılı Yatırım Programında Yer Alan Sosyal Yardım Alanının Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Projeler

Cemalettin ÇOĞURCU

SYDGM Strateji Geliştirme Müdürü

Tarihi insanlık tarihiyle özdeş kabul edilen yoksulluk olgusuyla mücadelede son yıllarda en sık kullanılan ve en çok ses getiren sosyal politika aracı "sosyal yardımlar"dır.

1982 Anayasasında "sosyal bir hukuk devleti" olarak tanımlanan Türkiye Cumhuriyeti de çeşitli kurumları vasıtasıyla sosyal yardım faaliyetleri yürütmekte ve yoksullukla mücadele etmektedir. Kuşkusuz sosyal yardım faaliyeti yürüten kurumlar arasında en geniş ağa sahip olan kurum Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğüdür.

1986 yılında çıkarılan 3294 sayılı yasa ile oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla faaliyetlerini sürdüren Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) bir yandan yaptığı doğrudan yardımlar (gıda, eğitim, sağlık, barınma, özel amaçlı, periyodik vb.) ile yoksulluğun etkile-

rini hafifletirken diğer yandan da yoksulluğun bizatihi kendisini ortadan kaldırmak amacıyla bireylerin sürdürülebilir gelir elde etmeleri, üretken duruma geçirilmeleri ve topluma entegre edilmelerini sağlamak için "proje destekleri" vermekte ve kapsayıcı sosyal yardım programları (Şartlı Nakit Transferi, İlköğretimde ders kitaplarının ücretsiz karşılanması vb.) yürütmektedir.¹

Son derece önemli ve hassas bir alanda ülkenin önde gelen bir kurumu olmak faaliyetlerimize olan kamuoyu ilgisinin de sürekli ve canlı kalmasına yol açmaktadır. Kuşkusuz bu kamuoyu ilgisi hâlihazırda yürüttüğümüz faaliyetlerin her geçen gün daha iyiye götürülmesi ve etkin kılınması için güdüleyici olmaktadır.

¹ GÜNEŞ, Samet (2008): Sosyal Yardımların Sunumunda Yeni Bir Yaklaşım Olarak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Proje Destekleri ve Yoksullukla Mücadeledeki Etkisi, 5. Aile Şurası Tebliği.

Yoksullukla mücadele alanında son derece yararlı hizmetler veren SYDGM, sosyal yardım uygulamalarını daha etkin hale getirmek, ulaşılamayan yoksul kesimlere ulaşmak ve kamu kaynaklarının kullanımında etkinliği sağlamak adına çalışmalar da yürütmektedir. Bu kapsamda 2009 Yılı Yatırım Programına sunulan ve Devlet Planlama Teşkilatı tarafından onaylanarak Bütçede gerekli kaynağın tahsis edildiği projeler öne çıkmaktadır. SYDGM tarafından 2009 yılı ve izleyen yıllarda hayata geçirilmesi planlanan projeler şunlardır:

Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi

Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Geliştirilmesi Projesi

Eşi Vefat Etmiş Kadınlar İçin Bir Nakit Sosyal Yardım Programı Geliştirilmesine Yönelik Araştırma Projesi

Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri ve Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Hazırlanması Projelerinin hayata geçirilmesi için TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket YETİŞ ve SYDGM Genel Müdürü Aziz YILDIRIM tarafından 5 Aralık 2008'de ön protokol imzalanmıştır.

Türkiye'de uygulanan Şartlı Nakit Transferi Programı'nın Fayda Sahipleri Üzerindeki Etkisinin Nitel ve Nicel Olarak Ölçülmesi

Şırnak'taki Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Artırılması İçin Üniversite Gezisi Projesi

Şanlıurfa İlinde Sportif ve Sosyal Faaliyetler İle Gençlerin Toplumsal Hayata Katılımı Projesi

Söz konusu projelerden ilk ikisinin, sosyal yardım alanının temel problemleri olarak gösterilen sağlıklı işleyen ortak veri tabanı eksikliği ve sosyal yardım yararlanıcılarının tespitindeki objektif kriter eksikliği konularına çözüm getirmesi ve kurumsal bir sosyal yardım sisteminin alt yapısını teşkil etmesi hedeflenmektedir.

Eşi Vefat Etmiş Kadınlar İçin Bir Nakit Sosyal Yardım Prog-

ramı Geliştirilmesine Yönelik Araştırma Projesi, yoksulluktan en fazla etkilenen toplum kesimlerinin başında gelen kadınlara yönelik nakit bir destek programı başlatılabilmesi için bilimsel temellere dayanan bir araştırma projesi niteliği taşıyacaktır.

Modern kamu yönetimi anlayışının temel niteliklerinden birisi "hesapverebilirlik"tir. Bu nedenle Şartlı Nakit Transferi Projesinin hizmet alanlar üzerindeki etkisinin araştırılmasına yönelik proje Genel Müdürlüğümüz açısından büyük önem taşımaktadır. Genel Müdürlüğümüzce yürütülen ve en geniş maddi kaynağın ayrıldığı program olan ŞNT'nin etki analizi yapılarak hem kamuoyuna karşı hesap verme sorumluluğumuz yerine getirilmiş olacak hem de araştırma çıktıları doğrultusunda programın revize edilmesine olanak sağlanacaktır.

60. Hükümet Döneminde Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) hızlandırılması kararı alınmış ve bu çerçevede "GAP Eylem Planı" kabul edilmiştir. Söz konusu çalışmalar kapsamında Genel Müdürlüğümüze "Ekonomik Dönüşümün Gerçekleştirilmesi" ve "Sosyal Dönüşümün Gerçekleştirilmesi" eksenlerinde görevler verilmiştir. 2009 yılı Yatırım Programında bu doğrultuda SYDGM'nin iki projesi kabul edilmiştir. Bu projeler ile çocukların ve gençlerin eğitime ulaşması ve sportif aktiviteler ile meşgul olarak toplum huzuru ve sosyal barışa katkı vermeleri sağlanmış olacaktır.

Bilgi Toplumu Stratejileri Eylem Planı, Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi

Sosyal yardım alanında "reform" niteliği taşıyan ve SYDGM tarafından hâlihazırda yürütülen "Bütünleşik Sosyal

Yardım Hizmetleri Projesi" ile "Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Geliştirilmesi Projesi" hakkında izleyen bölümde bilgi verilecektir. Devlet Planlama Teşkilatı tarafından Bilgi Toplumu Stratejisi kapsamında Yüksek Planlama Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanan 2006–2010 dönemi Eylem Planında da "Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri" adıyla bir eylem öngörülmüştür. Söz konusu eylemde sorumlu kuruluş olarak SYDGM belirlenmiş ve adı geçen eylemin hayata geçirilmesi görevi SYDGM'ye verilmiştir.

Projenin Amacı

Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesinin amacı;

Devlet tarafından verilen tüm sosyal yardımların tek çatı altında toplanması, sosyal yardımlarla ilgili veri tabanlarının entegre edilerek hane halkı yaklaşımının geliştirilmesi,

Çeşitli sosyal yardım başvurularının elektronik kanallardan yapılabilmesi,

Özürümler veri tabanı da dahil olmak üzere veri tabanları arasında bilgi paylaşımı ve etkin denetimin sağlanması,

Sosyal yardım bilgilerinin bütüncül bir şekilde yönetilmesi ile sosyal yardım kararlarının etkinleşmesi ve daha adil kaynak dağıtımının sağlanması,

Vatandaşlara sosyal yardım-

larla ilgili tüm bilgilerin tek noktadan ulaştırılması, sosyal yardım konusunda etkin yönlendirmenin yapılabilmesinin sağlanması ve

Oluşturulacak karar destek sistemi ile sosyal güvenlik politikalarının desteklenmesidir.

Projenin paydaşları olarak da İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, SHÇEK, Valilikler, Yerel Yönetimler ile diğer ilgili Kamu Kurum ve Kuruluşları ve ilgili Sivil Toplum Kuruluşları olarak belirlenmiştir.

Projede Gelinek Nokta

Gelinek aşamada SYDGM, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kanunu ve 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile tanımlanan görev alanında Bilgi Toplumu Stratejisi Eylem Planı ile kendisine verilen projenin hayata geçirilmesi için bir yandan paydaş kurumlar ile çalıştaylar ve toplantılar düzenlemekte diğer yandan da Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ile projenin süreçleri üzerinde çalışmalar yürütmektedir.

Bu kapsamda TÜBİTAK ile SYDGM arasında projenin birlikte yürütülmesi için 05.12.2008 tarihinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Genel Müdürü Aziz YILDIRIM ile TÜBİTAK Başkanı Nüket YETİŞ tarafından ön protokol imzalanmıştır. TÜBİTAK tarafından projenin bilgi işlem altyapısının hazırlanması çalışmalarına ve süreçlerin tanımlanması işlemlerine başlanmıştır. SYDGM ve TÜBİTAK tarafından hazırlanan ön fizibilite raporuna göre proje bütçesi yaklaşık olarak 15.835.000 YTL'dir. Söz konusu kaynağın 3 yıl içerisinde kullanılması planlanmakta olup 2009 yılı yatırım programı için 5.835.000 YTL kaynak DPT tarafından ayrılmıştır.

Yapılan ilk teknik incelemelerde proje 3 aşamalı olarak kurgulanmıştır. Buna göre ilk aşamada SYDGM ve SYDVler arasında Yönetim Bilgi Sistemlerinin oluşturulması; ikinci aşamada SYDGM, SHÇEK, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve SGK'nin veri tabanlarının entegre hale getirilmesi ve son aşamada da kamu kurumları ile yerel yönetimler ve STK'lar arasında bilgi paylaşımına olanak sağlayan bir mekanizma oluşturulması hedeflenmektedir.

Projenin Süresi ve Beklenen Çıktıları

Söz konusu aşamalarda gerekli olan modüllerin parça parça 8-12 aylık periyotlar ile hizmete alınması ve SYD Vakıfları tarafından kullanılması öngörülmekte olup; birkaç modül aynı anda işlevsel hale getirilecektir.

Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesinin hayat geçmesi ile birlikte;

Sosyal yardım veren kurumlar arasında etkin eşgüdüm sağlanarak işlevsel anlamda tek çatı (ortak kullanılacak veri tabanı oluşturulması ile hizmetlerin eşgüdüm içinde yürütülmesi) sağlanacak,

Sosyal yardım yararlanıcılarına ait sağlıklı bir veri tabanına kavuşulacak,

Sosyal yardımlardan mükerrer yararlanmanın önüne geçilecek,

Sosyal yardım hizmetlerinin sunumunda hane yaklaşımına geçilerek, ulaşılamayan yoksul kesimlere ulaşılabilecek,

Oluşturulacak tek başvuru formu ile hizmetlerde standardizasyon sağlanacak,

Sosyal yardım hizmetlerinin sunumunda bilgi teknolojileri kullanılarak zaman ve kaynak tasarrufu sağlanacak, yardıma ulaşma süreci kısaltılacaktır.

Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Geliştirilmesi Projesi

SYDGM tarafından yürütülen ve sosyal yardımların sunumunda reform niteliği taşıyan bir diğer çalışma da "Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Geliştirilmesi Projesi"dir.

Projenin Amacı

Projenin amacı, oluşturulacak bir puanlama formülü ile sosyal yardım ve proje des-

teklerinden yararlanacak vatandaşların objektif kriterlere göre belirlenmesi ve böylelikle haksız yararlanmaların önüne geçilmesidir.

Proje ile her bir sosyal yardım türünden yararlanma kriterleri (muhtaçlık kriteri) oluşturularak hak sahiplerinin söz konusu kriterler çerçevesinde belirlenmesi hedeflenmektedir.

Projenin Maliyeti

Söz konusu proje SYDGM tarafından hazırlanarak DPT'ye sunulmuş olup; DPT tarafından 2008 yılı Yatırım Programına alınarak 150.000 YTL kaynak ayrılmıştır. Ancak TÜBİTAK ile yapılan çalışmalarda projenin iş planı ve maliyet bileşenlerinde revizyon yapılmış olup yaklaşık maliyet arttığından dolayı 2009 yılı Yatırım programında 345.000 YTL'lik kaynak ayrılmıştır.

Projede Gelineyen Nokta ve Projenin Süresi

Söz konusu projenin TÜBİTAK ile işbirliği içinde yürütülebilmesi amacıyla 05.12.2008 tarihinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürü Aziz YILDIRIM ile TÜBİTAK Başkanı Nüket YETİŞ tarafından ön protokol imzalanmıştır. Gelineyen aşamada SYDGM tarafından proje formatı hazırlanarak yapılması gereken çalışmalar ayrıntılı olarak tanımlanmış olup; TÜBİTAK tarafından da geniş bir akademisyen kadrosuyla çalışmalara başlanmıştır. Projenin 12 aylık sürede tamamlanması;

değişkenlerin tespit edilmesi, modellerin ortaya konulması ve saha çalışmaları ile söz konusu modellerin sınınanarak 18 ay sonunda formülün kullanılabilir hale getirilmesi düşünülmektedir.

Puanlama formülünün elde edilerek Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesine entegre edilmesi ile birlikte;

Sosyal yardım yararlanıcıları daha objektif kriterlere göre tespit edilecek,

Haksız yararlanmaların önüne geçilecek,

Kamu kaynaklarının etkin kullanılmasına olanak sağlanacaktır.

Eşi Vefat Etmiş Kadınlar İçin Bir Nakit Sosyal Yardım Programı Geliştirilmesine Yönelik Araştırma Projesi

Toplumlarda farklı gruplar yoksulluktan farklı derecelerde etkilenmektedir. Kadınların yoksullukla karşılaşma riskinin göreceli olarak diğer gruplardan daha yüksek olduğu bilinmektedir. Özellikle eşi vefat etmiş, düzenli geliri olmayan kadınlar yoksulluk ve sosyal dışlanma sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Ülkemizde eşini kaybetmiş ve sosyal güvenceden yoksun olan kadınlara yönelik olarak uygulanan bir sosyal yardım programı bulunmamaktadır. Söz konusu kitleye yönelik olarak yerel düzeyde SYDV'lerce veya diğer yardım kuruluşlarınca uygulanan aynı veya nakdi yardım program-

ları ise ülke çapında geçerli bir standart oluşturulmadan düzenlenmektedir. Ayrıca bu türdeki programların bir sürekliliğinin bulunmaması, yardım alan kitlenin en büyük ihtiyacı olan düzenli gelir gereksinimini karşılamamaktadır. Eşi vefat etmiş kadınlara yönelik düzenli nakit bir sosyal yardım programı oluşturulabildiği takdirde SYDGM olarak Şartlı Nakit Transferi dışında ilk kez düzenli, nakit bir yardım programı hayata geçirilebilecektir.

Projenin Amacı

Bu projenin temel amacı, Türkiye’de eşi vefat etmiş ve herhangi bir sosyal güvencesi olmayan kadınlara yönelik bir nakit sosyal yardım programının uygulanması için:

Hedef kitlenin tahmini boyutu- nu tespit etmek,

Hedef kitlenin sosyo-ekonomik özelliklerini ortaya koymak,

Hedef kitleye yönelik düzenli nakdi sosyal yardım programı modeli önermektir.

Proje sonucunda ülkemizde eşi vefat etmiş olan ve 3294 sayılı Kanun kapsamında yer alan kadınların tahmini sayısının belirlenmesi, bu doğrultuda bu kadınlara yönelik nakit bir sosyal yardım programı oluşturulması hedeflenmektedir.

Projenin Maliyeti ve Süresi

1 yıllık süre içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan projenin teklif edilen bütçesi 248.000

YTL olup DPT tarafından 2009 yılı yatırım programına alınmıştır.

Türkiye’de Uygulanan Şartlı Nakit Transferi Programı’nın Fayda Sahipleri Üzerindeki Etkisinin Nitel Ve Nicel Olarak Ölçülmesi

Şartlı Nakit Transferi (ŞNT) programı, 2001 yılında Dünya Bankası kredisiyle uygulanan “Sosyal Riski Azaltma Proje”sinin bir bileşenidir. ŞNT programı 2002 yılında 6 ilde pilot olarak uygulanmaya başlanmış, 2003 yılından itibaren kademeli olarak yaygınlaştırılmıştır. ŞNT kapsamında yoksul ailelere nakdi destekle eğitim çağındaki çocuklarının eğitimini, 0–6 yaş grubundaki çocuklarının ise sağlık kontrollerini tamamlamalarını, ayrıca anne adaylarının ise düzenli olarak kontrollerini yaptırarak hastanede doğum yapmalarını teşvik etmeyi amaçlayan **şartlı bir sosyal yardım programıdır.**

2006 yılı Mart ayından itibaren ŞNT ödemeleri Fon kaynaklarıyla yapılmaktadır. ŞNT 2003-2008 (Kasım) dönemi eğitim, sağlık ve gebelik yardımları için toplam 1,407 Milyar YTL kaynak aktarılmıştır. ŞNT programı yararlanıcı sayısı ve ayrılan kaynak itibarıyla SYDGM’nin en kapsamlı yardım programlarından biridir. Bu nedenle programının yararlanıcılar üzerindeki etkisinin anlaşılması ve gerekli düzenlemelerin yapılması önem taşımaktadır.

Projenin Amacı

Projenin amacı;

ŞNT programı hak sahiplerinin sosyo-ekonomik durumlarının değişimini,

ŞNT uygulamasından faydalanan kişilerin olumlu davranış değişikliğini, (Sağlık yardımından faydalanan çocuklar öngörülen sağlık kontrollerine götürülmekte midir? ya da Eğitim yardımından faydalanan çocuklar okullarına düzenli olarak devam etmekte midir?)

ŞNT programının hedefleme mekanizmasını,

ŞNT programının çocuk işçiliğinin önlenmesi üzerindeki katkısını,

ŞNT programının anne ve çocuk ölümlerinin azaltılması üzerindeki etkisini,

ŞNT programının toplumsal cinsiyet üzerindeki etkisini ölçmektir.

Projenin Maliyeti ve Süresi

2 yıllık süre içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan projenin teklif edilen bütçesi 433.000 YTL olup DPT tarafından 2009 yılı yatırım programına alınmıştır.

Şırnak’taki Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Artırılması İçin Üniversite Gezisi Projesi

Yoksulluğun yoğun olarak yaşandığı ve üniversiteyi kazanma oranının son derece düşük olduğu Şırnak ilinde,

Genel Müdürlüğümüzce sosyal hizmet proje destekleri kapsamında bir yandan ücretsiz ÖSS kursları desteklenirken diğer yandan da yoksul öğrencilerin dershaneye gönderilmesi için destekler verilmektedir. Böylelikle yoksul öğrencilerin üniversiteye giriş başarısının artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda Şırnak Merkezde 2008 yılında 269 öğrencinin dersane giderleri karşılanmış olup, ilçelerinde ise 886 öğrencinin daha desteklenmesi planlanmaktadır. Kuşkusuz öğrencilerin kurs ve dersane gibi takviye programlarla üniversiteye giriş yönünden desteklenmesi başarı açısından önemlidir ancak yeterli değildir. Yüksek öğrenim kültürünün bulunmadığı yörede öğrencilerin büyük illerdeki üniversiteleri ve kampus hayatını yerinde görmeleri başarı konusunda motivasyonlarını artıracakı düşünülmektedir. Ayrıca bu

öğrencilerin bölge dışındaki büyük illerde yer alan üniversiteleri görmeleri bu öğrencilere farklı bakış açısı kazandırarak sosyal entegrasyona hizmet edeceği de düşünülmektedir.

Şırnak'taki öğrencilerin üniversiteyi kazanma oranını artırmak, sosyal entegrasyona katkı sağlamak, sosyal barışa hizmet etmek ve gerçekleştirecek faaliyetlerin başarılı olması durumunda söz konusu faaliyetleri yaygınlaştırmak amaçlı projenin teklif edilen bütçesi 230.000 YTL olup DPT tarafından 2009 yılı yatırım programına alınmıştır.

Ş.Urfa İlinde Sportif ve Sosyal Faaliyetler İle Gençlerin Toplumsal Hayata Katılımı Projesi

Proje kapsamında, Şanlıurfa ilinde bulunan gençlerin sosyal aktivitelere katılımını teşvik etmek, öz güven duygularını ve

yeteneklerini geliştirmek, sosyalleşmelerine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

GAP Eylem Planı Sosyal Gelişiminin Sağlanması Ekseninde yer alan "Gençlerin ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımı sağlanacaktır" eyleminden hareketle proje hazırlanmıştır. GAP eylem planında söz konusu eyleme ilişkin sorumluluk SYDGM'ye verilmiş olup bu konuda yapılacak çalışmalarla birlikte gençlerin sosyal, kültürel ve sportif anlamda çeşitli faaliyetlere katılmaları yoluyla toplumsal etkileşimin sağlanması hedeflenmektedir.

2009 yılı yatırım programına 365.000 YTL olarak alınan projede, her ilçeden oluşturulacak takımlar ile il merkezinde 3 gün süren geniş katılımlı etkinlikler düzenlenerek il içinde sosyal kaynaşma sağlanacaktır.

Projelerin uygulanmasına yönelik çalışmalar TÜBİTAK ve SYDGM uzmanlarının katılımıyla devam ediyor

DAYANIŞMA

Şartlı Nakit Transferi ya da Çocuk Parası

Orhan BİLGE

Sosyal Yardım Uzman Yardımcısı

ŞNT'nin amacı; eğitim için ilköğretim ve ortaöğretimde eğitim gören fakir öğrencilerin ailelerine kısmi bir maddi destek ve öğrencilerin okula gönderilmesini şart olarak koyarak, eğitimi teşvik etmek; sağlık için ise 0-6 yaş arası çocukların sağlık kontrollerinin yapılmasını şart olarak koyarak, sağlıklı nesillerin yetişmesini sağlamaktır.

Halk arasında "Çocuk Parası" olarak bilinen, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından esas ve usulleri belirlenerek yürütülen Şartlı Nakit Transferi yardım programı, resmi ismiyle fazla bilinmemektedir. Bazen, televizyonların ana haberlerinde banka ve PTT şubelerinin önlerinde bizlere emekli kuyruklarını hatırlatan kadınlardan oluşan izdihamlar gösterilir; çocuk parası diye geçeriz. Ama nedir bu çocuk parası, kim yürütü-

yor, kimler uyguluyor, amacına ne kadar ulaşmaktadır, hedef kitle olarak görülen yoksul vatandaşlar bu yardımları hangi gereksinimleri için kullanmaktadır? gibi soruları cevaplamak, kısaca çocuk parasını açıklamada ve devlet eliyle yoksul vatandaşların gereksinimlerini kısmi olarak da olsa karşılamak için uygulanan bu programı tanımamızda fayda sağlayacaktır.

Çocuk parası uygulaması, 2003 yılında Dünya Bankası

tarafından sunulmuş olup, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü(SYDGM)¹ bünyesinde Sosyal Riski Azaltma Projesi Birimi kurularak, Birimin koordinesini üstlendiği yardım programlarından birini oluşturmuştur. Bu yardım programı 2003 yılından 2007 Mart ayına kadar Dünya Bankası'ndan alınan

¹ 2003 yılında kurum Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Genel Sekreterliği idi. 2004 yılında 5263 sayılı Kanunla Genel Müdürlük şeklinde teşkilatlandırılmıştır.

Hazine Müsteşarlığı garantili 500.000.000 \$'lık kredinin bir bileşeni olarak karşılanmıştır. Yardım programının etkisinden ve başarısından ötürü, hâlihazırda da Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynakları ile karşılanmaya devam etmektedir. Bu program eğitim ve sağlık olarak ayrılmış olup, "Şartlı Nakit Transferi" adından anlaşılacağı üzere eğitim ve sağlık yönünden yararlanıcılara bazı şartlar getirmiştir. Bu şartların yerine getirilmesiyle, ŞNT'nin amacı; eğitim için ilköğretim ve ortaöğretimde eğitim gören fakir öğrencilerin ailelerine kısmi bir maddi destek ve öğrencilerin okula gönderilmesini şart olarak koyarak, eğitimi teşvik etmek; sağlık için ise 0-6 yaş arası çocukların sağlık kontrollerinin yapılmasını şart olarak koyarak, sağlıklı nesillerin yetişmesini sağlamaktır.

Tüm Türkiye'de uygulanabilmesi de yine il valiliklerine ve ilçe kaymakamlıklarına bağlı olarak yardımlarda bulunan il/ilçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Başvurular, vakfın yardımlardaki öncül şartı olan sosyal güvenesi olmamayı belgeleyen fakir ve yardıma muhtaç vatandaşların bu Vakıflara başvurusu ile olmaktadır. Başvurular, şu anda Sosyal Riski Azaltma Projesi'nin 2007 Mart itibarıyla tamamlanmasıyla, Genel Müdürlüğün ilgili birimlerince değerlendirilip, ŞNT yardımları hak sahiplerine ulaştırılmaktadır.

Bu yardımların farklı bir yönü ise, pozitif cinsel ayrımcılık ölçütüne sahip olarak kız çocuklarına erkek çocuklardan yüksek miktarda yardım yapılması ve babalara değil annele-

re yardımın yapılmasıdır. Bu ödemelere baktığımızda da bu ayrımı görebiliriz: ŞNT Eğitim yardımları kapsamında;

İlköğretime devam eden erkek/ayda	20 TL
İlköğretime devam eden kız/ayda	25 TL
Ortaöğretime devam eden erkek/ayda	35 TL
Ortaöğretime devam eden kız/ayda	45 TL

ödeme yapılmaktadır. Genel Müdürlüğün verileri incelendiğinde, Şartlı Nakit Transferi kapsamında, 2003 yılında 59.000 çocuk için 1.6 milyon YTL; 2004 yılında toplam 697.000 çocuk için 67 milyon YTL; 2005 yılında 1.266.000 çocuk için 180 milyon YTL; 2006 yılında 240 milyon YTL kaynak aktararak toplam 1.563.000 öğrenciye eğitim desteği verilmiştir. 2007

yılı içerisinde ise toplam aktif 1.757.187 öğrenciye ŞNT eğitim desteği verilerek bunun için 225,3 milyon YTL kaynak aktarılmıştır.

2008 yılı içinde Kasım ayı sonu itibarıyla 240.371.787,19 milyon YTL kaynak ŞNT eğitim desteği için aktarılmış; sistemde aktif olarak faydalanan eğitim fayda sahibi çocuk sayısı 1.896.380'e ulaşmıştır.

ŞNT Sağlık için ise; ödeme miktarı 0-6 Yaş arası erkek ve kız çocukları için sağlık kontrollerinin yaptırılmasından sonraki ödeme döneminde olmak üzere aylık 20 YTL'dir. Anne adaylarına verilen ŞNT sağlık yardımı kapsamında 2005 yılında 784.860 YTL kaynak aktarılmıştır. 2006 yılı içinde 22.476 anne adayına 728.647 YTL; 2007 yılında

30.662 anne adayına 665.615 YTL; 2008 Mayıs ayı itibarıyla ise 34.596 anne adayına 263.917 YTL kaynak aktarılmıştır. Toplamda ise sadece 2008 yılı Eylül sonu itibarıyla 341.690.242,98 YTL² kaynak aktarılmıştır.

Bu yardım programının rakamları incelendiğinde, başlangıç yılı 2003'ten bugüne kadar hayli mesafe kat edildiği, yardım yapılan kişi sayısından görülmektedir. ŞNT Yardım Programı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yoğun başvuru olmasından ve çocuk sayısının diğer bölgelerle karşılaştırıldığında daha fazla olmasından dolayı bu bölgelerde daha yoğun olarak uygulanmaktadır.

2 SYDGM, Şartlı Nakit Transferleri Sağlık Yardımları, Şnt Eğitim Yardımları <http://www.sydgm.gov.tr/sydtf/web/gozlem.aspx?sayfano=176,181> (Kasım 2008)

Çocuk parası adıyla bilinen Şartlı Nakit Transferinin, hedeflediği kitle olan yoksul kesim üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu, gerek Dünya Bankası gerekse Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından yapılan etki analizleri ile incelenmiş ve programın gayet etkili ve başarılı bir yardım türü olduğu, hedef kitlesine ulaşmada gerekli başarıyı sağladığı belirtilmiştir.

Bu yardımların farklı bir yönü ise, pozitif cinsel ayrımcılık ölçütüne sahip olarak kız çocuklarına erkek çocuklardan yüksek miktarda yardım yapılması ve babalara değil annelere yardımın yapılmasıdır.

Yenilenmiş sosyal ajanda:

21. Yüzyıl Avrupa'sında fırsatlar, erişim ve dayanışma

Çeviren: Başak AKIN

Mütercim

AB, geçmiş 50 yıl boyunca ortaya çıkan sosyal zorluklara, sağlam bir makro ekonomik politika çerçevesinde büyüme ve istihdamı canlandırarak, cinsiyet eşitliğini teşvik ederek, çalışma koşullarını iyileştirerek ve bölgesel eşitsizlikleri çözüp, ekonomik değişikliğe uyum sağlamaya yardımcı olup sosyal dayanışmayı sağlayarak başarılı bir şekilde cevap vermiştir.

Teknolojik gelişmeler, küreselleşme ve yaşlanan bir nüfus Avrupa toplumlarını değiştirmektedir. Son yıllarda, değişimin hızı artmıştır. Avrupalılar, yeni aile düzeni ve çalışma şekilleri içinde daha uzun ve daha sağlıklı hayatlar yaşamaktadır. Değerler ve nesiller arasındaki ilişkiler değişmektedir. Avrupalılar eşsiz fırsatlarla, daha fazla seçenekle ve gelişmiş yaşam koşullarıyla karşılaşmaktadır. Avrupa Birliği, bilhassa büyüme ve istihdam, daha geniş kapsamlı pazar bütünleşmesi ve makro-ekonomik istikrar için Lizbon Stratejisi sayesinde, istihdam ve hareketliliği canlandırarak bu fırsatları yaratmaya yardımcı olmuştur.

Aynı zamanda, kati gerçekler karşımızda durmaktadır: çok fazla sayıda insan faal değildir veya işsizdir ve çok fazla sayıda genç insan okulu erken terk etmektedir ve sonuç olarak hala yoksulluk ve sosyal izolasyon içinde yaşayan çok sayıda insan vardır (özellikle çocuklar ve yaşlı insanlar). Ayrıca yeni konular ortaya çıkmıştır – yaşlanan ve daha zengin bir nüfus, yaşlılık bağımlılığı ve zenginlik hastalıklarını (obezite, stres) beraberinde getirmektedir. Geniş kapsamlı bir dizi toplumsal değişikliğin yanı sıra, gıda, enerji ve mali pazarda devam eden mali çalkantı da dahil olmak üzere kıt kaynaklar için artan rekabetle beraber 2008 yılı küresel ekonomik durgun-

luğa şahit olmaktadır. AB ekonomisi bu dış kaynaklı şoklar karşısında sabit değerde olması gerekirken, gıda ve petrol fiyatlarındaki büyük artışlar da dahil olmak üzere bu yakın zamandaki gelişmeler endişe doğurmaktadır. Yoksullar oransız olarak bu gelişmelerden etkilenmektedir. Buna ek olarak, kamuoyu yoklamaları Avrupalıların yaşam kalitelerinden genel olarak memnun olduğunu gösterse de, onlar da gelecek hakkında endişeliler ve gelecek yıllarda çocuklarının durumlarının daha kötü olmasından korkuyorlar.

Sosyal politikaların bu değişen gerçeklere ayak uydurması gerekmektedir – esnek ve deği-

şikliklere duyarlı olmalıdırlar. Yönetişimin bütün aşamaları bu zorluğa ulaşması gerekmektedir.

Sosyal alandaki eylemler, esas olarak Üye Devletlerin sorumluluğundadır ve ulusal ve yerel düzeyde vatandaşların en yakınına getirilmesi gerekmektedir. AB'nin sosyal alandaki yetkileri ve sorumlulukları sınırlıdır. Ancak, ortak değerleri, kuralları ve dayanışma mekanizmasının karışımıyla Avrupa Birliği, Üye Devletler ve paydaşlarla ortaklık içinde çalışmaya koyulmaktadır ve sosyo-ekonomik değişimi, özellikle küreselleşme ve teknolojiden kaynaklanan değişimi yürütmek için işbirliğini teşvik etmektedir. AB, geçmiş 50 yıl boyunca ortaya çıkan sosyal zorluklara, sağlam bir makro ekonomik politika çerçevesinde büyüme ve istihdamı canlandırarak, cinsiyet eşitliğini teşvik ederek, çalışma koşullarını iyileştirerek ve bölgesel eşitsizlikleri çözüp, ekonomik değişikliğe uyum sağlamaya yardımcı olup sosyal dayanışmayı sağlayarak başarılı bir şekilde cevap vermiştir.

Şu anki zorluk, yenilenmiş bir sosyal gündemi takip ederek bu güçlü zemin üzerine inşa etmektir. Temel amaçlar Anlaşma'da belirlenmiştir. Bunları başarmanın yolları yenilenmelidir. Odak noktası, bireylerin kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerini sağlama ve aynı zamanda bunu yapabilecek olanlara da yardım etme üzerinde olmalıdır.

Bu gündem, geleneksel sosyal alanlara mahkûm kalmamalıdır; ortak ve çok boyutlu olması, iş piyasası politikalarından eğitim, sağlık, göç ve kültürler arası diyaloga kadar geniş bir alanı kapsamalıdır. Gerçek şudur ki AB ve ulusal düzeydeki ekonomik ve sosyal eylemler sağlama ve tamamlamadır. Bu nedenle bu yenilenmiş sosyal gündem Büyüme ve İstihdam için Lizbon Stratejisi ile tamamen uyumludur ve bu Stratejiyi güçlendirmektedir.

Bu Tebliğ'de düzenlenen yenilenmiş sosyal gündem **fırsatlar, erişim ve dayanışma** etrafında oluşturulmaktadır. Ortaya çıkan fırsatlar daha fazla ve daha iyi iş imkânları yaratmak ve refahı arttırmak için devamlı bir çaba gerektirmektedir. Bu durum engellerin kaldırılması, hareketliliğin kolaylaştırılması, ayrımcılıkla savaşılması, cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi, ailelerin desteklenmesi ve sosyal dışlanmanın yeni biçimlerinin üstesinden gelinmesi anlamına gelmektedir. Fırsatlardan yararlanmak için, bireylerin eğitim, sağlık, sosyal hizmetlere erişmesi gerekmektedir. Bireylerin yaşadıkları toplumlara aktif olarak katılabilmeleri ve uyum sağlayabilmeleri gerekmektedir. Değişimin hızıyla başa çıkamayan ve bu hızın gerisinde kalan bireylerin ve bölgelerin desteğe ihtiyacı vardır. Bu yüzden, yenilenmiş sosyal gündem yoksulluk ve sosyal dışlanma ile savaşmak ve bireylere küreselleşme ve teknolojik değişimlere uyum sağlamasına yardım etmek amacıyla yeni yollar

araştırmak için dayanışmayı kuvvetlendirici çabalardan biridir. Bunu gerçekleştirmek için, Avrupa Birliği politika çerçevelerini belirlediği yöntemde, yasalarında, en iyi uygulamaların değiş tokuşunda insanların bir araya getirilmesinde ve yeni yaklaşımların katalize edilmesinde değişiklik yapmak durumundadır.

Bu yenilenmiş sosyal gündem Komisyon tarafından 2007 yılında Avrupa'nın değişen "sosyal gerçekliği" hakkında değerlendirme yapmak amacıyla başlatılan geniş kamu danışmanlığının¹ sonuçlarını göz önünde bulundurmaktadır. Bu gündem, Avrupa Komisyonu'nun **Fırsatlar, Erişim ve Dayanışma: 21. Yüzyıl Avrupa'sı için Yeni Bir Sosyal Vizyonuna Doğru**² adlı yeni Tebliği'nde tanımlanan öncelikli alanlarda bir dizi somut önlem başlatmaktadır.

Fırsatlar, Erişim ve Dayanışma İçin Yenilenmiş Sosyal Gündem: Amaçlar

Yenilenmiş Sosyal Gündem birbiriyle ilişkili eşit öneme sahip üç amaca dayanmaktadır:

Fırsat Yaratmak: Fırsat yaratmak daha çok ve daha iyi iş imkânları oluşturmak ve hareketliliği kolaylaştırmak demektir. Her bir bireyin eşit değere sahip olduğu düşünüldüğü toplumlarda hiçbir engel insanları durdurmamalıdır. Bu durum, Avrupa'nın çeşitliliğine

¹ http://ec.europa.eu/citizens_agenda/social_reality_stocktaking/index_en.htm
² COM(2007) 726, 20.11.2007

saygı duyarken, hem açık hem de dolaylı ayrımcılıkla uğraşırken ve ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile savaşırken kendi potansiyellerini geliştirmek için herkese fırsat sağlanması anlamına gelmektedir.

Erişim Sağlamak: Yaşamda çok farklı başlama noktaları verilmiş fırsatlar en dezavantajlı gruplar için erişimi geliştirmeden sağlanamaz. Bütün vatandaşlar başlangıç noktalarında eşitsizliklerin üstesinden gelmeye yardımcı olacak ve herkesin daha uzun ve sağlıklı yaşamlara sahip olmasını sağlayacak iyi kaliteli eğitime, sosyal korumaya, sağlığa ve diğer hizmetlere erişime sahip olmalıdır. Bütün Avrupalılar eğitime ve yaşam boyu beceri geliştirmeye (örneğin, ikinci şans okulları veya yaşam boyu öğrenme) erişebilmelidir. Böylece değişime uyum sağlayabilir ve yaşamlarının farklı noktalarında yeni bir başlangıç yapabilirler.

Dayanışmanın Gösterilmesi: Avrupalılar sosyal dayanışmaya karşı bir bağlılığı paylaşmaktadırlar: nesiller, bölgeler, daha zenginler ve daha az zenginler ve daha zengin ve daha az zengin Üye Devletler arasında. Dayanışma Avrupa toplumunun nasıl işlediğinin ve Avrupa'nın dünyanın geri kalanıyla nasıl ilişki kurduğunun bir parçasıdır. Fırsatın gerçek eşitliği hem erişim hem de dayanışmaya dayanmaktadır. Dayanışma dezavantajlı olanlara – açık, hızla değişen bir toplumdaki fayda elde edemeyen-

lere – yardım eden faaliyetleri içermektedir. Sosyal içerme ve bütünleşmenin, katılım ve diyalogun teşvik edilmesi ve yoksullukla mücadele edilmesi anlamına gelmektedir. Küreselleşme ve teknolojik değişimlerden doğan geçici sorunlara maruz kalan kişilere destek verilmesi demektir.

Komisyon, sosyal ve ilgili alanlarda aday ve potansiyel aday ülkelerle işbirliğine devam edecektir. Küreselleşmenin sosyal boyutunu teşvik etmeyi amaçlayan uluslararası çabalara katkıda bulunacaktır. Ayrıca, istihdam ve Avrupa Komşuluk Politikası'nın ortak ülkeleri ve gelişen ekonomiler de dahil olmak üzere, ikili ve bölgesel formda sosyal işler üzerine siyasi diyalogu yürütmeye devam edecektir.

Bu amaçlara ulaşmak için yapılacak eylemler esasen ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde Üye Devletlerin sorumluluğundadır. Eylemlerin kapsamı geniştir ve öncelik ayarlarını gerektirmektedir. Bu yüzden, bunu takip eden gündem, AB eylemlerinin yerinde hizmet ve ölçülülük ilkelerine açık bir katkı değer ve bütün bir saygı gösterdiği önemli alanlara katılım ve sivil diyalogun yanı sıra gençlik, beşeri sermaye, daha uzun ve daha sağlıklı yaşamlar, hareketlilik, sosyal içerme, ayrımcılıkla mücadele

ve eşit fırsatlar – odaklanmaktadır. Bu alanların her birindeki eylemler fırsatlar, erişim ve dayanışma amaçlarına katkıda bulunmaktadır. Bunlar, AB'nin politika çerçevelerini belirlediği yöntemde, yasalarında, en iyi uygulamaların değiş tokuşunda, insanların bir araya getirilmesinde ve yeni yaklaşımların katalize edilmesinde yenilik yapma ve geliştirme ihtiyacını yansıtmaktadır.

Yoksulluk ve sosyal dışlanmayla mücadele

78 milyon Avrupalı veya AB nüfusunun %16'sı yoksulluk riski altındadır. Yoksulluk özellikle işsizleri, engellileri ve yaşlıları vurmaktadır; kadınlar da oransız olarak risk altındadır. İş sahibi olmak bile yoksulluğa karşı bir garanti değildir: İş sahibiyken yoksul olma olasılığı %8 artmıştır ve çalışanların da risk altında olduğunu göstermektedir. Bazı grupların istihdam, öğretim, eğitim, barınma ve sağlığa erişimini engelleyen durumlar ve mali caydırıcılar vardır. Avrupa Birliği aktif içermeyi teşvik etmek için yoksullukla mücadelenin bir parçası olarak iş piyasası bütünleşmesi, özellikle iş piyasasından uzak olanlar için yaşam boyu öğrenmeyi de içeren çabaları koordine etmeye yardımcı olmaktadır. Komisyon, ayrıca tek pazar ve rekabet kurallarının sosyal ekonomi girişimleri (kooperatifler, ortak girişimler gibi) tarafından sağlananlar da dahil olmak üzere kaliteli, erişilebilir ve sürdürülebilir sosyal

hizmetlerin gelişmesine olanak sağlamasını temin etmek için çalışmaktadır.

Daha sonraki eylem:

Komisyon, paketin bir parçası olarak Kamu Yararına Sosyal Hizmetler üzerine ilk iki yıllık raporunu sunacaktır ve 2008/2009 döneminde;
⇒ gelir desteği, iş piyasasına bağlantılar ve kaliteli hizmetlere daha iyi erişim sorularını kapsayan aktif içerme üzerine bir Tavsiye kararı sunacaktır. 2010 içerme ve yoksullukla mücadele Yılı AB ve Üye Devletler tarafında Avrupa Komisyonu Anlaşması'nın temel amaçlarına yenilenmiş bir politik bağlılık için fırsat sunacaktır;
⇒ Avrupa'nın en muhtaç insanları için gıda yardımı programını yeniden şekillendirecek ve önemli ölçüde genişletecektir. Program, 2006 yılında 13 milyondan fazla kişiye gıda sağlamıştır ve artan gıda fiyatları kapsamında daha da önemli hale gelmiştir.
⇒ dijital okur yazarlığı geliştirmek, yetersiz hizmet alan³ yerlerde geniş bant dağıtımını genişletmek ve dijital farkları çözüme ulaştırmak amacıyla bilgi toplumuna⁴ daha iyi bir erişim sağlamak. Bu eylem mali içermeyi teşvik etmeyi planlamaktadır ki böylece AB içerisinde herhangi birinin basit bir banka hesabına erişimi olanaksız kılınsın.

Küresel Sahne Fırsatlar, Erişim ve Dayanışma

3 COM(2006) 129, 203.2006
4 COM(2007) 694,8.11.2007

Avrupa Birliği, işçileri, tüketicileri ve çevreyi koruyan yüksek sosyal standartları teşvik etmek amacıyla ulusal ve uluslararası ortaklarla işbirliği yapmaktadır. Eşgüdümlü AB eylemleri uluslararası gündemi oluşturmaya yardımcı olmaktadır ve küreselleşmenin olumlu etkilerinden yararlanmaktadır. Komisyon, harici olarak sosyal politikalarının tasarımına ve küresel olarak iç politikalarının sosyal etkilerine gittikçe daha fazla önem verecektir.

Komisyon, sosyal ve ilgili alanlarda⁵ aday ve potansiyel aday ülkelerle işbirliğine devam edecektir. Küreselleşmenin sosyal boyutunu teşvik etmeyi amaçlayan uluslararası çabalara katkıda bulunacaktır. Ayrıca, istihdam ve Avrupa Komşuluk Politikası'nın ortak ülkeleri ve gelişen ekonomiler de dahil olmak üzere, ikili ve bölgesel formda sosyal işler üzerine siyasi diyalogu yürütmeye devam edecektir. Komisyon, dış ilişkilerinin, ticaretinin ve kalkınma politikalarının en geniş anlamda fırsatları, erişimi ve dayanışmayı AB sınırları dışında teşvik etmeye yardımcı olacağını temin edecektir.

Komisyon, AB ve üçüncü ülkeler arasındaki anlaşmalara iyi çalışmalarını ve sosyal endişeleri dahil edecektir ve ticaret ve ticarete ilişkin politikaların sosyal boyutunu (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi ve Serbest Ticaret Anlaşması müzakerele-

5 Örneğin; "Batı Balkanlar: Avrupa perspektifini Geliştirme" Komisyon Tebliği'ne bakınız COM(2008) 127, 5.3.2008

78 milyon Avrupalı veya AB nüfusunun %16'sı yoksulluk riski altındadır. Yoksulluk özellikle işsizleri, engellileri ve yaşlıları vurmaktadır; kadınlar da oransız olarak risk altındadır.

ri yoluyla da dahil olmak üzere) güçlendirecektir.

Kalkınma ve dış politikalar ve yardım sosyal koruma sistemlerinin gelişmesi, iş piyasasının modernleşmesini desteklemek ve küreselleşmenin ve iklim değişikliğinin sosyal boyutuna hitap eden uluslararası çabalara katkıda bulunmak için kullanılacaktır.

Daha sonraki eylem:

Komisyon, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve diğer ortaklar ile işbirliği yolunu da içeren iyi çalışmalar ve bütün ilgili AB politikalarının yönlendirilmesi için uluslararası olarak uzlaşmış gündemi teşvik etmek için bağlılığını yeniden teyit etmektedir (2006 yılından beri kaydedilen gelişmeyi gösteren ekli rapora bakın). Komisyon ayrıca bütün Üye Devletleri ILO tarafından güncel olarak sınıflandırılmış ILO Konvansiyonu'nu onaylayarak ve uygulayarak örnek teşkil etmelerini istemektedir.

Komisyon, bütün ilgili paydaşlarla işbirliği içinde Kurumsal Sosyal Sorumluluğu teşvik etmeye devam edecektir.

(Brüksel, 2.7.2008, COM.)

Ülkemizdeki Sosyal Yardımları İyileştirme Çalışmalarının Değerlendirmesi¹

Dr. Selim COŞKUN

Başbakanlık Danışmanı

Samet GÜNEŞ

Sosyal Yardım Uzman Yardımcısı

Giriş

Refah devletindeki radikal değişim, artan kronik işsizlik, aile yapısının değişmesi, nüfusun hızla yaşlanması gibi gelişmeler sosyal yardımların önemini artırmaktadır. Sosyal yardımlar aileleri ve bireyleri aşırı ekonomik zorluklardan ve sosyal dışlanmadan koruyan son çare önlemleridir. Bu nedenle sosyal yardımların özellikle kriz dönemlerinde daha etkin bir şekilde yönetilmeleri adeta bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sosyal yardımların daha etkin ve koordineli olarak yönetilmesine yönelik olarak geliştirilen projeleri değerlendirmektir. Bu doğrultuda, ülkemizdeki sosyal yardımlarla ilgili kurumların faaliyetlerine yer verilmekte, nihai olarak da ülkemizdeki sosyal yardımların

sorunları ışığında iyileştirme çabaları ele alınmaktadır.

Ülkemizde Sosyal Yardımlar ve Sosyal Yardım Kuruluşları

Bazı özellikleri açısından, Türk refah rejimi Güney Avrupa tipinin özelliklerini taşımaktadır (Gough, 1996). Sistematik sosyal yardım şeması olmaması nedeniyle risk durumunda pek çok kişi aile yardımları ile ayakta durmaya çalışmaktadır. Diğer bir deyişle aile temelli olması Türk sosyal yardım sisteminin en belirgin özelliklerinden birisidir. 1976'da yürürlüğe giren Emekli Sandığına bağlı olan Özürlüler ve Yaşlılık Yardımı rejimi bunu açık bir şekilde göstermektedir. Yardımlardan yararlanabilmenin şartları bir güvenlik sistemine dâhil olmama, gelir getirici mülkü veya başka bir geliri

olmama ve kendine bakacak bir yakını olmama olarak belirtilmektedir. Bundan da anlaşılacağı üzere yaşlıların yakınları ona bakmakla yükümlü addedilmektedir. Buğra ve Keyder'e göre Türkiye'nin hem kapsam hem de bütçe olarak sosyal yardım alanında en önemli kurumu olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonunun (SYDF) kuruluş ve işleyişinde de aile temel alınmaktadır (Buğra ve Keyder, 2006: 222). Türk sosyal yardım sisteminin diğer bir belirgin özelliği çok parçalı bir yapıya sahip olmasıdır. Bu alanda aşağıda ele alındığı üzere çok sayıda kurum faaliyet göstermektedir. Bu kurumlar arasında yeterli eşgüdümün olmaması ve bunun bir sonucu olarak yardımlardaki mükerrerlikler Kalkınma Planı, Özel İhtisas Komisyonu raporları, Orta Vadeli Programlar ve Or-

tak İçerme Belgesi (JIM) gibi resmi belgelerde ele alınmaktadır. Pek çok ülkede sosyal yardımların GSMH'ye oranı ve yararlanıcı sayısında bir artış olmuştur. Ülkemizde de sosyal hizmet ve yardımlara olan ihtiyaç, göç, kentleşme, aile yapısında meydana gelen değişim, nüfus artışı ve işsizlik gibi nedenlerle artarak devam etmektedir. 2004 yılında toplam kamu sosyal yardım harcamalarının GSYİH'ya oranı yüzde 0,66 iken, bu oran 2006 yılında yüzde 1,09'a yükselmiştir. Sosyal yardımlar kapsamında değişik kurumlar tarafından ihtiyaç sahibi gruplara (yaşlılar, özürlüler, çocuklar ve yoksul aileler vb.) eğitimden sağlığa, gıdadan proje desteklerine kadar pek çok yardım ve sosyal destek sağlanmaktadır (2007 Yılı Programı, 2006).

Kurumlar

Yukarıda da belirtildiği üzere sosyal yardım alanında çok sayıda kurum faaliyet göstermektedir. Bu kurumlar ya doğrudan doğruya sosyal yardım ve hizmet alanıyla görevlidir ya da kendi görev alanlarına ek olarak parasal transferler yaparak yoksullukla mücadele çalışmalarında bulunmaktadır. Bu kurumların isimleri aşağıdaki gibidir:

Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı

Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü

Yerel Yönetimler

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı

Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) hem kaynak bakımından hem de yardım ve projelerinin kapsadığı kesimler açısından sosyal yardım alanında Türkiye'nin en önemli kurumudur.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF), 3294 Sayılı Yasa ile 1986 yılında Başbakanlığa bağlı olarak kurulmuştur. SYDTF Fonunun faaliyetleri, kurulduğu 1986 yılından 2004 yılı sonuna kadar, Başbakanlık bünyesinde faaliyet gösteren "Genel Sekreterlik" tarafından, hem Başbakanlık personeli hem de diğer bakanlık ve kurumlardan görevlendirilen personel marifetiyle yürütülmüştür.

Fonun kuruluş amacı, 3294 sayılı Kanunun 1'inci maddesinde;

"Fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan

kişilere yardım etmek, yoksulluk içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlara yardım etmek, sosyal adaleti pekiştireci önlemler olarak, gelir dağılımının iyileştirilmesine katkı sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmek" şeklinde hükme bağlanmıştır.

Bu yasayı uygulamak amacıyla 5263 sayılı ve 01.12.2004 tarihli Kanunla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Genel Müdürlük, taşradaki sosyal yardım faaliyetlerini ülke genelinde tüm il ve ilçe bazında oluşturulmuş toplam 973 adet Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Söz konusu Vakıflar, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun amacına uygun çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi kimselere yardım yapmakla görevlendirilmişlerdir. Bu kapsamda anılan yasanın 7nci maddesi uyarınca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunda toplanan kaynağın ülke çapında ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni olarak dağıtılması Vakıflar tarafından yapılmaktadır.

Vakıfların yürütme organı olan Mütevelli Heyetleri yönetim modeli esasına göre kamu görevlileri, yerel yönetim temsilcileri, STK temsilcileri ve hayırsever vatandaşlardan oluşmaktadır. Vakıfların kuruluş bulduğu yerin Mülki İdare Amirleri Vakfın tabi başkanı olup, Mütevelli Heyeti illerde; Belediye Başkanı, Defterdar, İl

Millî Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, İl Tarım Müdürü, İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürü ve İl Müftüsünden oluşmaktadır. İlçelerde ise; Belediye Başkanı, Mal Müdürü, İlçe Millî Eğitim Müdürü, Sağlık Bakanlığının İlçe Üst Görevlisi varsa İlçe Tarım Müdürü ve İlçe Müftüsü Vakfın Mütevelli Heyetini teşkil etmektedir. Ayrıca gerek il gerekse ilçelerde her faaliyet dönemi için; Köy ve Mahalle Muhtarlarının kendi aralarından seçecekleri birer muhtar üye, ilde/ilçede kurulu ve 3294 sayılı Kanunda belirtilen amaçlara uygun faaliyette bulunan Sivil Toplum Kuruluş yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri temsilci (ilde 2, ilçede 1 temsilci) ve hayırsever vatandaşlar arasından İl Genel Meclisinin seçeceği iki kişi Vakıfların Mütevelli Heyetinde görev almaktadır.

SYDGM'nin SYD Vakıfları eliyle yürüttüğü sosyal yardımlar eğitimden sağlığa, gıda yardımından yakacak yardımına kadar pek çok alanı kapsamaktadır. Ayrıca, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızın kendi ayakları üzerinde durması amacıyla yönelik olarak sosyal proje destekleri de verilmektedir. Bu projeler, hayvancılık, istihdam eğitimi, geçici istihdam, iş yeri açma ve tarım gibi pek çok alanı kapsamaktadır. Vakıfların cari harcamaları ile ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan vatandaşlarımızın temel ihtiyaçlarının yerinde karşılanmasına çeşitli sosyal yardımların yapılması

amacıyla il/ilçe SYD Vakıflarına Fon'dan her ay periyodik olarak kaynak aktarılmaktadır. Bu aktarmalar TÜİK tarafından belirlenen sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine göre yapılmaktadır. Daha açık bir deyişle sosyo-kültürel açıdan daha az gelişmiş bölgelere nüfusuna oranla daha fazla kaynak aktarılmaktadır. Bu kapsamda Doğu ve Güney Doğu Bölgelerine % 50 daha fazla periyodik aktarma yapılmaktadır (SYDGM, 2008; 41-47).

Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK)

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, kanunla kendine verilen sosyal hizmet faaliyetleri dışında, Ayni-Nakdi Yardım Yönetmeliğine dayanarak sosyal yardım faaliyetlerinde de bulunmaktadır. Genel Müdürlükçe, yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük seviyede dahi sürdürmekte güçlük çeken kişilere ve ailelere kaynakların yeterliliği ölçüsünde ayni ve nakdi yardımlar yapılmaktadır.

SHÇEK tarafından sağlanan yardım türleri geçici ayni-nakdi yardımlar, 6 ay süreli nakdi yardımlar, 1 yıl süreli nakdi yardımlar, uzun süreli nakdi yardımlardan oluşmaktadır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından kişi başına aylık olarak yapılan nakdi yardım miktarı kişi başına 2005 yılı başında 76,19

YTL iken, 2006 yılının ikinci yarısında 170,03 YTL'ye yükseltilmiştir. Ayni-Nakdi Yardım Yönetmeliği doğrultusunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından 2005 yılında yaklaşık 20 bin kişiye toplam 16 milyon YTL tutarında ayni-nakdi yardım ödemesi yapılmıştır (2007 Yılı Programı,2006: 213-214).

Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü

8 Haziran 1984 tarih ve 227 Sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurumsal bir yapıya kavuşturulan Vakıflar Genel Müdürlüğü Başbakanlığa bağlı bir kuruluş olup, söz konusu kanundan aldığı yetkiyle sosyal hizmet ve yardım alanında da faaliyetlerde bulunmaktadır.

227 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9'uncu maddesinde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün ana hizmet birimleri düzenlenmiştir. Söz konusu daire başkanlıklarından bir tanesi de Hayır İşleri ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı'dır.

Aynı KHK'nin 13'üncü maddesinde Hayır İşleri ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı'nın görevleri sayılmıştır. Bu görevler "vakfiyelerde yer alan hayır şart ve hizmetleri yerine getirmek" ve "gerekli yerlerde öğrenci yurtları, aş ocağı, eğitim tesisleri açmak, yönetimini sağlamak,

imkânları ölçüsünde muhtaç sakat ve âmâlara aylık bağlamaktır.

227 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 13'üncü maddesine dayanılarak "Muhtaç Aylığı ve Vakıf İmaret Yönetmeliği" çıkarılmıştır. Vakıflar Genel Müdürlüğünce, vakfiyelerde yer alan hayır şartlarının yerine getirilmesi amacıyla kanunda belirtilen şartlara haiz ihtiyaç sahiplerine Muhtaç Aylığı ve Vakıf İmaret Yönetmeliği hükümlerine göre aylık bağlanmaktadır. 227 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Muhtaç Aylığı ve Vakıf İmaret Yönetmeliği hükümleri uyarınca, 2006 yılında 5 bin muhtaç, özürlü ve yetime aylık 218,84 YTL ödenmektedir. Ayrıca, Türkiye genelinde toplam 94 imarete 51.705 kişiye kuru gıda ve sıcak yemek hizmeti verilmektedir (2007 Yılı Programı, 2006: 213).

Başbakanlık Özürllüer İdaresi Başkanlığı

25 Mart 1997 tarih ve 571 sayılı "Özürllüer İdaresi Başkanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile kurulan Özürllüer İdaresi Başkanlığına bağlı şekilde faaliyetlerini yürütmektedir.

Özürllüer İdaresi doğrudan parasal transfer yapmamakla birlikte, verdiği "özürllü kimlik kartı" ile özürllü vatandaşlara yardım yapılmasını sağlamaktadır. Söz konusu karta sahip olan vatandaşlarımıza 2022 sayılı "65 Yaşını Doldurmuş

Muhtaç Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun" gereğince Emekli Sandığı vasıtasıyla 3 aylık maaş ödenmektedir.

Yerel Yönetimler

Avrupa Birliği'ne adaylık sürecinde önemli bir olgu olarak karşımıza çıkan Yerellik (Subsidiarity) kavramı kamu hizmetlerinin sunulmasında halka yakınlığı esas almakta ve söz konusu hizmetlerin sunulmasında yerel yönetimleri "genel yetkili" kılmaktadır.

Bu ilkenin ülkemizdeki yansımaları yerel yönetim reformu olarak bilinen ve Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediye Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanunu'nda değişiklik yapılması ile kendini göstermektedir. Söz konusu kanunlarda yapılan değişikliklerle yerel yönetimlere sosyal yardım ve hizmet alanlarında da görevler verilmiştir.

07.12.2004 tarihinde kabul edilen 5272 sayılı Belediye Kanununda belediyenin görevlerinin tanımlandığı 14'üncü maddede "Belediye, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla,.....sosyal hizmet ve yardım....yapar ve nüfusu 50 bini geçen belediyeler, çocuklar ve kadınlar için koruma evleri açar" denilmekte ve devamında da ".....Hizmet sunumunda özürllü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumunda uygun yöntemler uygulanır" ifadesi kullanılarak belediyelere dezavantajlı gruplara yönelik sosyal

hizmet ve yardım faaliyetleri yapma sorumluluğu verilmektedir.

Ayrıca aynı kanunun 38. maddesinde belediye başkanının görev ve yetkileri tanımlanırken "Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürllüer yönelik hizmetleri yürütmek ve özürllüer merkezi oluşturmak" görev ve yetkisi verilerek belediyelere sosyal yardım yapma görevi verilmiştir. Yine belediye giderlerinin tanımlandığı 60'ıncı maddede "dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürllüer yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" yer almaktadır.

22 Şubat 2005 tarihinde çıkarılan "İl Özel İdaresi" yasasında da sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin maddeler bulunmaktadır. Belediye yasasına benzer şekilde İl Özel İdaresi yasasının da 6'ıncı maddesinde Özel İdarenin görev, yetki ve sorumlulukları sayılırken " İl Özel İdaresi mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla;..... sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları açılması" göreviyle sorumlu kılınmıştır. Özel İdare bütçesinde gider kalemi olarak sayılmış olan yoksul ve muhtaç vatandaşlara yönelik sosyal yardımları yapma yetkisi Valiye verilmiştir. Aynı düzenlemeler 10 Temmuz 2004 yılında çıkarılan Büyükşehir Belediye Kanunu'nda da bulunmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş, Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca sosyal yardım yapmaktadır. 2002 yılı sonu itibarıyla 24,48 YTL olan aylık ödeme tutarı, 2006 Temmuz ayı itibarıyla 67,78 YTL'ye yükseltilmiştir (2007 Yılı Programı, 2006).

Sağlık Bakanlığı

18.06.1992 tarihli ve 3816 sayılı "Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılması Hakkında Kanun" kapsamında hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında bulunmayan ve bu kanunun öngördüğü usul ve esaslar çerçevesinde belirlenecek aylık geliri veya aile içindeki gelir payı 1475 sayılı İş Kanununa göre belirlenen asgari ücretin vergi ve sosyal sigorta primi dışındaki miktarının 1/3'ünden az olan ve Türkiye'de ikamet eden Türk vatandaşlarının Türkiye'deki yataklı tedavi kurumlarında yatarak görecekları tedavi hizmetlerini ve her türlü masrafları yer almaktadır.

Öte yandan, herhangi bir sağlık güvencesi altında olanlara bağımlı olarak sağlık hizmetlerinden yararlanması gerekenler, silâh altında bulunanlar ve sağlık güvencesi olan yüksek öğrenim öğrencileri bu Kanun

kapsamı dışındadır. 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılması Hakkında Kanun uyarınca, Sağlık Bakanlığı tarafından muhtaç vatandaşlara sağlık yardımları yapılmaya devam edilmektedir. 2005 yılında yeşil kart sahipleri için yapılan toplam harcama miktarı 1.701 milyon YTL'dir. 2006 yıl sonu itibarıyla toplam yeşil kart harcamasının 2.835 milyon YTL olması beklenmektedir (2007 Yılı Programı, 2006: 213–214)

Sozial Yardımların İyileştirilmesi Çabaları

Yukarıda da belirtildiği gibi Türkiye'de sosyal yardım alanında faaliyet gösteren çok sayıda kurum olup, sosyal yardım sistemi çok parçalı bir görünüm arz etmektedir. Beş yıllık Kalkınma Planları, Özel İhtisas Komisyonu Raporları ile çeşitli ulusal program ve belgelerde ülkemizdeki sosyal yardım uygulamalarında karşılaşılan sorun alanları olarak;

Ülkemizde sosyal yardımlara ilişkin çok fazla sayıda yasa bulunması, bu yasalar kapsamında yapılan yardımların isimleri sosyal yardım olmasana karşın, içerik yönünden sosyal yardım niteliğini taşıması,

Bu yasal düzenlemelerin doğal sonucu olarak sosyal yardım uygulayan çok fazla kurum ve kuruluşun varlığı ve buna bağlı olarak uygulamada çok başlı-

lığın ve hizmette mükerrerliğin ortaya çıkması,

Sosyal yardımlardan yararlanan bireylere ilişkin bir merkezi bilgi ağı olmaması,

Her kurum veya kuruluşun yardımdan yararlanacak olanlara yönelik önceliklerinin farklı olması; ortak norm ve standartlar bulunmaması,

Türkiye ölçeğinde mutlak yoksulluk tanımlarının bilimsel ölçütlere göre belirlenememiş olması,

Sosyal politikada yerel uygulayıcıların yetersiz kalması ve

Yardımların günün koşullarına göre yetersiz kalması gösterilmektedir.

Son yıllarda daha etkin bir sosyal yardım sistemi oluşturulması yönünde önemli projeler geliştirilmiştir. Bunlardan en önemlisi Bilgi Toplumu Stratejisi kapsamında Yüksek Planlama Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazete'de yayımlanan ve 2006- 2010 dönemi Eylem Planında yer alan "Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri" Projesidir. Söz konusu projenin sorumluluğu SYDGM'ye verilmiş olup, pek çok kuruluşun projenin paydaşları arasında yer almaktadır. Bu kurumlar; İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TÜİK, Sağlık Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, SHÇEK, Valilikler, Yerel Yönetimler ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili Sivil toplum kuruluşlarıdır (DPT, 2006: 20). Söz konusu proje çerçevesinde;

Devlet tarafından verilen tüm sosyal yardımların tek çatı altında toplanması,

Sosyal yardımlarla ilgili veri tabanları entegre edilerek hane halkı yaklaşımı geliştirilmesi,

Özürülüler veri tabanı da dahil olmak üzere veri tabanları arasında bilgi paylaşımı ve etkin denetim sağlanması,

Vatandaşlara sosyal yardımlarla ilgili tüm bilgilerin tek noktadan ulaştırılması, böylece sosyal yardım konusunda etkin yönlendirme yapılabilmesi,

Oluşturulacak karar destek sistemi ile sosyal güvenlik politikalarının desteklenmesi hedeflenmektedir (Dayanışma: 2008).

Yardımların daha etkin yapılmasına ilişkin diğer bir proje "Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Geliştirilmesi Projesi"dir. Projenin başlıca amacı oluşturulacak bir puanlama formülü ile sosyal yardım ve proje desteklerinden yararlanacak vatandaşların objektif kriterlere göre belirlenmesidir.

Sonuç

Ekonomik, sosyal ve demografik alanlardaki gelişmelerin bir sonucu olarak başlıca fonksiyonları aile ve bireyleri aşırı ekonomik zorluklardan ve sosyal dışlanmadan korumak olan sosyal yardımlar son yıllarda daha da önemli hale gelmiştir. Pek çok ülkede sosyal yardımların GSMH'ya oranı son otuz yılda önemli ölçüde art-

mıştır. Benzer olarak, sosyal yardımlardan yararlananların sayısında hemen her ülkede artış gözlemlenmektedir. Dünyadaki diğer bir eğilim refah devleti anlayışındaki değişimin bir sonucu olarak yardımların hak olmaktan çıkıp daha sıkı şartlara bağlanmasıdır. Yeni uygulamalarda vatandaşların haklarına vurgu yapan refah devleti yerine vatandaşların hak ve sorumluluğunu dengeleyen bir anlayış hakimdir.

Dünyada birden fazla refah rejimi mevcut olup ülkelerin sosyal yardım sistemleri büyük ölçüde bu refah rejiminin bir parçasıdır. Ülkemizin refah rejimi genel olarak Akdeniz refah rejimi grubuna dahil edilmekte; sosyal yardımlar büyük ölçüde aile dayanışmasına dayanmaktadır. Bununla birlikte son yıllarda devletin dağıttığı sosyal yardımlarda önemli artışlar olmuştur. Ülkemizde sosyal yardım alanında faaliyet gösteren çok sayıda kamu kurumu mevcuttur. Sosyal yardımların daha etkin ve eşgüdümle yönetilmesi gereği bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde genel olarak ortaya bir problem çıktığında çözüm olarak kanun çıkarmak ve yeni bir kurum oluşturmak yoluna gidilmektedir. Bu durum esasında bizim mevzuatçı ve kurumsalcı kamu yönetimi anlayışımızın bir sonucudur. Bu anlayışın problemlerimizi çözmede ne derece başarılı olduğu konusu tartışmalıdır. Bu anlayışın alternatifi bütüncül bir program ve projeler çerçevesinde yönetimin iyileştirilmesi yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda mevcut

kurumsal yapılar korunarak daha fazla işbirliği ile etkin bir yönetim geliştirilmesi esastır. SYDGM'nin sorumluluğunda, diğer ilgili tüm paydaşların katılımı ile gerçekleştirilmesi planlanan "Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi" işte bu anlayış doğrultusunda geliştirilmiştir. Söz konusu proje gerçekleştirildiğinde sosyal yardımların daha fazla eşgüdümle ve etkin olarak dağıtılması beklenmektedir.

Yardımların etkin dağıtılmasının diğer önemli bir ölçüsü de yardımların objektif kriterlere göre hakkaniyete uygun olarak gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasıdır. Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Geliştirilmesi Projesi de bu amacın yerine getirilmesine katkıda bulunacaktır.

"Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi" gerçekleştirildiğinde sosyal yardımların daha fazla eşgüdümle ve etkin olarak dağıtılması beklenmektedir. Yardımların etkin dağıtılmasının diğer önemli bir ölçüsü de yardımların objektif kriterlere göre hakkaniyete uygun olarak gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasıdır. Sosyal Yardım Yararlanıcılarının Belirlenmesine Yönelik Puanlama Formülünün Geliştirilmesi Projesi de bu amacın yerine getirilmesine katkıda bulunacaktır.

Avrupa Ülkelerinde Sosyal Yardım Politikaları:

İrlanda Örneği¹

Sosyal politika literatüründe İngiltere ve Almanya gibi ülkelerle beraber “Bütünleşmiş güvence ağına sahip refah devletleri” kategorisinde yer alan İrlanda, kişilerin ihtiyaçlarına yönelik tespit ve yardımlardan yararlanabilme konuları ile nüfusunun büyük bir kısmını içeren ve giderek daha kapsayıcı ve entegre bir sisteme doğru evirilen bir sosyal yardım-güvenlik mekanizmasına sahip bulunmaktadır. İrlanda’nın konuya ilişkin en önemli kurumlarının başında ise Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığı gelmektedir.

İrlanda'da Yoksulluk

1840'ların ortasında 3,5 milyona yakın nüfusa sahip ülkede 1 milyonun üzerinde kişi patates kıtlığı sebebiyle ölmüş ve yüz binlerce İrlandalı da ABD başta olmak üzere başka ülkelere göç etmek mecburiyetinde kalmıştır.

20. Yüzyılın başlarında ise Birleşik Krallığın bir parçası olan İrlanda'nın – endüstrileşmiş Kuzey İrlanda hariç – az gelişmiş bir ekonomiye ve nispeten yoksul bir nüfusa sahip olduğu bilinmektedir.

1920'lerde İngiltere'ye karşı bağımsızlık ve Kuzey-Güney bölünmesi gerçekleşikten sonra, 1950'lere kadar İrlanda'da ekonomik az gelişmişlik, yüksek işsizlik, yetersiz istihdam, düşük evlilik oranları, yüksek

dışarıya göç oranı, azalan nüfus, ekonomik korumacılık ("sinn fein", yalnız kendimiz yaklaşımı) ve genel olarak düşük yaşam standartları söz konusudur. 1960'larda serbest ticaret, doğrudan yabancı yatırım, ekonomik kalkınma, düşen işsizlik oranları ve dışarıya göç oranları, eğitime yatırım, altyapı, yükselen hayat standartları dikkat çekmiştir. 1970'lerde Avrupa Ortak Pazarı, Avrupa Tek Pazarı (bir grup Avrupa ülkesinin kurduğu ve malların düşük seviyede kontrolle kendi aralarında dolaşımını, alımını ve satımını sağlayan pazar) üyeliğiyle yeni bir dönem başlamış olup, bu sayede tarımda kalkınma ve üretimde artış yaşanmıştır. Yapısal fonlarla altyapıya daha fazla yatırım yapılmış ve istihdam eğitimi gerçekleşmiştir.

1980'lerde ekonomisi kötüleşmeye başlayan İrlanda'da bu dönemde, artçı petrol krizleri, yüksek işsizlik, yüksek bağımlılık oranları, yüksek dışarıya göç, devletin borçlanması ve buna paralel olarak özellikle sağlık alanında olmak üzere kamu hizmetlerinde azalma gözlenmiştir.

1990'lardan itibaren AB üyeliği ve Tek Pazara giriş (AB fonları yabancı yatırımların teşvikinde kullanıldı) yerli ve yabancı yatırımda artış, daha iyi eğitilmiş, İngilizce konuşan işgücü ülkenin ekonomik açıdan büyümesini sağlamıştır. İşçi ve işveren temsilcilerini bir araya getiren hükümet, maaşların artış hızını sabitleyen, maaş tabanını düşük tutan ve daha fazla rekabetçilik öngören bir anlaşma üzerinde mutabakat sağlamıştır.

Büyük ölçüde sosyal ve ekonomik meselelerde uzlaşmaya dayanan politik istikrar İrlanda'nın gelişiminde son derece önemli bir rol üstlenmiştir.

İrlanda Sosyal Yardım ve Güvenlik Sistemi

İrlanda'da oldukça ayrıntılı ve kapsamlı, kesin çizgileri olan ve iyi işleyen bir sosyal yardım/ sosyal güvenlik sistemi vardır. Ülke AB fonlarının, yurt dışındaki İrlandalıların ve yabancı yatırımcıların etkisiyle gelişen bir ekonomiye sahiptir. Dış yatırımın İrlanda'ya akmasının önemli nedenlerinden biri de hükümetin işçi ve işveren temsilcilerini bir araya getirerek 'Sosyal Ortaklık' adı verilen bir anlaşma üzerinde mutabakat sağlamasıdır. Hızlı ekonomik kalkınmanın önemli bir bileşeni toplumdaki üst düzeyde dayanışma duygusudur.

Sistemin diğer bir özelliği, dayanışmanın sosyal politikaları yürüten kurum ve kuruluşların yapısını etkilemesidir. Ülkede katı bir hiyerarşik düzen içinde yer alan ve sosyal hizmet sunan

devlet kurumları bulunmamaktadır.

İrlanda'da gönüllü sektörünün toplumsal ihtiyaçları karşılama konusunda uzun ve değerli bir geleneği vardır. Bu konuda devletin fonları gittikçe önem kazanmaktadır. Topluluk ve gönüllü sektörü sosyal politikanın gelişiminde büyük rol oynamıştır. Sosyal yardımlaşmanın oluşturulması için güçlü mekanizmalar hazırlanmıştır.

AB üyeliği İrlanda'nın sosyal politikalarını olumlu yönde etkilemektedir. Birlik tarafından belirlenen sorumluluklar bir bakıma zorlayıcı olmakta, bu da devlet mekanizmasını dönüşüm için motive etmektedir. İnsan merkezli çalışma yaklaşımı, İrlanda'nın sosyal hizmet ve politikalarında çok önemli bir unsurdur.

Sosyal politika literatüründe İngiltere ve Almanya gibi ülkelerle beraber "Bütünleşmiş güvence ağına sahip refah devletleri" kategorisinde yer alan İrlanda, kişilerin ihtiyaçlarına yönelik tespit ve yardımlardan

yararlanabilme konuları ile nüfusunun büyük bir kısmını içeren ve giderek daha kapsayıcı ve entegre bir sisteme doğru evirilen bir sosyal yardım-güvenlik mekanizmasına sahip bulunmaktadır.¹ İrlanda'nın konuya ilişkin en önemli kurumlarının başında ise Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığı gelmektedir.

Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığının Misyonu, toplum içerisinde gelir desteğini yükseltmek, aktif katılımı özendirme, sosyal içerme ve aile desteklerini artırmaktır.

Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığının geleneksel işlevi çeşitli gelir destekleri sağlamak ve sosyal yardımlarda bulunmak olmuştur. Ne var ki bu işlev, 20 yıl gibi bir zaman zarfında kurumun sorumluluklarının artarak insanların çalışma hayatına geri dönüşlerini teşvik etmek ve yoksullukla mücadele için çalışan gönüllü kuruluşlara yardım yapmak gibi farklı alanlara da kaymıştır.

Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığınca 1997 yılında "Ulusal Anti-Yoksulluk Stratejisi" oluşturulmuş ve 2002 yılında bu strateji yeniden gözden geçirilmiştir. 1994 ile 2001 yılları arasında, toplumda sürekli yaşanan yoksulluk oranı %15.1'den %5.2'ye inmiştir. 2003 yılında ise, "Ulusal Anti-Yoksulluk Stratejisi"ni gözet-

1 Ian Gough, "Güney Avrupa'da Sosyal Yardım", Ayşe Buğra-Çağlar Keyder (der.), Sosyal Politika Yazıları, çev. Burcu Yakut Çakar-Utku Barış Balaban, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s. 245.

leyecek ve resmi bir veri tabanı ile araştırma programı geliştirebilecek bir **Sosyal İçerme Ofisi (OSI)** kurulmuştur.

Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığı Aireacht ve Sosyal Refah Hizmetleri olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Kurumda yaklaşık 5000 personel hizmet vermektedir (Ülke nüfusuna oranla her 1000 kişiye yaklaşık 1 sosyal yardım personeli düşmektedir).

Aireacht, idari işleri yürütmekte ve politikaları belirlemektedir. Sosyal Refah Hizmetleri bölümünde sosyal yardımların sevk ve idaresi söz konusu olup, yürütülen çalışmalar hakkında Genel Sekretere sunulmak üzere raporlar hazırlanmaktadır. Başvuru ofisi, sosyal refah hizmetlerinden tatmin edici hizmet alamayanların müracaat yeri olmakta ve bağımsız çalışmaktadır.

İrlanda'da sosyal yardım faaliyetlerini yürüten kuruluş, bir bakanlık şeklinde örgütlendiği için kurumun bütçesi, genel bütçe içinde yer almaktadır. Kuruluş, Ülkenin nüfusuna (yaklaşık 4.2 milyon) oranla oldukça büyük bir bütçeye (15.3 Milyar Euro) sahiptir.

Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığı'nın bu denli hacimli bir bütçesinin olmasında dört temel unsurun yer aldığını söylemek mümkündür:

a) Kurum faaliyetlerini bir hak olarak yürüttüğü için ülkedeki tüm yoksul vatandaşlara yönelik olarak yardımları sürdürmektedir. Bu nedenle ülke nüfusuna oranla oldukça çok

sayıda kişi yardımlardan faydalanmaktadır.

b) Sosyal yardım alanında bu Bakanlık dışında başka bir kurum olmadığından tüm yardım faaliyetleri bu kurum üzerinden yürütülmektedir.

c) Sosyal güvenlik kapsamındaki primli ödemelerin de Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığı'nca yürütülüyor olması kurumun bütçesini artırmaktadır (% 45 oranında).

d) Kişi başına düşen GSMH miktarı yüksek bir ülke olması nedeniyle sosyal yardım alanına büyük kaynak ayırabilmektedir.

Yardımların Dağılımı

2007 yılı bütçe programında yardımların toplum kesimlerine dağılımında en büyük payın % 41 ile çalışma çağındaki kişilere yönelik yardımlar olduğu görülmektedir. Emeklilere ve yaşlılara yapılan yardımlar toplam yardımların % 32'sini, çocuk ve aileye yapılanlar toplam yardımların % 19'unu, yoksulluk ve sosyal içerme harcamaları ise toplam yardımların % 6'sını oluşturmaktadır.

Yardımlar aynı olarak yapılmamakta, bankalar ve postaneler üzerinden veya EFT yoluyla yardım sahiplerine nakdi olarak yapılmaktadır. Yardımların büyük bir kısmı haftalık olarak yapılmaktadır (Kısa aralıklarla yardımların yapılması, hak sahiplerine yardımların ulaşmasında sorunların artmasına yol açmaktadır). Yardımların %51'i postanelere yapılan havalelerle, % 37'si

EFT yoluyla, % 6'sı postane çekiyle ve yine % 6'sı bankalar üzerinden yapılmaktadır. Görüldüğü gibi yardım faaliyetleri en çok postaneler üzerinden yürütülürken, elektronik ortamda yapılan ödemeler de önemli bir yer tutmakta, bankalar ise bu alanda oldukça küçük bir yer tutmaktadır.

Bakanlığın faaliyetleri içinde istihdama yönelik gelir getirici projeler yok denecek kadar az olmakta; sadece nakdi yardımlar yürütülmektedir.

Bakanlık Yardımlarından Faydalananların Toplam Nüfus İçindeki Payı

Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığı'nın sahip olduğu bütçe Ulusal Gelirin % 7.6'sına, Devlet bütçesinin ise % 27'sine karşılık gelmektedir. Kurumun haftalık ödeme yaptığı faydalanıcı sayısı yaklaşık bir milyondur.

Toplam nüfusun %13'ü sosyal güvenlik kapsamındaki primli ödemelerden faydalanırken, % 10'u sosyal yardım kapsamında primsiz ödemelerden yararlanmaktadır. Ayrıca, yaklaşık 460 bin yetişkin ve çocuk (toplam nüfusun % 12'si) bu ödemelerden faydalanmaktadır.

İstatistikler, en az her üç İrlandalıdan birisinin primli veya primsiz ödemeler kapsamında Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığı'nın sosyal yardım faaliyetlerinden istifade ettiğini göstermektedir. Bu yüksek oran, bu Bakanlığın İrlanda'nın sosyoekonomik yapısında önemli bir yeri olduğunu göstermektedir.

Sıkça Sorulan Sorular

🍏 Proje desteklerinden kimler faydalanabilir?

Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) tarafından, 3294 Sayılı Yasa ile oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynaklarıyla, yine aynı yasaya göre oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla "yasanın hedef kitlesinde bulunan sosyal güvenceden yoksun, fakir durumdaki vatandaşlar" için proje destekleri sağlanmaktadır.

🍏 Proje desteklerinden faydalanabilmek için nereye başvuru yapılmalıdır?

Konuyla ilgili detaylı bilgi ve başvuru için ikamet edilen il/ilçedeki Valilik/Kaymakamlık bünyesindeki "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı"na (SYDV) müracaat edilmesi gerekmektedir.

🍏 Ne tür projelere kaynak aktarılmaktadır?

Proje bazında gelir getirici projeler, istihdam amaçlı eğitim projeleri ve işbirliğine dayalı sosyal yardım/sosyal hizmet projelerine kaynak aktarılmaktadır.

🍏 Proje desteklerinin amacı nedir?

Gerçekleştirilen projeler ile hedef kitemizde yer alan vatandaşların toplumsal ihtiyaçlarının karşılanarak topluma entegre olması ve ekonomide aktif üretken duruma geçerek, sürdürülebilir gelire ulaşmaları amaçlanmaktadır.

🍏 Hazırlanan projelerde dikkat edilen hususlar nelerdir?

Uygulanacak gelir getirici projelerin teknik ve ekonomik olarak yerel koşullara uygunluğunun yanında, üretilecek ürün veya hizmetin yöresel satış ve pazarlama olanaklarının bulunması, istihdam eğitimi projelerinde istihdam garantisinin sağlanması, işbirliğine dayalı sosyal yardım/sosyal hizmet projelerinde ise, projenin uzun dönemde sürdürülebilirliğinin garanti altına alınmış olması önem arz etmektedir.

🍏 Gelir getirici proje nedir?

Gelir getirici proje, 3294 sayılı yasa kapsamında yer alan vatandaşlarımızın kendilerinin ve ailelerinin geçimlerini sağlayacak işlerini kurarak sürdürülebilir gelir elde etmelerine olanak sağlayan küçük çaplı destektir.

🍏 Gelir getirici projelerde destek tutarı ne kadardır ve geri ödemeler nasıl yapılmaktadır?

Gelir getirici projeler için kırsal konularda kişi başına en fazla 5000 YTL; kentsel konularda kişi başına en fazla 10.000 YTL destek sağlanmaktadır. Gelir getirici projelerde geri ödemeler, ilk yıl ödemesiz, ikinci yıl verilen proje desteğinin %20'si, üçüncü yıl %20'si, dördüncü yıl %30'u ve beşinci yıl %30'u olmak üzere 5 yıl vade ile faizsiz olarak gerçekleştirilmektedir.

🍎 Gelir getirici projelerde konu sınırlaması var mıdır?

Gelir getirici iş kurma projelerinde herhangi bir konu sınırlaması bulunmamakla birlikte iş kurma projeleri dışında yer alan küçükbaş-büyükbaş hayvancılık ve arıcılık gibi konularda Fon Kurulu kararları doğrultusunda belirli dönemlerde proje alımları durdurulabilmektedir.

🍎 Gelir getirici proje desteklerinde kefil/teminat gösterilmesi gerekli midir?

Gelir getirici projelerde kefil gösterilmesi veya teminat verilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Vakıf Mütevelli Heyeti Kararı ile uygulanacak projelerde, projenin kefilsiz yürütülebileceği yönünde karar alındığı takdirde kefil/teminat koşulu aranmaz.

🍎 İstihdam eğitimi projesi nedir?

İstihdam eğitimleri, 3294 sayılı yasa kapsamına giren fakir, muhtaç, işsiz vatandaşlarımıza, ilgili kurumlarla işbirliği içinde süresi genellikle 6 ayı aşmayan kısa süreli kurslar verilmesi yoluyla söz konusu vatandaşlarımızı sertifika sahibi yaparak bir meslek kazandırmak ve işgücü piyasasında rekabet edebilir hale getirerek, istihdam edilmelerine, kendi işlerini kurmalarına veya edindikleri meslek doğrultusunda iş bulmalarına yardımcı olmayı hedefleyen projelerdir.

🍎 Kimler istihdam eğitimi projesi hazırlayabilir?

SYDV'ler başta olmak üzere Halk Eğitim Merkezleri, İŞKUR İl Müdürlükleri, Yerel Yönetimler, Özel Sektör Kuruluşları ve STK'lar proje hazırlayabilirler. Ancak söz konusu kurumların projelerini SYDV'nin işbirliğinde hazırlamaları değerlendirme açısından önem arz etmektedir.

🍎 KASDEP nedir?

Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDEP), SYDGM ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (Teşkilatlanma ve Destekleme Gn. Müd.-TEDGEM) işbirliğinde, 2003 yılından itibaren sürdürülmekte olan bir kırsal kalkınma projesidir. 3294 sayılı Yasa kapsamındaki fakir vatandaşlarımızın üye olduğu belli sayıda kooperatif her yıl Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından programa alınarak, hayvancılık ve seracılık projeleri hayata geçirilmektedir.

🍎 KASDEP nasıl uygulanmaktadır?

KASDEP'ten yararlanabilmek için o yıl programa alınan kooperatiflerden birine üye olmak ve ikamet edilen il/ilçedeki SYDV tarafından 3294 sayılı Yasa kapsamında yer alındığının tespit edilmesi gerekmektedir. KASDEP kapsamında, koyunculuk projelerinde 50 ortaklı projeler, süt sığırcılığı ve seracılık projelerinde ise en az 50 en fazla 120 ortaklı projeler desteklenmektedir. Geri ödemeler; ilk 2 yıl ödemesiz, sonraki 3 yıl 3 eşit taksitte olmak üzere 5 yıl vade ile faizsiz olarak gerçekleştirilmektedir.

🍎 SYDV'lerde yapılacak sosyal yardımlara ilişkin karar mekanizmasını kimler oluşturur?

Vakıfların karar organları, "Vakıf Mütevelli Heyeti"dir. İl ve ilçelerdeki tüm yardım programları, bu mütevelli heyetlerin kararları ile yürürlüğe girmektedir.

Valilerimizin başkanlığındaki İl Vakıflarının Mütevelli Heyetleri; Belediye Başkanı, Defterdar, İl Milli Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, İl Tarım Müdürü, İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürü, İl Müftüsü, bir köy muhtarı, bir mahalle muhtarı, 3294 sayılı Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan iki sivil toplum kuruluşu temsilcisi ve iki hayırsever vatandaştan oluşmaktadır.

Kaymakamlarımızın başkanlığındaki İlçe Vakıflarının Mütevelli Heyetleri ise; Belediye Başkanı, Mal Müdürü, İlçe Milli Eğitim Müdürü, Sağlık Bakanlığının ilçe üst görevlisi, varsa İlçe Tarım Müdürü, İlçe Müftüsü, bir köy muhtarı, bir mahalle muhtarı, 3294 sayılı Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan bir sivil toplum kuruluşu ve iki hayırsever vatandaştan oluşmaktadır.

🍎 Vakıf mütevelli heyetinde görev yapacak sivil üyelerin (köy ve mahalle muhtarı, STK yönetici temsilcisi ve hayırsever vatandaşlar) seçimi her yıl yenilenmeli midir?

5263 sayılı kanunun 19. maddesi gereğince mütevelli heyetinde görev yapacak sivil üyeler için her faaliyet döneminde yeniden seçim yapılması gerekmektedir.

🍎 Mütevelli heyetine "STK Temsilcisi" seçiminde nelere dikkat edilmesi gerekmektedir?

SYDV'lerce mütevelli heyeti seçimlerinin yenilenmesi döneminde İl/ilçede kurulu bulunan ve 3294 Sayılı Kanunun amaç ve kapsamına yönelik faaliyet amacı ve alanı belirtilmemiş STK'lar mütevelli heyet seçimlerine dahil edilmemelidir.

🍎 Mütevelli heyeti toplantılarına katılım nasıl olmalıdır?

Vakıf başkanlığı görevini yürüten Vali ve Kaymakamlar ile 5263 sayılı Kanunun 19.maddesinde belirtilen diğer üyelerin mütevelli heyet toplantılarına bizzat katılımlarının sağlanması gerekmektedir.

🍎 SYDV'lerden doğrudan bir STK'ya kaynak aktarımı mümkün müdür?

SYDV'ler 3294 sayılı Kanunun 7. maddesi hükmü uyarınca, bu Kanunun amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni yardımda bulunmak üzere kurulmuşlardır. Bu madde hükmü uyarınca, SYDV'lerin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan transfer edilen kaynakları sosyo-ekonomik yoksunluk içerisinde olan ve hiçbir sosyal güvencesi bulunmayan muhtaç vatandaşlarımızın ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanmaları gerekmektedir.

3294 sayılı Kanunun amaç ve kapsamına uygun olduğu ve proje tarafları idari ve mali yükümlülüklerini bir protokol dahilinde net olarak belirlediği sürece SYDV'ler ile STK'lar birlikte proje yürütebilir.

Bu doğrultuda, projenin yürütülmesindeki yükümlülükler çerçevesinde ve projenin amacına uygun olarak SYDV kaynağının kullanılması mümkün olabilmektedir.

Aileve... İssizlikten patronluğ...

Düzce'de arıcılık için proje hazırlanıyor

ARICILAR ÇEŞİTLİ KURUMLAR ARACILIĞI İLE DESTEKLENECEK

Dünyada bilinen bir şekilde arıcılık ve bal üretimi, ekonomik ve sosyal açıdan büyük öneme sahiptir. Düzce'de arıcılık için hazırlanan projeye, arıcıların ihtiyaçları karşılamak amacıyla çeşitli kurumların aracılığıyla destek sağlanacaktır.

Aktütün bölgesine 200 bin YTL yardım

Hakkari Valisi Ayhan Nasuhbeyoğlu, PKK'nın saldırısından köylülerini terketmeye başlayan köylülere Sosyal Yardım ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından 200 bin YTL yardım dağıtıldı.

600 öğrenciye eğitim

Kilis'te Elbeyli İlçesi'nde eğitim gören 600 öğrenciye Sosyal Yardım Vakfı (SYDV) tarafından eğitim materyali dağıtıldı. 600 öğrenciye eğitim materyali dağıtıldı.

350 aileye maddi yardım

Sosyal Yardım Vakfı Genel Müdürlüğü tarafından 350 aileye maddi yardım dağıtıldı.

Gülsüm'ün okul sevinç

Denizli'nin Çameli İlçesinde Anadolü Ticaret Lisesi'ni kazanan ancak ekonomik durumu iyi olmayan öğrenci Gülsüm Ermen'in başlatılan 'Haydi Kurumlar' kampanyası kapsamında 500 YTL'lik maddi yardım dağıtıldı.

50 aileye 200 baş damızlık siğir dağıtıldı

AMASYA İHA
Amasya S.S. Kale Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'ne, Tarım ve Köylüleri Bakanlığı tarafından 200 adet damızlık siğir ve Lekelesiz tarımında Vali Celalettin Damızlık Siğir Projesi kapsamında Kale Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi üyesi 50 aileye siğirler dağıtıldı. Aile başı 4'er adet sementa kırık çimlik siğirle birlikte kısırların üretilmesi için büyük katkı sağlandı.

Ayaş'a yaş meyve ve sebze kurutma tesisi

AYAŞ İlçesinde 101 çiftçi bir araya gelerek, 2 bin 25 ton işleme kapasiteli sebze ve meyve kurutma tesisi kurdu. Ayaşlı çiftçilerin, Ayaş Kaymakamlığı Sosyal Yardım Vakfı tarafından kurulan kurutma tesisi üretimine katkı sağlandı.

İki bin öğrenciye anlamlı yardım

SEZER KÜÇÜK KURT/AFYONKARAHİSAR
AFYONKARAHİSAR İl Genel Meclisi Başkanı Ahmet Kocakulak'ın başkanlığında bir heyet, Afyonkarahisar'da bulunan 2 bin öğrenciye maddi yardım yaptı.

Şehit ailesinin ev sevinci

KARŞI-Hakkari'de 2007 yılında vatani görevini yaparken şehit olan Tarık Emek'in Kar'la Yaşayan Sosyal Yardım Vakfı tarafından evi tamir edildi.

Kastamonu'da selin yarası

TOKE'nin polis tarafından dağıtılan 200 adet maddi yardım dağıtıldı.

700 Aileye nakdi yardım

ORHANGAZI Sosyal Yardım Vakfı (SYDV), Ramazan ayı ve Peynircioğlu 'Özellikle eğitim yardımı konusunda çok titiz davrandı. Öğrencilerin başkaları ve muhtarlar...

Vali Erden'den 'iş kuralım' çağrısı

KARŞI-Vali Mehmet Ufuk Erden, İHTİYAÇ SAHİBİ VATANDAŞLARIN MESLEK EDİNDİKTEN SONRA VALİLİKTEN İŞ KURMALARINI İÇİN KREDİ TALEP ETMELERİNİ İSTEDİ

Aktütün mezrasının devlet yardımı

Hakkari Valisi Mehmet Ufuk Erden, Aktütün mezrasının devlet tarafından desteklenmesini istedi.

Diyarbakır'da 'Bu güzel ev benim mi?' projesi

DIYARBAKIR Valisi Hüseyin Hüsnü Mutlu, 'Bu Güzel Ev Benim Mi?' projesinin, fakir vatandaşların, evsizlerin ve yaşlıların yararına olduğunu söyledi.

Praksız mikroserada üretime başlandı

DIYARBAKIR - Mikro kredi alanında üretime başlandı. Praksız mikroserada üretime başlandı.

600 öğrenciye eğitim

Kilis'te Elbeyli İlçesi'nde eğitim gören 600 öğrenciye Sosyal Yardım Vakfı (SYDV) tarafından eğitim materyali dağıtıldı. 600 öğrenciye eğitim materyali dağıtıldı.

Ayaş'a yaş meyve ve sebze kurutma tesisi

AYAŞ İlçesinde 101 çiftçi bir araya gelerek, 2 bin 25 ton işleme kapasiteli sebze ve meyve kurutma tesisi kurdu. Ayaşlı çiftçilerin, Ayaş Kaymakamlığı Sosyal Yardım Vakfı tarafından kurulan kurutma tesisi üretimine katkı sağlandı.

'Fon' fakir bakanlar

TACEDDİN URAL - ANKARA
Fon' fakir bakanlar, sosyal yardımların artırılması için çalışmalar yapıyor. Devlet, 2003 yılında 6,7 milyar TL'ye ulaşan sosyal yardımları 2007'de 6,7 milyar TL'ye çıkardı.

Praksız mikroserada üretime başlandı

DIYARBAKIR - Mikro kredi alanında üretime başlandı. Praksız mikroserada üretime başlandı.

